

บทที่ ๓

การสร้างจินตภาพโดยการใช้ความเปรียบและสัญลักษณ์

ในการสร้างงานวรรณกรรมนั้น การใช้คำเพียงอย่างเดียว จะไม่เพียงพอต่อการนำเสนอความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน ดังที่ ธเนศ เวศร์ภาคกล่าวไว้ว่า "ความรู้สึกภายในเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดได้ยากด้วยภาษา สิ่งที่เราเรารู้สึกกับสิ่งที่เราพูดออกมาบรรยายออกมาด้วยคำอาจจะไม่ตรงกัน เพราะเราอาจหาภาษาที่เป็นสื่อที่สมบูรณ์ไม่ได้ นักประพันธ์ในบางครั้งจึงต้องถ่ายทอดความรู้สึกด้วยสัญลักษณ์ บางคนใช้ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติบางอย่าง รวมไปถึงจนถึงดอกไม้บางชนิด สิบบางสีเป็นเครื่องสื่ออารมณ์แทน" (ธเนศ เวศร์ภาค , ๒๕๓๗ : ๖.) เมื่อถ้อยคำไม่สามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนสู่ผู้อ่านได้หมด ความเปรียบและสัญลักษณ์จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการสร้างสรรค์วรรณกรรม ดังที่ เจตนา นาควัชระกล่าวไว้ว่า "การศึกษาภาษาในวรรณคดีที่สนใจกันมากก็คือ การศึกษาความเปรียบ (Imagery) ทั้งนี้เพราะภาษาในวรรณคดีโดยทั่วไปแล้วเป็นภาษาที่ต้องการความงดงาม และความไพเราะในการใช้ถ้อยคำ สำนวนที่ประณีตกว่าภาษาที่ใช้กันทั่วไป ทีวีจึงนิยมใช้ความเปรียบในการสร้างอารมณ์สุนทรีย์ะ หน้าที่ของวรรณคดีวิจารณ์ ในขั้นแรกก็คือ จะต้องชี้ให้เห็นว่ากวีใช้ความเปรียบได้เหมาะสม ชาบซึ่งกินใจหรือไม่ประการใด" (เจตนา นาควัชระ , ๒๕๑๔ : ๓๐.)

การศึกษาเรื่องความเปรียบและสัญลักษณ์นั้น ส่วนใหญ่ผู้ศึกษาจะมุ่งศึกษาและให้ความสำคัญเฉพาะในวรรณกรรมร้อยกรอง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาเรื่องความเปรียบโดยเฉพาะ หรือเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์วรรณกรรมร้อยกรองก็ตาม ส่วนในวรรณกรรมร้อยแก้วยังมีผู้ให้ความสนใจน้อย ทั้งที่วรรณกรรมร้อยแก้วมีลักษณะการใช้ความเปรียบที่น่าสนใจไม่ต่างจากวรรณกรรมร้อยกรอง ส่วนหนึ่งในด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรม อันเป็นวัฒนธรรมในหมู่ผู้รู้และรักวรรณกรรม เช่น ดวงจันทร์หรือดอกไม้เปรียบเป็นสตรีและหมู่ผึ้งภุมราเป็นบุรุษ หรือการนำดวงแก้วมาเปรียบกับสิ่งที่มีคุณค่า มีคุณงามความดี เป็นต้น อีกส่วนหนึ่งอาจเป็นการสร้าง

ความเปรียบหรือสัญลักษณ์ขึ้นมาตามยุคสมัย เช่น สีเขียวหมายถึงทหารบก ต้นประดู่หมายถึงทหารเรือ สีชมพูและต้นจามจุรีหมายถึงจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การใช้ความเปรียบและสัญลักษณ์ในสองลักษณะที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่นักประพันธ์ทั่วไปนิยมใช้เหมือนกัน ดังที่ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่ “นิยมใช้อย่างที่ในภาษาอังกฤษเรียกว่า คลิเช่ (Cliche) คือ ถ้าใช้อุปมาที่ใช้อุปมาที่เคยใช้ชินกันมา เช่น “คนในรถเมลล์เบียดเสียดกันแน่นเป็นยัดทะนาน” ... ไม่นิยมคิดใช้สำนวนที่เป็นของตนเอง หรือที่สะดุดหูสะดุดตา” (ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ , ๒๕๑๔ : ๙๘.) จึงจำเป็นต้องเกิดความเปรียบและสัญลักษณ์ใหม่ ๆ ขึ้น เพราะวรรณกรรมเป็นศิลปะที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ มีอาจหยุดยั้งอยู่กับที่ได้ จึงเกิดการสร้างความเปรียบหรือสัญลักษณ์เฉพาะตนขึ้น เช่น แก้วอี๋หมายถึงมนุษย์ ซึ่งต่างไปจากชนบ

ความเปรียบและสัญลักษณ์หมายถึง การนำสิ่งหนึ่งมาใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งถือเป็นลักษณะร่วมกันระหว่างความเปรียบและสัญลักษณ์ แต่สิ่งที่ทำให้ความเปรียบต่างจากสัญลักษณ์ คือ เมื่อผู้อ่านอ่านข้อความที่เป็นความเปรียบ ผู้อ่านจะสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าผู้เขียนใช้ความเปรียบนั้นแทนสิ่งใด เช่น “เสองามราวกับดอกไม้แรกแย้ม” ผู้อ่านเข้าใจในทันทีว่าผู้เขียนใช้ดอกไม้แทนความงามของหญิงสาว แต่สัญลักษณ์จะไม่เปิดเผยตนเองอย่างชัดเจนเหมือนความเปรียบ ผู้อ่านจะทราบว่าผู้เขียนใช้อะไรเป็นสัญลักษณ์ และสัญลักษณ์นั้นสื่อความหมายแทนสิ่งใด ก็ต่อเมื่อผู้อ่านได้อ่านตัวบทตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วเห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบของสัญลักษณ์ที่ผู้เขียนนำเสนอ เห็นความนัยที่ค่อยๆ เผยตัวออกมาทีละน้อย โดยอาศัยการตีความ เช่นการกล่าวถึงดอกไม้ท่ามกลางเปลวแดดที่แผดกล้า อย่างสม่าเสมอและมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ ว่าหญิงสาวผู้หนึ่งซึ่งผู้เขียนใช้เป็นตัวแทนผู้ที่มีความงาม แต่ต้องมาอยู่ท่ามกลางคนชั่วในรูปร่างต่างๆ ความงามที่มีเพียงน้อยนิดจึงไม่อาจต้านทานความชั่วร้ายได้ ดอกไม้และแดดที่ผู้เขียนกล่าวถึง เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งใดผู้อ่านที่อ่านตัวบทอย่างละเอียดก็จะมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และเข้าใจได้ในที่สุดว่าผู้เขียนใช้อะไรเป็นสัญลักษณ์ในเรื่อง และสัญลักษณ์นั้นสื่อความหมายแทนสิ่งใด ในขณะที่เดียวกันสัญลักษณ์ก็คือความเปรียบที่ผู้เขียนนำมาใช้อย่างลงระบบแล้ว มีความเป็นสากลที่แต่ละ

วัฒนธรรมยอมรับร่วมกัน เช่นหากนักเขียนเปรียบเทียบไม้เป็นหญิงสาวอย่างสม่ำเสมอ ดอกไม้จึงไม่ได้เป็นเพียงความเปรียบเท่านั้น แต่กลายเป็นสัญลักษณ์ด้วย ในบางครั้งความเปรียบและสัญลักษณ์ จึงมีมิติที่เชื่อมซ้อนกันอยู่ ผู้อ่านต้องอาศัยวิจารณญาณของตนอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อค้นหา และทำความเข้าใจอย่างชัดเจน

ความเปรียบและสัญลักษณ์ มีความสำคัญต่อการสร้างจินตภาพเป็นอย่างยิ่ง ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ และจินตภาพนี้เองคือพลังที่ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจขึ้น อันจะนำไปสู่ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องราวและสารที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ

ในวรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา สุวรรณีสามารถสร้างความเปรียบและสัญลักษณ์มาถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของตนได้อย่างเหมาะสม ประณีตงดงาม ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่น่าประทับใจ และจินตภาพที่เกิดจากการใช้ความเปรียบและสัญลักษณ์บางส่วน ยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงแนวคิดหรือสารสำคัญของเรื่อง ดังจะกล่าวถึงโดยละเอียดในบทที่ ๔ ต่อไป

การศึกษาความเปรียบในวรรณกรรมของสุวรรณี สุคนธา ผู้วิจัยมิได้มุ่งศึกษาว่าสุวรรณีใช้ความเปรียบชนิดใดมาสื่อความ คือจะไม่กล่าวว่ ใช้อุปมา ใช้อุปลักษณ์ แต่ผู้วิจัยจะขอจัดประเภทของความเปรียบตามสิ่งที่นำมาใช้เปรียบ การแบ่งกลุ่มของความเปรียบในลักษณะนี้ ม.ล.อานันท์ชนก พานิชพัฒน์ ได้แบ่งไว้ในงานวิจัยเรื่อง "ภาพพจน์ในโศกนาฏกรรมของเชคเปียร์" (ม.ล.อานันท์ชนก พานิชพัฒน์, ๒๕๒๘) ซึ่งศึกษาถึงการใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมของเชคเปียร์ว่า เชคเปียร์ใช้ภาพพจน์อะไรบ้าง และภาพพจน์เหล่านั้นมีผลต่อความเข้าใจงานวรรณกรรมของเชคเปียร์อย่างไร

๑. การสร้างจินตภาพโดยการใช้ความเปรียบ

สิ่งที่สุวรรณีนำมาใช้เป็นความเปรียบเพื่อสร้างจินตภาพนั้น พบว่ามีหลากหลาย แต่ที่นำมาใช้มากที่สุดคือ การนำธรรมชาติมาใช้เป็นความเปรียบ ความเปรียบที่สุวรรณีเลือกนำมาใช้ ล้วนก่อให้เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงาม เห็นภาพที่สุวรรณีต้องการสื่ออย่างชัดเจน ไม่ว่าจะ เป็นลักษณะทางกายภาพของตัวละคร ฉาก ที่ปรากฏในเรื่อง หรืออารมณ์ความรู้สึกอัน หลากหลายของตัวละคร ซึ่งสุวรรณีสามารถเลือกสรรความเปรียบมาใช้แทนได้อย่างเหมาะสม ดังต่อไปนี้

๑.๑ การใช้แก้ว ทองและทิพย์เป็นความเปรียบ

ในวรรณกรรมของสุวรรณี สุวรรณีมักนำสิ่งสูงค่าคือ แก้ว ทอง และทิพย์มาเป็น ความเปรียบ แก้วตามความหมายในพจนานุกรม กล่าวไว้ว่า "โดยปริยายหมายถึงสิ่งที่เคารพ น่านับถือยิ่ง... หรือใช้ประกอบคำนามให้หมายความว่าสิ่งนั้นมีค่ามาก เป็นที่รักหรือดีเยี่ยม เช่น นางแก้ว ช่างแก้ว ม้าแก้ว ลูกแก้ว หรือใช้เรียกของที่ใสบางชนิด เช่น กระดาษแก้ว" (ราชบัณฑิตยสถาน , ๒๕๓๘ : ๑๑๘.) แก้วจึงมีนัยหมายถึงสิ่งที่สูงค่า ล้ำค่า มีคุณค่า คู่ควรแก่ การทะนุถนอมและเก็บรักษา ในวรรณคดีไทยมีการนำแก้วมาใช้ในความหมายนี้ เพื่อเปรียบเทียบ ให้เห็นถึงคุณค่าของสิ่งที่กวียกย่องว่าสูงค่า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

" คราที่นั่นจึงสมเด็จพระภูมทาจจักรพรรดิราชนั้น ๘ จึงอวยทานรักษาศิลลันทั้ง ๗ วันแล คำนึ่งถึงบุญอันกระทำคำนึ่งถึงธรรม อันธผู้ตั้งกล่าวมาแต่ก่อนนั้น แล้ว ๘ จึงคำนึ่งถึง ช่างแก้วอันตัวดี ฯ "

(ไตรภูมิพระร่วง : ๑๒๗.)

" ตาเหมือนตามฤคมาศ

พิศคิ้วพระลอราช

ประตุงแก้วเกาทัณฑ์ กงนา ฯ

พิศकरणงามเพริศแพรว

กลกลีบบงกชแก้ว

อีกแก้มปรางทอง เทียบนา ฯ

(ลิลิตพระลอ : ๕.)

" สามีมีอยู่แล้ว เสมือนหนึ่งฉัตรแก้วอันกันเกศ งามหน้างามเนตรทุกเวลา"

(ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก , : ๖๓)

" ลูกใจได้คิดติการแล้ว

ตั้งดวงแก้วตกต้องแผ่นผา

ร้าวระย้าซ้ำจิตเจ็บอุรา

ประหนึ่งว่าจะวายชีวิ

(อิเหนา : ๓๖๕.)

การใช้แก้วเป็นความเปรียบในตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงชนบของการนำแก้วมาเปรียบกับสิ่งที่มีคุณค่าสืบทอดกันมาหลายยุคสมัย ซึ่งสุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา ได้กล่าวไว้ว่า "...ผู้ที่คุ้นเคยกับวรรณคดีไทยอาจกล่าวว่าการใช้ ดวงแก้วหรือมณี เป็น "ชนบ" อย่างหนึ่งในการสร้างภาพพจน์ของกวีไทย อาจจะใช้หมายถึง นางอันเป็นที่รัก ดวงใจของกวีเอง หรือแม้แต่ความรักอันสูงส่ง แล้วแต่กวีจะสื่อความและผู้อ่านจะพยายามตีความ การที่กวีไทยเรียกนางอันเป็นที่รักว่านางแก้ว แก้วกัลยา แก้วกลอยใจ แก้วตา แก้วตรุณเพ็ญ แก้ววนิภาค แก้วเพ็ญพาลภักตร แก้วเพ็ญกลางสมร รัตนนาริศ รัตนกมล รัตนสุตา ก็เป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้เห็นแจ่มชัดว่า กวีไทยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับแนวความคิดและภาพพจน์อันเนื่องด้วย แก้วมณีหรือรัตนะ อย่างลึกซึ้งเพียงใด " (สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา , ๒๕๒๘ :๙๓.)

สุวรรณิใช้แก้วเป็นความเปรียบในงานวรรณกรรมของตนดังต่อไปนี้

"ละเวงไม่เคยรู้เรื่องธุรกิจของบิดามารดาเลย ทั้งสองไม่อยากจะถูกรับรู้เรื่องอะไรอื่น นอกจากเรื่องเรียนและ...ละเวงถูกถนอมมารวกับแก้วตา เนื่องด้วยหล่อนเป็นลูกคนเดียว"

(แก้วอี๋ : ๗.)

ไอ้ทองอ้วนท้วนสมบูรณ์ยิ่งโตขึ้นก็เป็นแก้วตาของทองดี

(ทองประกายฯ ๓.๒ : ๓๖๑.)

แม่สาวคนนั้นจิตใจเหมือนไตแก้ว

(เก้าอี้ : ๑๙ .)

เห็นหน้าพริ้ง ทมอประสานกัจิตใจดังไตแก้ว

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๔๗๓.)

"แม่คุณ" คุณหลวงขึ้นอกขึ้นใจยิ่งนักที่ภรรยาสาวเอาใจตน "แม่ทูนหัวบุญของ
พี่เหลือเกินที่ได้แม่พริ้งมาไว้ แม่พริ้งเป็นเบญจกัลยาณีแท้ๆ เป็นนางแก้ว นางแก้ว..."
คุณหลวงค่อยๆ พยุงตัวลุกขึ้นไปเปิดเซฟหยิบเงินสดมาปึกหนึ่ง

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๘๘.)

ยุคลทำให้ใครๆ ก็ว่าเรียงไปทั้งรด แม้กระทั่งสุมลซึ่งตั้งข้อรังเกียจ

เพราะยุคลชอบนัท

และสุมลคิดอยู่เสมอว่านั่นจะเป็นของผู้ใดไม่ได้นอกจากกษัตริย์คนเดียว

"เขาน่ารักออก" กษัตริย์บอกกับสุมล "ถ้าเขาไม่มาพวกเราคงเหงา"

สุมลทำท่าเบื่อหน่าย พูดตั้งๆ ว่า

"เลิกเป็นนางแก้วซะทีเถอะ มันไม่มีประโยชน์

(คินนี่ : ๔๒.)

"ถามยังกะเป็นพ่อ" นายชลัทหัวร่อลงลูกคอ "แทนที่พ่อจะถามแก...เจอหน้ากัน
ที่ไรถามยังจ้ทุกทีชีน่า ไอ้ลูกแก้ว

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๗๘ .)

"ละเวงจะเอาเงินไปทำไม"

"แหมคุณโอ ถามได้ว่าเงินไปทำไม... เงินมันเป็นแก้วสารพัดนึกไม่ใช่หรือคะ"

(เก้าอี้ : ๓ ๗.)

เงินนี่ดีจริงทนอ มันใช้ปลอบใจคนได้ ใช้ได้หลายอย่างราวกับเป็นแก้วสารพัดนึก

แต่แก้วสารพัดนึกของฉันแตกเสียแล้ว ตั้งแต่คุณพันธศักดิ์ทำชีวิตไม่ แก้วที่นึกได้สารพัดก็ดับ
ตามเขาไป

(เดือนดับฯ : ๔๒๔.)

สุวรรณภินำ "แก้วต" นำมาใช้เปรียบกับการดูแลทะนุถนอมลูกสาวอันเป็นที่รัก "แก้วต" หมายถึง "ส่วนสำคัญของตาคือทำให้แลเห็น ...โดยปริยายใช้เรียกสิ่งที่รักยิ่ง" (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๘ : ๑๑๘) ในเมื่อแก้วตเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับการมองเห็นของมนุษย์ เป็นสิ่งที่รักแลหวงแหนของมนุษย์ทุกผู้ทุกนาม จึงจำเป็นต้องดูแลระวังรักษาเป็นพิเศษ ผู้ที่บัญญัติคำว่า "แก้วต" ขึ้นใช้เรียกส่วนที่สำคัญที่สุดของดวงตานั้น ก็คงได้รับอิทธิพลของการใช้แก้วเป็นความเปรียบถึงสิ่งที่มีคุณค่าและ "แก้วต" จึงถูกนำมาใช้เปรียบถึงสิ่งที่รักยิ่ง ต้องดูแลและทะนุถนอมอย่างดียิ่ง

สุวรรณภินำแก้วมาใช้เปรียบอาการดีใจของตัวละคร ว่าดีใจเหมือนได้แก้ว แก้วในที่นี้คงไม่ใช่ ลูกแก้วหรือเครื่องแก้ว แต่หมายถึงสิ่งที่สูงค่า มีราคา ประเสริฐเลิศล้ำ นางแก้วและลูกแก้ว ก็เช่นเดียวกัน ใช้เรียกนางผู้ประเสริฐ และลูกที่ดีเลิศ ซึ่งการนำแก้วมาเป็นความเปรียบในลักษณะนี้ ยังคงสืบทอดความหมายตามชนบโบราณไว้

สุวรรณภินำแก้วมาเปรียบกับเงิน เมื่อเทียบกับสังคมปัจจุบันแล้ว หากแก้วเป็นสิ่งสูงค่าเงินในระบบทุนนิยมก็คงไม่แตกต่างกัน สุวรรณภินำแก้วที่มีลักษณะที่พิเศษคือ แก้วสารพัดนึก หมายถึงแก้วที่เชื่อกันว่า หากใครมีไว้ในครอบครอง เมื่อนึกสิ่งใดก็เป็นไปตามที่ปรารถนา มาเปรียบกับเงิน ผู้อ่านเกิดจินตภาพของสังคมที่นิยมวัตถุ เห็นอำนาจของเงินอันเป็นเหตุให้คนในสังคมต้องแก่งแย่งชิงดีกัน

จะเห็นได้ว่าในการใช้แก้วเป็นความเปรียบนั้น สุวรรณภินำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม สืบทอดขนบวรรณศิลป์โบราณ ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ชัดเจน ประณีตงดงาม

นอกจากสุวรรณภินำแก้วมาใช้กล่าวแทนถึงสิ่งที่มีค่า สูงค่าแล้ว สุวรรณภินำทองและทิพย์มาเปรียบแทนสิ่งที่มีค่า วิเศษสูงค่าดังตัวอย่างต่อไปนี้

"เขียดยังมีรถที่คุ้มพ่อให้" น้าโสพรรณเป็นแม่เลี้ยงที่ใจกว้างที่สุดในโลกเท่าที่ได้พบ "ถ้าเขียตเดือดร้อนทำไม่มาช่วย" เงินจำนวนที่ต้องมี...และต้องมีให้ได้มันมากมายเหลือเกิน คำแนะนำของน้าโสพรรณเปรียบเหมือนเอาไม้จิ้มฟันไปอุดเขื่อนที่กำลังพังทลายด้วยกระแสน้ำ

แต่ก็นั่นแหละ คำแนะนำของน้ำโสพรรณก็ยิ่งแสดงให้เห็นถึงหัวใจอันเป็นทอง

(ตอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๓๔.)

เพราะส่วนลึกในหัวใจของดิปรารถนาจะได้เป็นนัก

ทดลองเชื่อว่ามันเป็นประตูทองที่เปิดไปสู่ความร่ำรวย

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๒๓๕)

"แกแก่แล้ว..อย่าไปถือสาเลย" คุณมนตรีรีบปราม หากคนใช้ชื่อสัตย์สมัยนี้นั้น
หายากยิ่งกว่าทองคำเสียอีก "เขาอยู่กับผมมาหลายปีแล้ว"

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๔๓)

เวลาคืนหนึ่งมีคำรากับทองคำ มันจะช่วยซื้อเวลาอีกปีหนึ่งได้หรือไม่

(คืนนี้ฯ : ๑๕๕)

มันมีบริเวณกว้างขวางมากมายจนไม่น่าเชื่อเลยว่าแผ่นดินทุกตารางนิ้วมีราคา
แพงราวกับทอง... หรือยิ่งกว่านั้น

(แก้อีฯ : ๒๔๗)

น้ำโสพรรณบอกว่าพ่อต้องซื้อที่ดินตรงนั้นด้วยราคาแพงมาก

"เหมือนปู่ด้วยทองคำนั้นแหละเชียต"

(ตอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๓๗ - ๓๓๘)

"คุณแม่นี้แปลก ก็เสียเงินให้คนอื่นเสียได้ ไม่บ่นเลยสักคำเพราะเชื่อฝีมือเขา"
"ทดลองซื้อให้พี่ชายดูสระน้ำและสวนแบบยุโรป นั่นนะ แพงยังกะดาตด้วยทอง แต่คุณแม่ก็ได้ไว้คุย"
ทดลองทำเลียนเสียงมารดา " ฝีมือคุณลิกิทธิพรเขียวนะคะ "

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๓๑)

บนโต๊ะมีสรรพสิ่งบำเรอความสุขพร้อม มีเหล่าชนิดตราราคาแพงตั้งว่าผสาน
ด้วยทองคำ มันมีราคาที่คุณจนไต่ขึ้นแล้วเข้าใจไปอีกนาน

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๗๗)

ฉันลองจับอีกอีกหนึ่ง อีกเดี๋ยวมันก็หมดไปแล้วเกือบครึ่งแก้ว มาภายหลังฉันจึง
รู้ว่าราคาของมันแพงราวกับทอง

(เดือนดับฯ : ๑๑๗)

"พูดเข้าข้างตัวเองต้อๆ บ้า..." เรากลืนคำตำลงคอ พร้อมกับเหล้าฝรั่งเบิกละ
แพง แม่เจ้าโว้ย! มันแพงเหมือนเรากลืนทอง

(คินหนาวฯ : ๒๖๘)

ฉันพาฉันไปถึงป้ายรถเมล์ ที่พักรถมีคนเชิญใจนอนเหยียดยาวอยู่บนม้านั่ง ตาม
ขามีแมลงวันโตตอมน่ารำคาญ เขาหลับสนิทราวกับอยู่บนฟูกทิพย์ แม่เศรษฐีนั่งรถราคาห้าแสน
ผ่านไปก็อาจมีความสุขได้ไม่เทียมเท่า

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๔๙)

คำหยาดอยากจะปฏิเสธ แต่เกรงใจ หล่อนรู้สึกว่าเขาจะรดยนต์ของคุณลุงชลัท
หนุ่มนวลเหลือเกิน นั่งสบายเหมือนของทิพย์ ผิดกับรถเมล์เป็นไหนๆ อีกทั้งไม่สกปรกเหมือน
เบาะรถแท็กซี่เลย มีแต่ความเอี่ยมอ่องซึ้งยังมีกลิ่นหอมอ่อนๆ อย่างที่คำหยาดถูกใจเป็นที่สุด

(ด้วยปีกฯ ล.๑ หน้า๑๑๗)

รองไม่เคยกับอาหารเข้าประเภทหนักๆ เขาจึงกินได้เพียงสองสามคำแต่รู้สึก
เอร็ดอร่อยราวกับทิพย์

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๗)

น้ำหอมขวดเล็กนิด ดิตราคาไว้มแพงลิบ แพงจนไม่น่าจะเชื่อว่าจะแพงได้ถึงขนาด
นั้น ราวกับว่าเขาทองคำปนให้ละเอียดแล้วผสมกับดอกไม้ทิพย์ลงไปด้วยกระนั้น

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๔๘)

ทองดีระทวยอยู่ในอ้อมแขนของเขา หัวใจเลื่อนลอยวาบหวิว.....ความรักเป็น
อย่างนี้เองแหละหนอ เหมือนกับว่าตนเองต้องลอยอยู่ในสวรรค์อย่างไรอย่างนั้น ทองดีจะตาย
ไปตอนนี้ก็ไม่เสียตายชีวิต แล้วหล่อนก็กลับไปด้วยอาการเพลอไหลเลื่อนลอยเค้งคว้าง ประหนึ่ง
ได้สัมผัสสวรรค์วิมานทิพย์กระนั้น

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๑๓)

สุวรรณนำทองและทิพย์มาใช้เปรียบ โดยนำทองมาเปรียบกับจิตใจอันสูงส่งของแม่เลี้ยง ที่มีต่อลูกเลี้ยงคือ "หัวใจทอง" ให้ทั้งภาพสิ่งที่สูงค่าคือทองและมุ่งสู่ความหมายในระดับลึก คือ คุณค่าของจิตใจที่สูงส่ง ที่นับวันจะหายากขึ้นทุกที คุณค่าของความซื่อสัตย์และคุณค่าของเวลา สูงค่าไม่ต่างอะไรจากทอง สุวรรณมักนำทองมาใช้เปรียบให้เห็นภาพสิ่งของที่มีราคาแพง ไม่ว่าจะ เป็นราคาที่ดิน ราคาเหล็ก ทองจึงถูกนำมาใช้เปรียบในความหมายสองระดับคือ ความสูงค่าที่ วัดกันด้วยราคา และความสูงค่าของจิตใจที่ไม่อาจวัดได้ด้วยสิ่งใด ส่วนทิพย์นั้น สุวรรณนำมา เปรียบกับที่นอนที่ผู้นอนนอนอย่างมีความสุข รถที่นั่งแล้วมีความสุข อาหารที่ผู้กินมีความสุข และ น้ำหอมที่แสนแพง และความรู้สึกที่เลิกลอยมีความสุขอย่างท่วมท้นหัวใจ โดยปกติทิพย์ จะใช้กับ เทวดา ผู้มีสภาวะเป็นทิพย์ หมายถึงสิ่งพิเศษ เลอเลิศอย่างเทวดา สุวรรณสามารถนำทิพย์มา เปรียบช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าถึง ความรู้สึกอันแสนประณีตของตัวละครอย่างชัดเจนลึกซึ้ง

๒. การนำธรรมชาติมาใช้เป็นความเปรียบ

สุวรรณเป็นนักเขียนที่มีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติ จากประวัติของสุวรรณ สุวรรณเกิดและ เติบโตท่ามกลางธรรมชาติที่งดงามในจังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นฐานให้สุวรรณรักต้นไม้ทุกต้น กรวดหิน ดินทราย สัตว์และธรรมชาติรอบๆ ตัว ดังที่นิลวรรณ ปิ่นทอง กล่าวไว้ว่า " งานเขียน ของเธอเป็นภาพผสมของความงามแห่งศิลปะและเนื้อหาของมนุษยธรรม ศิลปินมองเห็นความงาม และสัจจะในเมล็ดฝู่น กรวดทรายใบหญ้า และสร้างสรรคให้ผู้อื่นรู้สึกตาม " (นิลวรรณ ปิ่นทอง , ๒๕๒๗ : ๑๗๘.) สุวรรณจึงสามารถนำธรรมชาติที่สุวรรณสังเกตเห็น รู้จักและคุ้นเคย มาใช้เป็น ความเปรียบเพื่อถ่ายทอดภาพและอารมณ์ความรู้สึกในงานวรรณกรรม เกิดเป็นจินตภาพที่ ประณีตงดงาม ดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ การใช้ทะเลเป็นความเปรียบ

โดยธรรมชาติทะเลย่อมมีทั้งยามคลื่นลมสงบ และยามมรสุมแปรปรวน ยามคลื่นลม สงบเราจะสังเกตเห็นถึง ความสงบเงียบที่เว้งว่างกว้างใหญ่ จนรู้สึกได้ว่าเราเป็นเพียงมนุษย์ที่

เล็กนิดเดียว โดดเดี่ยวอ้างว้างและเดี่ยวตาย แต่เมื่อยามที่ทะเลมีมรสุมโหมกระหน่ำนั้น ทะเลก็ดู
บ้าคลั่งอย่างน่ากลัวที่สุด สุวรรณีนำธรรมชาติหรือความเป็นไปตามธรรมชาติโลกของทะเลมาใช้เป็น
ความเปรียบได้อย่างเหมาะสม ดังนี้

"เป็นอะไรไป" เขาเอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงอ่อนเอื้อ "นี่แหละหนาเขาว่าผู้หญิง
อารมณ์เปลี่ยนแปลงเร็วเหมือนทะเล เมื่อกี้นี้เองยังบานแปดกลีบ"

(แก้อี๊ : ๑)

เวลานี้ทะเลเจียบกริบ มีแต่คลื่นเล็กๆ เท่านั้นที่ซัดเข้าฝั่ง รวากับว่าไม่เคยมี
พายุร้ายแผ้วพานมาเลย ณ ที่นี้ อย่างนี้นี่เองหนอที่เขาเรียกว่าทะเล มันเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว
เหมือนกับหัวใจผู้หญิงหลายอารมณ์

(เดือนดับฯ : ๗๗๐ - ๗๗๑)

เขาหัวเราะ ลืมไปเสียแล้วว่าเมื่อครูเขาเคืองฉันทน์ คุณสุริยันเป็นอย่างนี้เอง
อารมณ์ของเขาเหมือนกับคลื่นในทะเลที่ปรวนแปรง่าย

(เดือนดับฯ : ๔๕๑)

พริ้งอารมณ์ปรวนแปรเช่นนี้เองแต่ไหนแต่ไร ความรู้สึกและอารมณ์ของหล่อนเอา
แน่นอนไม่ได้เลย เหมือนลมพัดเหมือน...คลื่นทะเลสุดแท้แต่จะเป็นไป

(คนเร่เมือง ล.๑ : ๒๐๖)

"พ่อว่าป่าเป็นเศรษฐี" ฉันทน์อารมณ์ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งที่เมื่อครูนี้ขุนมัวอย่าง
น่ารำคาญใจ อารมณ์ฉันทน์เปลี่ยนแปลงเร็วเสมอ ภายหลัง เคยมีคนพูดว่าอารมณ์ฉันทน์ยิ่งเสียวกว่า
คลื่นในทะเล ไม่รู้เลยว่าเมื่อไรจะดี...หรือร้าย

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๓๔)

สุวรรณีนำความแปรปรวน เปลี่ยนแปลงง่าย เดี่ยวสงบ เดี่ยวบ้าคลั่ง อันเป็นธรรมชาติ
ของทะเลมาเปรียบกับธรรมชาติของอารมณ์มนุษย์ ที่ยังไม่ได้รับการขัดเกลา ฝึกฝนจิตอย่างดี จึงมี
ลักษณะ เดี่ยวดี เดี่ยวร้าย เอาแน่เอาอนไม่ได้ สุดแท้แต่สถานการณ์ที่เข้ามากระทบจะกำหนด

ให้เป็นไป ไม่แตกต่างอะไรจากทะเลที่นำมาเปรียบ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอารมณ์ของตัวละคร อันเป็นตัวแทนของอารมณ์มนุษย์ได้อย่างชัดเจน

นอกจากจะนำทะเลมาเปรียบเป็นอารมณ์ของมนุษย์แล้ว สุวรรณียังทะเลมาเปรียบเป็น สภาพชีวิตของมนุษย์ดังนี้

ฉันยังจำภาพแม่ที่คลานไปรอบๆ ห้อง หลบเท้าของพ่อที่กระหน่ำลงไปอย่างไม่ปราณีแม่ถูกกระแทกกระเทือนเช่นนี้จนเจ็บบ่นๆ ตรงกลางหว่างคิ้ว เมื่อฉันเอาหัวไปชนแรงๆ จะด้วยบังเอิญหรืออะไรก็ตาม แม่มักจะหนีหน้าด้วยความเจ็บปวดและบอกให้ฉันระวัง ในคราวหลัง สภาพครอบครัวของเราเหมือนตกอยู่ในทะเลท่ามกลางมรสุมบ่อยครั้ง

(ตอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๖)

"ทางออกของคุณไม่ไหวเลย" เปรมฤทัยชอบหน้าลงในท่าเดิม "ผมรักคุณพ่อมาก เกินไป เป็นความผิดของผมเอง---"เขาเอื้อมมือมาแตะคางพริ้ง ครูเดียวก็ชอบลงอย่างเก่า ในหัวใจ บั้นป่วนราวกับมีมรสุมบ้าคลั่งอยู่ข้างใน

(คนเริงเมือง ล.๒ : ๒๕๐)

ลึกลงไปในใจฉันคิดว่า ชีวิตของป่าสบายเกินไป เหมือนทะเลคลื่นราบ ชีวิตของป่าไม่หนาวรุนแรง ร้อนจนแทบคลั่ง หรือถูกพายุฝนอย่างแม่ ถ้าใครแต่งชีวิตป่าเป็นเพลง เพลงนั้นคงไม่น่าฟัง ท่วงทำนองคงเสมอกันไปทั้งเพลง

(ตอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๕๐)

สุวรรณีนำสภาพของทะเล มาเปรียบกับสภาพชีวิตมนุษย์ ชีวิตที่สุขสบายไม่ทุกขร้อนเป็นชีวิตที่เหมือนกับทะเลยามคลื่นลมสงบ ส่วนชีวิตที่ทุกขร้อน รุนวายนั้น ไม่ต่างอะไรจากทะเลยามมรสุมที่ปั่นป่วน บ้าคลั่ง เห็นถึงความรุนแรง ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ชัดเจนจริงจังในความรู้สึก

นอกจากนี้ ความเร็งวังกว้างใหญ่ของทะเล ยังแฝงความหมายอันลึกซึ้งไว้ ดังต่อไปนี้

เร็งอ้างศิลาเจียบเหงาผิดปกติ ด้วยว่าไม่ใช่วันหยุด แม้แต่ทะเลก็เรียบสงบลึกซึ้ง

เรือหาปลาที่แล่นอยู่ไกลๆ ช่วยให้ทะเลไม่ดูเว้งว่างและเหงาเกินไป

(แก้วอี๋ : ๙๘)

แลไกลออกไปทะเลดูเว้งว่างไม่มีที่สิ้นสุด เกาะที่นายตั้งใจจะไปแลเห็นเลื่อนเหมือนภาพลวงตา บางครั้งก็เห็นเด่นชัดขึ้น อย่างไรก็ตามดูเหมือนมันจะไกลจนไม่มีวันไปถึง

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๕๘ - ๒๕๙)

สุวรรณีทำทะเลให้ดูมีชีวิตจิตใจ แสดงอาการเหมือนมนุษย์ คือการใช้ปูดลาธิษฐาน โดยให้ทะเลอ้างว้าง ว่างเปล่าและเงียบเหงา สู้อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครหรือมนุษย์ ซึ่ให้เห็นว่ามนุษย์นั้นแท้จริงแล้ว อ้างว้าง ว่าเหว่เพียงใด แม้จะมีผู้คนรอบข้างแต่มนุษย์ก็ไม่สามารถหนีความโดดเดี่ยวอ้างว้างไปได้ การนำความเว้งว่างกว้างใหญ่ของทะเลมาเปรียบกับความรู้สึกของตัวละครนั้น สุวรรณา เกรียงไกรเพชร ได้ศึกษาไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องพระอภัยมณี : การศึกษาในเชิงวรรณคดีวิจารณ์ ว่า "สุนทรภู่สร้างเรื่องโดยอาศัยทะเลเป็นฉากสำคัญ...ซึ่งความสำคัญมิได้อยู่ที่ที่ใช้ฉากเป็นทะเลเท่านั้น หากสุนทรภู่ได้ใช้ทะเลเป็นสิ่งแสดงถึงจิตใจของตัวละครด้วยการบรรยายภาพของทะเลให้มีความหมายที่แฝงความว่าเหว่โดดเดี่ยว " (สุวรรณา เกรียงไกรเพชร , ๒๕๑๔: ๑๗๒.)

การนำทะเลมาใช้เป็นความเปรียบของสุวรรณี จึงเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะสุวรรณีนำธรรมชาติของทะเลคือความแปรปรวน เปลี่ยนแปลงง่ายมาใช้เปรียบกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร หรือสภาพของทะเลทั้งยามคลื่นสงบและยามมรสุมเปรียบกับสภาพชีวิตของตัวละคร และนำความเว้งว่างกว้างใหญ่ของทะเล เปรียบให้เห็นถึงความอ้างว้างโดดเดี่ยวของมนุษย์ เกิดเป็นจินตภาพที่ประณีตงดงาม ชัดแจ้งในความรู้สึกของผู้อ่าน

๑.๒.๒ การใช้หมอกเป็นความเปรียบ

หมอกเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอย่างหนึ่ง คือละอองขนาดเล็กมากที่เห็นได้ด้วย

ตกเปล้าหมอกเกิดจากเกิดจากการกลั่นตัวของไอน้ำ จะลอยอยู่ในอากาศใกล้กับพื้นดิน หรืออาจหมายถึง สีเทาแก่งของเมฆ หรืออาการฝ้ามัว สุวรรณนำธรรมชาติของหมอกมาใช้เป็นความเปรียบ ดังนี้

สาวิตรีหน้าเศร่าลงนิตหนึ่ง เพียงครูเดียวเท่านั้น เหมือนละอองหมอกที่ถูกแดด
ลบให้จางหายไปอย่างรวดเร็ว

(แก้อี๋ : ๔๘)

สุวรรณีใช้ภาพหมอกที่โดนความร้อนแสงแดดทำให้ระเหยไปอย่างรวดเร็ว เปรียบกับระยะเวลาของการแสดงความเศร้าสลดใจที่รวดเร็วมากของตัวละคร ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจอุปนิสัยของตัวละครได้เป็นอย่างดี

"ก็ไหนว่ารู้"

"รู้" สาวิตรีรับ "แต่ยังไม่กระจ่างแจ้วเหมือนมีหมอกคลุมยั้งนั้นแหละ

(แก้อี๋ : ๒๒๐)

สุวรรณีนำลักษณะความพร่ามัวไม่ชัดเจน มาใช้เปรียบกับความไม่รู้เรื่องราวอย่างไม่กระจ่างแจ้วของตัวละคร ช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพของความไม่รู้นั้นอย่างลึกซึ้งชัดเจน

๑.๒.๓ การใช้น้ำค้างเป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำธรรมชาติของน้ำค้าง มาเปรียบให้เห็นถึงความไม่จริงใจในความงาม ที่ธรรมชาติมอบให้แก่มนุษย์ อารมณ์อันแปรปรวนอย่างรวดเร็วของอารมณ์ตัวละคร ลักษณะนิสัยตาของตัวละคร ดังนี้

อีกสักสิบปีแก้มปลั่งราวกับอรุณเวลานี้จะเหี่ยวเฉาไป นัยน์ตาดำเหมือนนิลมนต์
นั้นจะเหือดแห้ง ผมที่เคยดำเป็นมันแม้กระจ่ายเหมือนสาหร่ายในทะเลจะแห้งกรอบไว้ชีวิตชีวา

ความงดงามของธรรมชาติที่ให้มาไม่คงที่เลย มันว่าแวบหนึ่งเหมือนน้ำค้างในยามเช้า

(บางที : ๑๖ - ๑๗)

พิมลาโกรธอยู่ครู่เดียว ก็หายเร็วเหมือนแดดลบน้ำค้างในตอนเช้าตรู่

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๗)

ภาวนาหน้าบึ้ง สีหน้าและกิริยาเบิกบานเมื่อครุ่นนี้หายไป รวากับน้ำค้างถูกแดด

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๒๔๘)

"แต่เขาก็น่ารักนะ" สาวตรีทำมือ "ตัวบางๆเหมือนต้นอ้อ หัวขยิกเหมือนลูกเงาะ
ตาใสเหมือนน้ำค้างบนยอดหญ้า" สาวตรีบรรยายลักษณะของละเวงไม่ผิดเพี้ยน

(แก้อีฯ : ๕๑)

สุวรรณจินำธรรมชาติของน้ำค้างคือ การระเหยเร็ว มาบอกถึงความไม่จริงใจในความงามที่
ธรรมชาติมอบแก่มนุษย์ อាកกรโอรสง่ายหายเร็วของตัวละคร ซึ่งให้ภาพที่ชัดเจน และนำความ
ใสบริสุทธิ์ของน้ำค้าง เพราะน้ำค้างเป็นน้ำที่กลั่นตัวมาอย่างบริสุทธิ์ตามธรรมชาติ เมื่อน้ำค้างร่วง
จากฟ้าสู่ดินย่อมมีการปนเปื้อน แต่สุวรรณได้ใช้ยอดหญ้าเป็นฐานรองรับน้ำค้างไว้ น้ำค้างจึงยัง
คงความใสบริสุทธิ์ สุวรรณนำน้ำค้างบนยอดหญ้า มาเปรียบกับลักษณะใสบริสุทธิ์ของนัยน์ตา
ตัวละคร ให้ภาพของความใสบริสุทธิ์ อันเชื่อมโยงสู่ลักษณะของตัวละครดังจะกล่าวโดยละเอียดใน
บทที่ ๔ ต่อไป

๑.๒.๔ การใช้พายุหรือฝนเป็นความเปรียบ

สุวรรณจินำ พายุฝนมาใช้เปรียบเป็นอารมณ์ความรู้สึกอันฉับพลันทันใจของตัวละคร และ
ใช้แทนความโศกอาดูรดังต่อไปนี้

ตะวันฉายถอดแว่นวางลงกับโต๊ะ แลดูละเวงเต็มตาด้วยความรู้สึกอันลึกซึ้ง
มันเกิดขึ้นได้อย่างไร และเมื่อไรกันหนอ เร็วจนเขาตั้งตัวไม่ติด เหมือนเดินอยู่ท่ามกลางแดด แล้ว

อยู่ดีก็มีพายุฝนและฟ้าผ่า... จะให้เขาตั้งตัวกันได้อย่างไร

(เก้าอี้ : ๒๘๑)

ฝนเริ่มพร่างพรูกระทบลำนน้ำ ที่ไหลเรียบเรื่อยราวกับฟ้าร้องไห้ อำลาร่างที่
ปราศจากชีวิตของหมอกานต์

(กานต์ฯ : ๕๒๙)

นายมิ่งเป็นชายฉกรรจ์ถึงกับร้องไห้ เขาจัดทำให้กานต์นอนสบายที่สุดเท่าที่จะทำได้
แม่น้ำยังไหลเอื่อยเจิบๆ ราวกับไม่รู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ฝนพรูมาครู่เดียวเหมือนน้ำตกแล้วก็หยุด
ไป ทิ้งร่องรอยไว้บนใบไม้ มองดูเหมือนน้ำค้าง

เสียงโจษจันดังแว่วๆ มาจนถึงข้างล่าง พึมพำราวกับเสียงสวดส่งวิญญาณให้แก่
ผู้เคราะห์ร้าย

(กานต์ฯ : ๕๒๘)

สุวรรณีนำปรากฏการณ์พายุฝนเกิดขึ้นอย่างฉับพลันท่ามกลางแดด มาใช้แทนอารมณ์
ความรู้สึกของตัวละครที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันใด ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพและเข้าถึงอารมณ์
ความรู้สึกของตัวละคร การนำฝนซึ่งมีลักษณะคล้ายน้ำตก มาเป็นตัวแทนของการร้องไห้
โศกเศร้าอาดูรแก่คนดีผู้ล่วงลับ โดยให้อាកการฝนตกเปรียบประดุจฟ้าร้องไห้

สุวรรณีนำลักษณะอันพรึงพรายของน้ำฝนมาเปรียบกับจริตกิริยาของตัวละครตั้งนี้

แต่ถึงยังนั้นก็ยังไม่มาก จริตกิริยาพรึงพรายทีเดียว เหมือนน้ำฝนท่อนค้างบน
ใบบัว

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๒๖๖)

จากตัวอย่างผู้อ่านเห็นถึงความพรึงพรายของเม็ดฝนบนใบบัว ซึ่งสอดคล้องกับชื่อและ
ลักษณะของตัวละครคือ "พรึง" อย่างเหมาะสม ประณีตงดงาม

สุวรรณีนำธรรมชาติของ พายุ และฝนมาใช้เป็นความเปรียบได้อย่างชัดเจนเหมาะสม

ผู้อ่านเกิดจินตนาการ เห็นจินตภาพคล้ายตามผู้เขียน

๑.๒.๕ การใช้ฟ้าร้องฟ้าผ่าเป็นความเปรียบ

ฟ้าร้องและฟ้าผ่าเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็เสียงที่กัมปนาท แผดก้องของฟ้าผ่า หรือสายฟ้าที่ไปฟาดหรือผ่าโดนสิ่งใดนั้น ล้วนก่อเกิดการทำลายที่รุนแรง สุวรรณินำธรรมชาติฟ้าของร้องฟ้าผ่ามาใช้เป็นความเปรียบ นอกจากจะได้เสียงอันแผดก้องแล้ว ยังเห็นถึงเหตุการณ์ที่รุนแรงที่สุดในความรู้สึกของตัวละคร ดังต่อไปนี้

ผวาตื่นขึ้นอีกครั้งเมื่อได้ยินเสียงเคาะประตูเรียก และเสียงร้องเรียกชื่อของดี
แต่งานหนักทำให้ทองดีหลับเหมือนคนตาย แม้ว่าสุ้มเสียงข้างนอกจะดังราวฟ้าผ่า

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๘๓ - ๘๔)

ในที่สุดพรังก็ถึงหลุมหลบภัย ได้ยินเสียงระเบิดครืนๆ ราวกับฟ้าถล่ม

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๑๘๖)

พ่อบุญช่วยถึงกลับตะลึง แลดูพรังเก็บข้าวของเหมือนเห็นฟ้าผ่าลงมาตรงหน้า
กริยาอาการของพรังมิได้บอกว่าเป็นการทำเล่น หากแต่เขาจริงเขาจัง

(คนเรียมเมือง ล.๒ : ๑๗)

"เราเป็นใคร" แมรวบรวมกำลังใจถามขึ้น "เป็นคนใช้คุณอาทรหรือ"

"ฉันเป็นเมีย" หล่อนยืดอกขึ้น มองแม่ด้วยสายตากษนิตเต็ม

เป็นคำตอบที่รุนแรงเหมือนฟ้าผ่า

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๖๓)

ความรุนแรงของธรรมชาติฟ้าร้อง ฟ้าผ่า นอกจากจะให้ทั้งเสียงแล้วยังเห็นภาพความรุนแรงที่เกิดขึ้น ซึ่งสุวรรณินำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมเห็นถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นในความรู้สึกของตัวละครอย่างจริงจังชัดเจน

๑.๒.๖ การใช้ตะกอนของน้ำและน้ำเป็นความเปรียบ

ตะกอนหมายถึง สิ่งที่ละลายอยู่ในน้ำแล้วตกจมลงนอนกันอยู่ สุวรรณีนำมาใช้เปรียบดังนี้
อารมณ์ของท่อนเหมือนตะกอนน้ำตื้น แม้ว่าบางทีท่อนจะพยายามปิดบัง
 ความรู้สึกต่างๆ นานา ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง แต่ก็เป็นไปไม่ได้โดยยาก

(แก้วอี๋ : ๔๘๘)

พริ้งเทลิยวซวักกลับมา นัยน์ตาเป็นประกายด้วยแรงโกรธ เรื่องเพียงเล็กน้อยก็
สามารถสะกิดสะเกาให้พริ้งโกรธได้เหมือนตะกอนน้ำตื้น อาจจะถูกกว้นให้ชุ่นได้แม้แต่ตะลอก
ลมพัด

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๓๙๔)

สุวรรณีนำลักษณะของตะกอนน้ำตื้น มาเปรียบกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้อย่าง
 เหมาะสมและเห็นภาพอย่างฉับชัดเจน เพราะลักษณะของตะกอนนั้นหากมีอะไรแปลกปลอม
 มาก่อกว้น ตะกอนที่นอนกันอยู่กระจายออกทำให้น้ำชุ่น และยิ่งเป็นตะกอนน้ำตื้นด้วยแล้ว
 เมื่อมีสิ่งใดมากระทบเพียงนิดเดียว ก็สามารถทำให้น้ำนั้นชุ่นได้ อารมณ์ของตัวละครก็เช่นกัน
 เมื่อมีสิ่งใดไม่ถูกใจ ก็ทำให้อารมณ์ที่กำลังดีอยู่นั้นชุ่นมัวได้

นอกจากนี้สุวรรณี ยังนำลักษณะของน้ำมาเปรียบเทียบให้เกิดจินตภาพดังต่อไปนี้

พรรณาอรฉันอยู่แถวๆ ทางเข้า มีคนมากมายหลังไหลกันมาราวกับสายน้ำ
 ทุกคนล้วนเป็นเด็กหนุ่มสาวที่ฝากความหวังไว้กับมหาวิทยาลัย

(ดอกไม้ ล.๒ : ๑๓๕)

“ของเล็กๆ น้อยๆ นำห่มอ อย่าคิดมากไปเลย ทุกวันนี้คนแถวตรงอยู่ไม่ได้
 แข็งเกินไปก็อยู่ไม่ได้”

“คุณเลยจะให้ผมอ่อนละลายเหมือนกับน้ำ” กานต์ดัดใจ “เอาเถอะ ผมจะ
 พยายามทำตัวให้เข้ากับคนเมืองนี้ให้ได้ แต่ไม่ทราบว่าจะได้เท่าไหน”

“ไอ้คนเมืองนี้ไม่สำคัญเท่าไร สำคัญอยู่ที่คนใหญ่คนโตของอำเภอนี้ต่างหากที่

หมอมจะต้องเข้ากับเขาให้ได้ เขาเล่นรั้มมีกัน หมอก็คควรไปสมาคมกับเขาบ้าง..."

(กานดัฯ : ๒๙๖)

ธรรมชาติของน้ำที่ไหลพุ่งพรูไม่รู้จักหยุด สุวรรณีนำมาสร้างให้เห็นถึงจำนวนของสิ่งที
กล่าวถึงว่ามีมากมายเพียงใด และธรรมชาติความอ่อนละลายของน้ำ มีความหมายอีกระดับหนึ่ง
คือเมื่อน้ำเมื่อผ่านไปทีใดก็จะสามารถผสมกับสิ่งที่น้ำไหลผ่านได้เป็นอย่างดี เป็นการสร้าง
จินตภาพเพื่อเชื่อมโยงสู่ความหมายในระดับลึกของลักษณะตัวละคร คือหมอกานต์ผู้ยึดมั่นใน
อุดมคติของตน ไม่โอนอ่อนผ่อนตามคนชั่วที่แวดล้อมตนอยู่

๑.๒.๗ การใช้ไฟเป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำความของร้อนไฟมาเปรียบเป็นอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ดังต่อไปนี้

"นั่นแหละคะ หองกินข้าว"

"ทีละเวงมาจมอยู่ทั้งคืน ทิ้งให้ผมคิดถึง" เขามองดูหล่อนด้วยสายตาก็มีไฟ

(แก้อีฯ , : ๓๓๓)

พริ้งยิ้มว่า เบิกบานใจที่สุด หล่อนกุมมือไฟโรจน์ไว้นั่น

"มาซิคะต้องมาใจฉันร้อนเป็นไฟ !"

(คนเรึงเมือง ล.๑ : ๒๖๓)

นายจับคางให้หันกลับมา

"เด็กเอ๊ย ถ้าไม่ร้อนใจยังกับไฟล่ะก็ คงไม่มีวันที่จะมา"

(ดอกไม้ฯ ล.๒ หน้า ๒๓๔)

รองซ่าเลื่องดูพี่สาวเห็นภาวนายินหน้าบึ้ง น้ำตาคลอกลบนัยน์ตา ภาวนาหันหลัง
เดินกลับไปจากที่นั่น ด้วยท่าทางนุ่มนวลดังเคย

"พี่แกเขาทงตหงิด แม่เลยแกล้งว่าหาตัวไม่ได้...เท่านั้นแหละโกรธเป็นพินเป็นไฟ"

(ด้วยปีกฯ ล. ๑ : ๓๑๕)

พริ้งรู้เข้า โกรธเป็นฟืนเป็นไฟ

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๑๙)

ต่างคนต่างทวิจุดเดือดกันขึ้นไปเช่นนี้ เหมือนไฟที่ครุกรุ่นจนกระทั่งลุกโพลง

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๕)

จากตัวอย่างที่ยกมา สุวรรณนำไฟมาเปรียบกับอารมณ์ความรู้สึกที่ร้อนแรง คือโทสะหรือความโกรธ ที่แผดเผาร้อนแรงเหมือนไฟ และสายตาก็ไฟนั้น คือไฟแห่งกิเลส ตัณหา ความปรารถนาในกามคุณ ทางพุทธศาสนา ถือว่ากิเลสตัณหา นั้น เหมือนไฟที่เผาผลาญจิตใจ การนำไฟมาใช้เป็นความเปรียบแทนอารมณ์โกรธ หรืออารมณ์ความรู้สึกที่รุนแรงนั้นถือเป็นขนบทางวรรณศิลป์ที่กวีโบราณใช้มาทุกยุคสมัย จนกลายเป็นลักษณะสากล

๑. ๒.๘. การใช้สัตว์เป็นความเปรียบ

สุวรรณนำสัตว์มาใช้เป็นความเปรียบ โดยหยิบยกลักษณะบางประการของสัตว์ มาเปรียบให้เห็นภาพ ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าถึงสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจน ดังต่อไปนี้

๑.๒.๘.๑ การใช้ผีงมร

สุวรรณนำผีงมรมาใช้เป็นความเปรียบตามขนบวรรณศิลป์ ได้อย่างประณีตงดงาม ดังนี้

โดยปกติ ตะวันฉายจะไม่ต้องใช้ความพยายามกับผู้หญิงเท่าไรนัก ความหน้าตาดี ฐานะและอื่นๆเป็นเสมือนน้ำหวานที่ล่อผีงมรให้เข้ามาตกลงตายในบ่อน้ำหวานนั่นเอง

(แก้อี๋ฯ : ๑๕๔)

ตะวันฉายเหลือวไปมาระหว่างทางเดินที่ปลอดภัยวนั้น ไม่มีคนให้เห็นเลย ฉะนั้นเขาจึงไม่รอช้าที่จะจับคางนั้นเสียนิดหนึ่ง เหมือนแมลงงูที่ทอดจะเขยเกสรไม่ได้ ขอให้เป็นดอกไม้เถอะ ได้ลองลิ้มชนิดหนึ่งก็ยิ่งดีกว่าผ่านไปเปล่าๆ

(แก้อี๋ฯ : ๑๕)

"เพราะว่าจะทำให้เราขาดสติ คุณเชื่อเถอะค่ะ ถ้าคุณรักก็ดี... แต่อย่ารักนาน

คุณเห็นผิ้งไหมคะ มันกินเกสรจากดอกไม้ดอกเดียวหรือคะ

(บางทีฯ : ๑๕)

ฉันเล่าถึงดวงดาวบนท้องฟ้าให้เขาฟังและปรนปรุจวบด้วยหัวใจ

ไม่น่าเลยที่เขาจะติดใจเสน่ห์ราวกับแมลงติดความหวานจากเกสรดอกไม้

(บางทีฯ : ๑๕)

เป็นครั้งแรกที่ทองดีไม่ได้กลับบ้าน ในคืนนั้นหล่อนนอนชดตัวอยู่ในวงแขนของ
คุณมิตรอย่างอึดสูช เครื่องปรับอากาศตั้งที่เหมือนเสียงแมลงภู์เซยเกสรดอกไม้

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๑)

สุวรรณนำผิ้งภมร โดยชอบแล้วจะใช้เปรียบกับบุรุษ มาใช้เปรียบกับสตรีที่มีความหลง
ในรูปสมบัติและทรัพย์สมบัติของบุรุษคือบ่อน้ำหวาน ท้ายสุดท้หู่ผิ้งภมรก็ต้องตายลงในบ่อนั้น
เพราะความหลงละโมภของตน และสุวรรณก็ยิ่งสืบทอดขนบวรรณศิลป์โดยนำผิ้งภมรแมลงภู์
มาเปรียบกับบุรุษ ธรรมชาติของผิ้งภมรแมลงภู์ มักจะเข้าไปขมิ้มลิ้มลองความหวานของเกสรดอกไม้
แทนบุรุษเซยชมสตรี และฉากที่เกิดจากความเปรียบแมลงภู์หรือภมรชิตเซยดอกไม้ คือศิลปะ
ในการถ่ายทอดฉากเข้าพระเข้านาง ที่เรียกว่าบทอัศจรรย์ตามขนบวรรณศิลป์ของไทย

๑.๒.๘.๒ การใช้เสื่อเป็นความเปรียบ

สุวรรณนำลักษณะของเสื่อ ซึ่งเป็นสัตว์ร้ายมาเปรียบกับลักษณะตัวละคร ดังนี้

เปรมฤทัยเงยหน้าขึ้นดูพริ้งอย่างตกใจ เขาคิดไม่ออกว่าพริ้งพูดถึงเรื่องอะไร
กันแน่ สีหน้าของพริ้งไผ่ยามนั้นแวววาวดูเดือดราวกับแม่เสื่อ

(คนเรึงเมือง ล.๒ : ๒๓๘)

ทองดีหันขวับไปมอง นัยน์ตาคือเป็นประกายราวกับแม่เสือ

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๒๓)

ฉะนั้นเมื่อเปรมฤทัยกลับเข้าบ้านในตอนค่ำ จึงถูกพรึงกระโจนเข้าไปร่าวกับแม่
เสือ หล่อนร้องไห้ ทุบตีและหยิกช่วนเป็นพัลว

(คนเริงเมือง ล.๒ : ๒๕๔)

เมื่อพ่อและแม่พบกันนั้น ทั้งสองเหมือนพยัคฆ์ร้ายที่ต่างเข้าลับเขี้ยวเล็บต่อสู้
กันอย่างไม่เห็นแก่ชีวิตเพื่อชัยชนะอย่างเด็ดขาดเท่านั้น ฉันท้องให้อยู่มุมหนึ่ง แต่ไม่มีใครสนใจฉันเลย

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๐๐)

สุวรรณินำลักษณะอันดุร้ายของเสือมาเปรียบให้ผู้อ่านเห็นถึง ลักษณะของตัวละครที่มี
จิตใจหยาบกระด้าง ปล่อยให้กิเลสคือความโกรธครอบงำจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ สุวรรณ
แสดงให้เห็นจากสีหน้า แววตา และการกระทำ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์หากขาดสติเสียแล้วก็
ต่างอะไรจากสัตว์

๑.๒.๔.๓ การใช้ซ้ำ มาเป็นความเปรียบ

ทองดีถีบกระเด็นไปแล้วละ กะฮือผู้ชายอ้วนฉุพรรณคนั้น สู้เรี่ยวแรงทองดีไม่ไหว
ทรอก หล่อนแข็งแรงร่าวกับม้าปากก็ไม่ปาน

(ทองประกาย ล.๑ : ๓๘๓)

ทอรุ่งแข็งแรงเหมือนนางม้าป่า หล่อนเตะแข็งขาเซาพัลว

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๑๗)

หล่อนโถมตัวเข้าไปใส่เขา เวลาทองดีโกรธเรี่ยวแรงหล่อนร่าวกับช้างสารก็ไม่ปาน

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๒๑)

คุณแม่กำลั้งอาละวาดร่าวกับช้างตกมัน ซรอยจะเป็นเรื่องใหญ่

แต่คุณแม่มักจะทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่เสมอมา หล่อนนึก

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๑๐๖)

สุวรรณนำความแข็งแรงของม้าและช้าง มาเปรียบให้เห็นถึงเรี่ยวแรงของตัวละครเมื่อ ยาม โกรธ ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครอย่างชัดเจนว่ารุนแรงแค่ไหน

๑.๒.๓..๔การใช้แรง ค้างคาว คางคกและสัตว์เลื้อยคลานเป็น

ความเปรียบ

สุวรรณนำสัตว์ที่มีลักษณะน่าเกลียด น่าขยะแขยงมาใช้เปรียบให้ผู้อ่านเห็นถึงลักษณะ ของตัวละคร โดยนำ แรงมาเปรียบกับคนแก่ ค้างคาวมาเปรียบกับชายแก่ดัดหนากลับ นำคางคก กบ งูมาเปรียบกับคนชั่ว ดังนี้

คุณหญิงแต่งดำ เหมือนแรงแก่ๆ มากขึ้น นั่งตาแดงแลดูลูกชาย

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๓๑)

"หนูนี้เต็มที บ้านช่องไม่ค่อยกลับ ทำเป็นหนูม แก่เหมือนอีแรง ถึงจะนั่ง รดสปอร์ตำหนูม มันก็ช่วยสังขารไม่ได้หรอก ดีแต่ว่าแม่ล่ะแม่... แต่ตัวเองไม่ส่องกระจกดูตัว เสียบ้าง มันก็โอ้แก่พอๆ กัน"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๖๑)

หากหล่อนทนไม่ได้เท่านั้น เพียงแต่คิดหล่อนก็แสนจะขยะแขยง คุณหลวงเสนาะเหมือนคางคาวแก่ๆ เทียวยันตัวหนึ่ง พริ้งเคยกับการมีผิวหนูมมานานักต่อหน้าแต่ที่ จะทอดกายให้คนแก่ถึงขนาดคุณหลวงพริ้งยังไม่อาจปลงใจได้

(คนเรียมเมือง ล.๒ : ๑๔๙)

พริ้งแลเข้าไปเห็นเตียงนอนขนาดใหญ่ คางคาวแก่งคอยเหยื่ออยู่ที่โต๊ะเครื่อง แป้ง พริ้งไม่ทันได้มีเวลาสังเกตุสิ่งรอบข้าง เพราะพอย่างเข้าไปคุณหลวงก็ถูกดสาเข้ามากอด

พริ้งไว้แล้ว

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๕๗)

ฉันไม่ชอบมองหน้านาย ดุตรงได้ด่าที่เป็นกระเปาะนั้นทำให้นึกถึงคางคกที่โผล่
ขึ้นมาจากรูท่อ ทั้งที่คางคกอาจจะดูดีกว่านาย

ทว่าความร่ำรวยทำให้ไม่มีใครมองเห็นความน่ารังเกียจของเขาเลย
ป่าเองก็อดตื่นเงินของเขาไม่ได้

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๒๖)

ฉันพยายามจะไม่มองกระเปาะใต้หนังตาที่ห้อยย้อยน่าเกลียดนั้น มันทำให้เขามี
เค้าหน้าคล้ายกับตัวอะไรสักอย่างหนึ่ง ประเภทบ...เขียดหรือคางคก

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๓๗)

"อายุเท่าไรแล้วละ...นี่"

ฉันปิดมือเข่าที่ไหล่ออก มีความขยะแซงเปรียบได้กับงูหรือสัตว์เลื้อยคลานอื่นๆมาถูกต้องตัวเรา

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๓๘)

สุวรรณินำลักษณะที่ช่วยย่นเหมือนคนแก่ของแรง มาเป็นความเปรียบสร้างภาพตัวละคร
ให้เป็นคนแก่ที่เนื้อหนังเหี่ยวย่นน่าเกลียด นำคางคกมาเปรียบเป็นชายแก่ที่ดัดหมากลับนั้น
ให้ภาพของชายแก่ที่เหี่ยวย่นหน้าตาอัปลักษณ์ หน้างเหี่ยวๆ ห้อยย้อยไม่เต่งตึง ให้ความรู้สึกที่
น่ากลัว น่าขยะแซง เพราะคางคกเป็นสัตว์ที่ออกล่าเหยื่อเพื่อเป็นอาหาร ในเวลากลางคืน
ช่วยเพิ่มความน่ากลัวให้กับมัน เมื่อนำมาเปรียบกับชายแก่ที่หมักหมมในกามคุณ คอยหาเหยื่อสาว
มาสนองตัณหา จึงเกิดจินตภาพชายแก่ที่น่าเกลียดและน่าขยะแซงไปพร้อมๆ กัน การนำสัตว์
ครึ่งบกครึ่งน้ำคือ กบ เขียด คางคก สัตว์เลื้อยคลานและงูมาเปรียบกับลักษณะของตัวละคร
นอกจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่น่ารังเกียจของตัวละครตัวแล้ว ยังสื่อความชั่วร้ายของ
ตัวละคร เชื่อมโยงกับแนวคิดของเรื่อง เพราะสัตว์ที่สุวรรณิมาเปรียบนั้นเป็นสัตว์ที่ต้องล่าเหยื่อที่
ด้อยกว่าตนเป็นอาหาร ไม่ต่างอะไรกับตัวละครที่แสวงหาผลประโยชน์จากคนที่ด้อยกว่า

๑.๒.๓.๔ การใช้แมวและสุนัขเป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำลักษณะของแมวและสุนัขมาใช้เปรียบให้เห็นลักษณะของตัวละคร ดังต่อไปนี้

"เล็กกับเมียเสียเด็ด" พริ้งเข้าไปเคล้าเคลียเหมือนแมวช่างประจบ "นะคะ ไม่มีใครรักคุณเท่าฉันหรอก"

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๕๗๖)

"โกรธหรือคะ " ทองดีเคล้าเคลียเหมือนลูกแมวช่างประจบ

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๓๖๕)

พริ้งชินตัวเหมือนแมวดี หล่อนอายุและกลัวคุณพินิจจะบอกคุณประเทียบว่า
อย่างไรก็ไม่รู้

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๗๒)

พริ้งนึกในใจ ขณะที่ถอดท่อผ้าไว้ในอ้อมแขน หล่อนเดินตามคุณประเทียบนายคน
ใหม่ต้อยๆ เหมือนสุนัขตามเจ้าของ คุณประเทียบหยุดเดินพริ้งก็หยุด กระยะให้ห่างกำลังดี

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๘)

เรื่องของเรื่องง่ายแสนง่าย อยู่ดีๆ คุณดำเกิงศัตรุคู่อามาของทองดีก็ตามมาติด
ลูกสาวเจ้าของร้านคนงามเข้ามา...ด้วยอาการอย่างที่คุณดำเกิงนึกในใจว่า ราวกับหมาตามเลีย

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๒๔๖)

หากปฏิกิริยาของแมวและสุนัข ที่สุวรรณีนำมาเปรียบกับตัวละคร มีส่วนช่วยให้ผู้อ่าน
เกิดจินตภาพที่ชัดเจนและเข้าถึงปฏิกิริยาอาการที่ตัวละครกระทำ อาการอ้อนออบเขาเหมือนกับแมว
ช่างประจบ ให้ภาพตัวละครที่แสดงอาการเคล้าเคลียคลอเคลียไม่ห่าง อาการชินตัวของแมวดีให้
ภาพตัวละครที่เกร็งตัวไว้มัธยมอ่อนอ่อนผ่อนตาม นำลักษณะของสุนัขที่เฝ้าติดตามเจ้าของ
มาสร้างภาพให้กับตัวละคร นำอาการประจบของสุนัขที่มักจะตามเลียเจ้าของมาสร้างภาพให้
ตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพการกระทำของตัวละครอย่างชัดเจน

๑.๒.๓.๖ การใช้ควายเป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำควายมาเปรียบให้ผู้อ่านเห็นถึงความโง่เขลาของตัวละคร ดังนี้

"มันไม่รู้รื้อค่า" แม่ชั้นตอบแทนลูกสาว "โง่เหมือนกะควาย เรียนไปก็เปล่าประโยชน์"

(กานต์ : ๑๕๓)

"โง่อย่างแรง" นายตำรวจว่า "ผมเบื่อกันนี่เต็มทนแล้ว ถ้าไม่คิดว่าอยู่บ้านนอกมันจะได้ขึ้นไวยะก้อ ป่านนี้ผมไม่อยู่หรอก เบื่อกันคนโง่เหมือนควาย !"

(กานต์ : ๓๑๘)

พ่อบุญช่วยหัวเราะแหยๆ แต่ในใจนั้นนึกเคืองพริ้งอยู่บ้างเหมือนกัน ดูพริ้งจะฉลาดเหนือเขาไปเสียทุกวิถีทางและยังหมั่นแสดงให้ใครๆ เห็นอยู่ตลอดเวลาว่าเขาโง่เหมือนควาย

(คนเรียงเมืองฯ ล.๒ : ๔๓๓)

สุวรรณีนำควายมาเปรียบให้เห็นถึงความโง่ของคน โดยใช้เปรียบกับคนบ้านนอกคอกนาที่ไร้การศึกษา คนสมองทึบไร้สติปัญญา เพราะภาพของควายเป็นสัตว์ที่อยู่ตามทุ่งนาและเป็นสัตว์ที่ถูกสนตะพาย ถูกจูงจุกเหมือนกับเป็นสัตว์ที่โง่โง่ไม่มีสมอง ผู้อ่านเกิดจินตภาพของตัวละครที่ถูกเปรียบได้อย่างชัดเจน

๑.๒.๔.๗ การใช้สัตว์เล็กที่ตกเป็นเหยื่อของสัตว์ใหญ่เป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำสภาพของสัตว์เล็กที่ตกเป็นเหยื่อของสัตว์ใหญ่ สัตว์ที่ด้อยกำลังตกเป็นเหยื่อของสัตว์ที่มีกำลังอำนาจมากกว่า มาเปรียบให้เห็นภาพความเป็นไปของตัวละคร ดังนี้

ผ่านถนนซอยอีกแห่ง พริ้งไม่ทันเห็นคนที่หลบแวบเข้าไปในเจามีตอย่างรวดเร็ว พอพริ้งผ่านไป หล่อนก็ถูกตะบปบเหมือนนกวางอ่อนในเขี้ยวเล็บเสือร้าย

(คนเรียงเมืองฯ ล.๒ : ๑๖๐)

ระหว่างนี้ฉันรู้ว่านายคอยตลอดเวลา

เหมือนเสียที่รู้ว่า วันหนึ่งเธอก็จะเดินเข้ามาในปากให้เคียงกันอย่าง

ละมุนละม่อม

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๘๘)

ดูที่คำหยาตจะอ่อนลงมาก ถ้าไม่ยากไถงานก็อยากไถเงิน

ผู้หญิงก็เท่านั้น

เพียงแต่หว่านไปรย...เหมือนปลาหน้าโง่ที่คอยแต่จะชุบเหยื่อ ขอให้เหยื่อนั้นเป็น

ชิงงามๆ ไว้เกิด

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๔๓๖)

หมอสมประสงค์ขยับตัวจากอ้อมแขน ทั้งที่อยากจะหนีหล่นไปเสียให้พ้น แต่ก็

เหมือนมีอำนาจอย่างหนึ่งที่ดึงดูตรุนแรง เหมือนแมงมุม ตัวผู้ที่ต้องตกเป็นเหยื่อของตัวเมีย

ตลอดกาล

(คนเรึงเมือง ล.๒ : ๕)

สุพรรณิภาสภาพของสัตว์ที่มีกำลังอำนาจน้อยกว่าต้องตกเป็นเหยื่อของสัตว์ที่มีกำลังอำนาจมากกว่ามาเปรียบกับสถานการณ์ที่ตัวละครต้องเผชิญอยู่ โดยไม่ต้องบอกถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร แต่ผู้อ่านนอกจะเห็นภาพแล้วยังเห็นอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้นอย่างชัดเจน เช่นกว้างอ่อนในเขียวเสียบเสียวร้าย ลูกกว้างจะตะหนกตกใจเพียงใด หรือปลาหน้าโง่ที่คอยชุบเหยื่อ เกิดจินตภาพของความโง่และความละม่อมของตัวละคร

การนำสัตว์มาใช้เป็นความเปรียบ ช่วยสร้างจินตภาพแก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงลักษณะและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้เป็นอย่างดี เกิดจินตภาพที่ชัดเจน

๑.๒.๙ การใช้ต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้เป็นความเปรียบ

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า สุวรรณเป็นนักเขียนที่รักธรรมชาติและเติบโตมาท่ามกลางต้นไม้ ใบหญ้า เธอจึงสามารถนำต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้มาใช้เป็นความเปรียบในงานของเธอได้อย่าง ประณีตงดงามเกิดจินตภาพที่น่าประทับใจขึ้น ดังต่อไปนี้

๑.๒.๙.๑ การใช้ต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้เป็นความเปรียบเพื่อบอก ลักษณะทางกายภาพ

บ้านของกานต์และเขตสถานีอนามัยก็เช่นเดียวกัน เสาสูงผอมราวกับอ้อยขาโก้มี คราบตะไคร่สีเขียวคล้ำจับอยู่ เห็นได้ว่าน้ำท่วมขึ้นสูงถึงระดับโต ลูกบันไดชั้นต่างๆ มีรอยผุรอยไซ เรือที่ซัดถูกับเนื้อไม้แลเห็นชัดเจน

(กานต์ฯ : ๓๗๒)

เขานึกถึงกรวิกานัน ขาของหล่อนเรียวเหมือนอ้อยขาโก้มอบางแต่ก็สวยงามน่ารัก

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๘๖)

เหลียวหลังกลับมาดูยังเห็นปากกับน้ำโสพรรณยืนอยู่ที่เก่าลมพัดผมน้ำโสพรรณ ไกวรู้ แลดูหล่อนเล็กบางเหมือนไม้้อเมื่อเทียบกับป่า

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๑๙๐)

"แต่เขาก็น่ารักนะ" สาวิตรีทำมือ "ตัวบางๆ เหมือนต้นอ้อ หัวหยิกเหมือน ลูกเงาะ ตาใสเหมือนน้ำค้างบนยอดหญ้า"

(แก้อีฯ : ๕๑)

หล่อนนึกถึงละเวงขึ้นมาอย่างฉาบฉวย ทว่าภาพของละเวงก็มาปรากฏเด่นอยู่ ตรงหน้ารูปร่างแบบบางเหมือนไม้้อ ผมหยิกยุ่งเหยิง ตู่น่ารักและน่าชื่นในขณะเดียวกัน...ละเวง นั้นนะหรือที่ตะวันฉายหลงรัก

(แก้อีฯ : ๒๑๙ - ๒๒๐)

ทอรุ่งออกมาเปิดประตูบ้านให้เขา หล่อนแต่งตัวง่ายๆ ตามสบายจนเขาพลอย สบายตาไปด้วย รูปร่างของหล่อนสะพรั่งเหมือนต้นไม้ที่เจริญงอกงามดี ไม่ส่วนใดที่ขาดหรือเกิน

วีแววของแพชชันก็มีได้ปรากฏอยู่ในตัว

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๕๕๐)

อาการของคุณพระอยู่ข้างเดิมที่ดังที่คุณหญิงว่า ร่างกายที่เคยผ่ายผอมอยู่แล้ว
กลับเขียวแห้งลงทั้งเนื้อทั้งตัวเหมือนรากไม้ผุ

(คนเริงเมือง ล.๑ : ๒๖๘)

" นะจ๊ะ ...ถ้าทุกข์ชอบ" เขาพูดต่อ "ถึงบ้านนี่จะเป็นบ้านของคุณพ่อคุณแม่
แต่ท่านก็ต้องยกให้ผมวันหนึ่ง" เขาว่า นัยน์ตาไม่ละจากริมฝีปากสีชมพูอ่อนนุ่มราวกลีบดอกไม้
นี่นะหรือผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานมีครอบครัวมาแล้ว ไม่เห็นมีส่วนใดในร่างกายบอกเลย

(กานต์ฯ , : ๕๓๘)

หล่อนสองกระຈกเป็นครั้งสุดท้าย เติมลิปสติกให้แดงจัดยิ่งขึ้น มันเข้มจนเหมือน
กลีบดอกไม้สีจัดจ๋า เน้นให้เห็นรูปปากทั้งตงามอย่างเห็นได้ชัดแจ้ง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ , : ๕๕๑)

สิ่งที่สะดุดตาส่งแรกก็คือสีของริมฝีปาก บางครั้งฉันทึ่งถึงกลีบดอกนกยูงที่บ้าน
ในฤดูร้อน หรือไม้กีสักลิบเฉิดฉินของดอกบัวแดง

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๓)

หล่อนหันหลังกลับ รองแลตาม

ด้านหลังของหล่อนนำมองยวนใจ ช่วงขาของทอรุ่งยาว สะโพกปั้นเวยและ
ท่อนบน รับกันทุกส่วนเหมือนกันอวบของดอกไม้ที่กำลังจะแย้มกลีบบาน

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๑๐)

หล่อนหัวเราะอยู่ตรงหน้าเขา ด้วยนัยน์ตาอันแจ่มใส ดวงหน้าเรียวขาวๆ มันสด
ราวกลีบดอกไม้

(เก้าอี้ฯ : ๒๘๑)

ละเวงวางด้วยกาแฟ หล่อนลุกขึ้น กระโปรงที่จีบรอบๆ แม่เป็นวงสะบัดพลิว
บูรพาแลตาม เห็นสะเอวและเรียวขาบางอรชร เหมือนกันดอกไม้ดอกที่บางที่สุด

(เก้าอี้ฯ : ๑๘๘)

ฉันส่องกระจก ภาพที่สะท้อนออกมาคือผู้หญิงสวยมาก ผิวงาม โท่งและอกได้
สัดส่วน ผิวผ่องราวกับกลีบดอกไม แต่ต้องมาอดอันตันใจ เพราะผู้หญิงที่ไม่สวยเลยคนหนึ่ง

(เดือนดับฯ : ๖๘๗)

สุวรรณนำลักษณะต่างๆ ของต้นไม้ ดอกไม้มารียบให้ผู้อ่านเห็นลักษณะทางกายภาพ
ของตัวละครคือ นำลักษณะผอมบอบบางของอัยยาไ่มาเปรียบกับเสาบ้านพักข้าราชการใน
ต่างจังหวัด เห็นสภาพบ้านที่ไม่มั่นคงแข็งแรง แฉงให้เห็นถึงความไม่มั่นคงปลอดภัยใน
สวัสดิภาพของข้าราชการที่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และอุดมการณ์ของตน เพราะบ้านเป็นตัวแทนของ
ความปลอดภัย และเมื่อเสาบ้านซึ่งเป็นฐานรองรับบ้านไว้ไม่แข็งแรงเสียแล้ว บ้านจึงไม่อาจให้
ความปลอดภัยแก่ผู้อยู่อาศัยได้ และนำอัยยาไ่กับต้นอ้อมาเปรียบกับรูปร่างของตัวละคร
ทำให้เกิดภาพของสตรีที่มีรูปร่างผอมบาง ความบอบบางของต้นอ้อมาเปรียบกับรูปร่างของ
ละเวงตัวละครเอกเรื่องเก๋อี๋ขาวในห้องแดง นอกจากได้ภาพรูปร่างของละเวงอย่างชัดเจนแล้ว
สารที่แฝงมากับความบอบบางของไม้อ้อคือ ต้นอ้อนั้นหากสังเกตจากภายนอกจะดูอ่อนแอ
บอบบาง แต่ความจริงแล้ว เมื่อมีลมพายุเกิดขึ้น ต้นไม้อ้อใหญ่มากมาย ที่พยายามจะต้านทาน
แรงลมนั้นก็กลับโค่นล้มลงอย่างไม่เป็นท่า แต่ต้นอ้อหาเป็นเช่นนั้นไม่ ความบอบบางของมันทำให้
มันโอนอ่อนผ่อนตามแรงลม แต่ในท่าที่อ่อนอ่อนโยนโอนอ่อนมีความเข้มแข็งทรหดอดทนต่อสู้กับ
ลมพายุอย่างไม่หวาดทวันย่อท้อ และท้ายสุดเมื่อท้องฟ้ากลับสู่ความแจ่มใสอีกครั้งหนึ่ง มันก็จะ
สามารถดำรงตนอยู่ได้อย่างสง่างาม การนำต้นอ้อมาเปรียบกับละเวงตัวละครเอกของเรื่องนั้น
จึงดูเหมาะสมและประณีตงดงามในการบรรยายเลือก ก่อให้เกิดจินตภาพที่น่าประทับใจ พร้อมทั้ง
สื่อสารบางประการที่เชื่อมโยงกับลักษณะของตัวละคร และแนวคิดสำคัญของเรื่อง

นำลักษณะของต้นไม้อ้อกำลังเจริญงอกงามมาเปรียบเป็นหญิงสาวที่กำลังอยู่ในวัยสาว
สะพรั่งให้ความสดชื่นเปล่งปลั่งไปทั้งเนื้อทั้งตัว และนำรากไม้อ้อมาเปรียบกับสุขภาพที่ทรุดโทรม
ของตัวละคร รากไม้อ้อเป็นส่วนสำคัญของพืช ถ้าขาดรากพืชก็ตาย การนำรากไม้อ้อมาเปรียบกับคน
แก่ที่กำลังจะตายนั้น ให้ทั้งภาพและสื่อทั้งอารมณ์ความรู้สึก

สุวรรณนำสีสันและของกลีบดอกไม้มารียบกับริมฝีปากปากของหญิงสาว ถือว่าเป็น

ความเปรียบตามชนบ ดังพระราชนิพนธ์เรื่องศกุนตลาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวชมความงามของริมฝีปากของนางศกุนตลาไว้ว่า "งามโอษฐ์ดังใบไม้อ่อน"

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว , ม.ป.ป. : ๒๕) ให้ภาพความสดชื่น รูปร่างเรียวงาม สลวยนุ่มนวลตลอดจนสีชมพูอ่อนระเรื่อ งามละมุนละไมของใบไม้อ่อน มาเปรียบเป็นลักษณะ ริมฝีปากของตัวละคร สุวรรณก็นำลักษณะความบอบบางน่าทะนุถนอมตลอดจนสีสันของกลีบ ดอกไม้ มาเปรียบกับริมฝีปากของตัวละคร นอกจากให้ภาพแล้วยังแผ่ถึงความอ่อนหวาน ความนุ่มนวลอ่อนละมุนของสตรีเพศได้อย่างเหมาะสม

การนำความสดของกลีบดอกไม้มาเปรียบกับใบหน้าที่สดชื่นของหญิงสาว เห็นถึงความ ละมุนละไมบอบบางน่าทะนุถนอมของหญิงสาวผู้นั้น แม้ก้านดอกไม้ สุวรรณก็ยังนำมาใช้เปรียบ กับสระของสตรีที่ผอมระหงทรวงเพริชว่าไม่ต่างไปจากก้านของดอกไม้ดอกที่บางที่สุด และสตรี ที่มีร่างกายอวบอ้อม งดงามจึงเหมือนก้านอวบของดอกไม้ที่กำลังแรกแย้ม ความนวลผ่องของ ผิวพรรณของหญิงสาวให้ความรู้สึกไม่แตกต่างจากกลีบดอกไม้ เหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดจินตภาพที่ ประณีตงดงาม ในความรู้สึกของผู้อ่าน

นอกจากจะนำส่วนต่างๆ ของดอกไม้มาเปรียบให้เห็นลักษณะทางกายภาพแล้ว สุวรรณ นำดอกไม้มาเปรียบให้เห็นภาพของตัวละครหญิง ถือเป็นความเปรียบตามชนบวรรณศิลป์ไทยและ สากล เพราะนักเขียนและกวีเกือบทุกชาติ มักจะเปรียบหญิงสาวกับดอกไม้ สุวรรณนำดอกไม้มา เปรียบเป็นหญิงสาวดังต่อไปนี้

กังวลเพราะอยากให้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนางสาวไทย บริสุทธิผุดผ่องอย่างที่ทุกคน ตั้งความหวังไว้ในใจว่า นางสาวไทยจะต้องบริสุทธิของไยราวกับดอกไม้ที่เพิ่งจะแย้มกลีบรับอรุณ

(เดือนดับฯ : ๒๒๕)

หมอประสานแลดูพริ้งเต็มตา ไม่ว่าพริ้งจะมีผิวมาสักกี่คน หล่อนก็ยิ่งดูสะสวย สาวราวกับดอกไม้เพิ่งแรกบาน ต้องการกาลเวลาสักเท่าไรหนอที่ความงามของหล่อนจะคลายลง

(คนเรียมเมือง ส.๑ : ๓๔๒)

ดูเต็นท์ร้านผ่านทฤษฎีแล้วมองมาเหมือนจะยิ้มยั่ว ท่ามกลางดูเต็นท์ที่หมุนไปรอบๆ อย่างนี้ ท่อนแลดูเหมือนเกสรดอกไม้ท่ามกลางกลีบดอก ทฤษฎีเด่นเสมอไม่ว่าอยู่ ณ ที่ใด ไม่ว่าจะ เป็นเจ้าสาวหรือไม่

(กานต์ : ๖)

สาวเมืองไหนก็ไม่เท่าแม่ดอกพิกุลของเขา ท่อนหวานราวกับเกสรดอกไม้ นัยน์ตาดำกับผิวอ่อนนั้นไม่มีทงูใดเทียม เรือนร่างอวบละมุนมือนั้นยากที่เขาจะละเมินเหมือนอย่างที่เคยละสาวอื่นมาแล้ว

(ดอกพิกุล : ๑๓๐)

เขาแลดูพริ้งทั้งเนื้อทั้งตัว ผู้หญิงคนนี้เหตุใดจึงแลดูสวยไปทั่วสรรพางค์ หมอประสานก็เคยพบพานผู้หญิงมานักต่อนัก ที่สวยกว่าพริ้งก็มีมากมาย แต่ไม่มีอะไรชวนให้หลงใหลอย่างพริ้ง ท่อนเหมือนดอกไม้กลีบสวยที่มักลั่นหอมชวนให้อยากจะเชยชมอยู่รำไป

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๖๙- ๒๗๐)

คำขยาดแลดูน้องสาวเต็มตา ทอรุ่งกำลังอยู่ในวัยสาวเต็มที่เลือดฝาด ความอุดมสมบูรณ์เห็นได้ถนัดเจนไปทั้งเนื้อทั้งตัว ไม่น่าเชื่อเลย ทอรุ่งจะแลดูเหมือนดอกไม้ที่ เบ่งบานเจริญเต็มที่ เพราะแม่ก็เลี้ยงดูทอรุ่งและคำขยาดอย่างธรรมดาด้วยอาหารที่คนจนกินกัน ไม่ได้บำรุงอย่างลูกคนผู้ดีมีเงิน

(ด้ายปีกฯ ล.๑ : ๑๔)

ฉันคือดอกไม้ที่บ้านวันนี้ พริ้งนี้หรืออีกนัยหนึ่งอนาคต ฉันก็คงเช่นเดียวกับดอกไม้ นั่นเอง ไม่มีผู้ใดสนใจใยดี ไม่มีผู้ใดเวทนาในความเหี่ยวเฉาของมัน เพราะมันเป็นกฎธรรมดาของธรรมชาติที่ไม่มีใครฝ่าฝืนได้

(เดือนดับฯ : ๑๔๘)

พริ้งจะกังวลและทุกข์อยู่บ้าง ก็คือวัยของตน พริ้งเหมือนกุหลาบที่บ้านเต็มที่ รอวันแต่จะร่วงโรยลงไปทุกที ไม่มีทางใดที่จะเอาความสาวของตนคืนมาได้ หรือแม้แต่จะชะลอความแก่ให้เพลาลงก็ไม่ได้

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๙๖)

ชีวิตฉันสุขสบายราวกับเจ้าหญิง แม่เจ้าหญิงจริงๆ ก็คงไม่ลอยลมอยู่บนโลกได้
อย่างฉัน มันลอยหมุนคว้างเหมือนดอกไม้เล่นอยู่กับลมหมุน ครูหนึ่งมันจะตกลงมานั้นเป็นของแม่
แต่รสชาติของการหมุนคว้างเหมือนเมฆนั้น มันคุ้มกันอยู่หอกกับการตก

(บางกิ้ง : ๘)

สุวรรณีนำดอกไม้มาใช้เปรียบแทนผู้หญิง เป็นไปตามขนบวรรณศิลป์ของไทยและมีความ
เป็นสากล เพราะกวีหรือนักเขียนทั่วโลกมักเปรียบสตรีเป็นดอกไม้ เนื่องจากดอกไม้และสตรีมี
ลักษณะร่วมกัน คือมีความงดงาม ความอ่อนหวานละมุนละไม ความบอบบางน่าทะนุถนอม และ
ที่สำคัญคือใช้เจริญพันธุ์ได้เหมือนกัน การนำดอกไม้มาใช้เป็นความเปรียบอย่างลงระบบนี้
ดอกไม้จึงเป็น สัญลักษณ์แทนสตรีด้วย การนำดอกไม้มาใช้เปรียบเพื่อสร้างภาพของสตรี สุวรรณี
สามารถนำมาใช้ได้อย่างประณีตงดงาม ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ชัดเจนงดงาม

๑.๒.๔.๒ การใช้ต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้ เป็นความเปรียบเพื่อบอก
อาการปฏิกิริยา

สุวรรณีนำ ต้นไม้ ดอกไม้มาใช้เป็นความเปรียบเพื่อบอกอาการปฏิกิริยาอาการของตัวละคร
ได้อย่างเหมาะสม เกิดจินตภาพดังนี้

พริ้งแรงแค้นแรงแค้น ให้อันนั้นมาถึงเสียเร็วๆ แต่สามีของหล่อนก็ยังแข็งแรง
เหมือนดอกไม้เก่าที่ยังรากลึกลงไปดินยากที่จะมีลมพายุมาโค่นถอนรากถอนโคนลงไปได้ง่ายๆ

(คนเร่เมือง ล.๒ หน้า ๒๐๓)

ความพิถีพิถันในเรื่องเหล่านี้ไม่มีผู้ใดเคยสั่งสอนทองดีมาก่อน แม้มือเธอแต่ตุ๋น
ลับซอกและใช้งาน ไม่เคยสนใจข้าวของส่วนตัวของทองดีเลย แม้กระทั่งในหล่อนก็เพิ่งจะมาใช่
เป็นก็ต่อเมื่อมาอยู่ที่นี้ แม่ไม่เคยบอกอะไรเลย เติบโตขึ้นมาตามยถากรรมเหมือนต้นไม้ในป่า
แข็งแรงเพราะหยั่งรากลึกและอดทนต่อดินฟ้าอากาศ

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๕๒๑)

คุณช้อยได้แต่เฝ้ามองความเจริญเติบโตของลูกหลานอย่างห่างๆ แต่ก็มีความสุข
เหมือนกับได้ดูต้นไม้ที่ตนหว่านไว้ตั้งแต่ยังเป็นต้นอ่อน

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๕๑๑)

การเดินรำในคนรุ่นเราไม่มีแบบแผนอะไรเลย ใครจะอยากนึกคุยกับใครในวงก็
ไม่มีใครห้ามหรือทักท้วง เราปล่อยชีวิตตามสบายอย่างอิสระเสรีเหมือนต้นหญ้าที่เติบโตขึ้นอย่าง
อิสระในทุ่งหญ้า

(ดอกไม้ ล.๑ : ๒๙๗ - ๒๙๘)

เลขานุการสาวของเขาเหลือนัยน์ตาขึ้นมา มอง หล่อนทำทำงานนั้นได้สวยงาม ชนตา-
ปลอมที่เป็นแผงของหล่อนงอนช้อย และหล่อนทำกิริยาเช่นนั้นอย่างรวดเร็วเหมือนอาการ
ไหวสะบัดของใบไม้กับลม

(แก้อี๊ , : ๑๘๐)

ถึงพรุ่งจะไม่แข่งตำคุณหญิง ในที่สุดท่านก็สิ้นชีวิตไปจนได้เมื่อถึงอายุไซ เหมือน
ใบไม้แก่ซึ่งจะต้องหลุดร่วงจากชั้วไปวันใดก็วันหนึ่ง

(คนเรียงเมือง ล.๑ หน้า๓๔๐)

พรุ่งไม่วีทุกซีให้ผิวเลยแม้แต่วันเดียว แต่งสีอยู่อย่างไรก็ทำไปอย่างนั้นตามปกติ
และหอมสมประสงค์ก็มีได้มีญาติพี่น้องตามมารบกวพรุ่งให้รำคาญใจ เหมือนสุนัขตายไปตัวหนึ่ง
หรือใบไม้ใบหนึ่งร่วงจากป่าใหญ่ ไม่มีผู้ใดสังเกต ไม่มีใครอาลัยและไม่มีน้ำตา

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๑๐)

สุวรรณนำลักษณะของต้นไม้มาเปรียบให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ ไม่ว่าจะเป็ภาพดอกไม้เก่าที่
ฝังรากลึกลงในดินแทนภาพคนแก่ที่ไม่ตายเสียที การเจริญเติบโตของมนุษย์ก็ไม่ต่างอะไรกับ
ต้นไม้ แยกเป็นสองลักษณะคือ ต้นไม้ที่ปล่อยให้ขึ้นเองตามยถากรรมปราศจากการดูแลเอาใจใส่
ใส่เปรียบเป็นชีวิตที่เติบโตขึ้นเองโดยที่ผู้ปกครองไม่สนใจ กับต้นไม้ที่มีผู้หว่านและเฝ้าดูแลการ-
เจริญเติบโตเปรียบเป็นชีวิตที่ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ ย่อมจะให้ภาพที่แตกต่างกัน การนำภาพ

ต้นหญ้าที่เติบโตอย่างอิสระในทุ่งหญ้า มาเปรียบให้เห็นภาพเด็กวัยรุ่นที่ปล่อยชีวิตตามสบาย เติบโตขึ้นมาอย่างไม่มีแบบแผน จะกวัดไกวตามตามแรงลมอย่างไรก็ยอมได้

สุวรรณิเป็นนักเขียนที่มีความประณีตละเอียดอ่อน นำอาการไหวสะบัดของใบไม้กับลม มาเปรียบเป็นกิริยาการเหลือบมองของหญิงสาวที่มีจิตจะก้านแพรวพราว โดยให้ชนตาปลอมทั้งแผงเป็นใบไม้ การเหลือบตาดูขึ้นมองทำให้ชนตาของล่อนะสะบัดไหวราวกับใบไม้ต้องลม ผู้อ่านสามารถเกิดจินตภาพกิริยาที่พริ้งพราวของตัวละคร

นอกจากนี้ยังนำภาพใบไม้ร่วง เปรียบกับภาพความตาย เกิดจินตภาพของวิญญาณที่หลุดร่วงของจากร่างอย่างเจ็บเหงาวิงเวงใจ เพราะการร่วงของใบไม้ ไม่เหมือนกับลูกไม้ที่หล่นลงมาทันทีทันใด แต่ใบไม้จะค่อยๆ ร่วงหล่นเหมือนภาพช้า เป็นความแผ่มช้าที่สงบเย็น ให้บรรยากาศเศร้าเหงาวิงเวงใจ ภาพการตายจากโลกนี้ไปอย่างไม่มีผู้ใดสนใจ เหมือนใบไม้ใบหนึ่งที่ร่วงลงมาจากป่าใหญ่ เป็นภาพให้ขนาดแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ในป่าใหญ่แม้แต่ต้นไม้จะโค่นลงทั้งต้น หรือเป็นลิบๆ ต้น ป่าไม้ก็ไม่สะดุ้งสะเทือน สาอะไรกับใบไม้เพียงเดียว ความเปรียบนี้จึงแสดงให้เห็นภาพความตายอย่างไร้ค่า

สุวรรณินำธรรมชาติของต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้มาเปรียบให้เกิดจินตภาพของอากัปกิริยาตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของตัวละคร รู้จักและเข้าใจตัวละครมากขึ้น เกิดเป็นจินตภาพที่ชัดเจนของตัวละคร

๑.๒.๙.๓ การใช้ต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้เป็นความเปรียบเพื่อบอก อารมณ์ความรู้สึก

สุวรรณินำต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้มาเปรียบให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ดังนี้

มันน่าเจ็บใจไหมล่ะ สู้อุตส่าห์รักเขา หลงเขา คอยเขาเหมือนกับต้นข้างคอยฝน

(ทองประกายฯ ล.๒ : ๒๙)

ไม่มีอะไรดีขึ้นเลย ร้านยังสลบชบเขาอย่างไรก็ยังคงเดิม หมอสมประสงค์ที่ไม่เคยเอาใจใส่การทำงานอย่างไรก็ยังเป็นไปเหมือนเดิม ช่วงชีวิตของพริ้งตอนนี้อยู่เหงาเศร้าซึม

เหมือนต้นไม้อ่อนในฤดูแล้งน้ำ จะไปเมื่อไรไม่รู้... ว่ากันถึงในต้นจิตโตเท่านั้น หากในต้นสุภาพพริ้งก็ยิ่งแข็งแรงเหมือนเดิม

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๔๔)

แล้วพริ้งก็ขึ้นตัวเอง หล่อนหัวเราะคิกคัก จิตใจว่าเรียงเบิกบานราวกับดอกไม้แย้มกลีบรับน้ำค้างที่เดียว

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๒๐)

พ่อนุญช่วยยิ้มแย้มเบิกบานขึ้นมาได้ทันตาเห็น ราวกับดอกไม้ได้น้ำค้างหลังจากถูกแดดเผามานาน

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๓๕๗)

คำหยาดใจเต็มระรัว หล่อนเป็นคนขี้กลัวอ่อนอย่างนี้เอง หล่อนสะทกสะเทือนหัวนไหวง่ายเหมือนดอกหญ้า.. แม้มลมไกวนิดเดียวก็สะเทือนถึงรากถึงโคน

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๙๑)

หรือว่าสะโรชเองก็จะลืม ด้วยว่าดูเหมือนเขามีเรื่องจะต้องคิดมากอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่ใครอื่น น้องหนูนั่นเองที่ทำให้สโรชระส่ำระสายไปหมด เหมือนต้นไม้ถูกพายุเข้าฝนยังขัดกระหน่ำ สโรชจะตั้งตัวติดได้ง่ายๆ อย่างไร

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๗๕ - ๔๗๖)

"เป็นอะไรไป" เขาเอ่ยขึ้นด้วยน้ำเสียงอ่อนเอื้อ "นี่แหละหนาเขาว่าผู้หญิงอารมณ์เปลี่ยนแปลงเร็วเหมือนทะเล เมื่อกี้นี้ยังบานแปดกลีบ"

(แก้อ้อฯ : ๑๐)

สุวรรณิ์นำต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้ มาเปรียบให้ผู้อ่านเห็นภาพอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร การรอคอย อารมณ์ทวนให้หา เปรียบต้นข้าวหรือต้นไม้ที่ถูกแดดเผาขาดทั้งน้ำและปุ๋ย คอยความชุ่มชื้นของฝนมาหล่อเลี้ยงหัวใจที่แห้งผาก เมื่อได้สิ่งที่ตนปรารถนาแล้วก็เปรียบกับต้นไม้ที่ได้ฝนย่อมมีความสุขสดชื่นซ้ำชื่นใจ หรือภาพการไกวตัวของดอกหญ้า ในขณะที่ลมพัดกวัดไกวกับหญิงสาวที่อ่อนแอไม่เข้มแข็งอดทน ความหัวนไหวของจิตใจกับต้นไม้ที่ถูกพายุฝนโหมกระหน่ำ

การนำลักษณะเบ่งบานของกลีบดอกไม้ มาเปรียบกับอารมณ์รื่นเริงแจ่มใสของผู้หญิง

สุพรรณิภาต้นไม้ ดอกไม้ ใบไม้มาเปรียบให้เห็นลักษณะทางกายภาพ อากัปกริยา และ
อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครได้อย่างเหมาะสม ชัดเจน เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงามใน
ความรู้สึกของผู้อ่าน

๑.๒.๑๐ การใช้ธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่เข้าคู่กันเป็นความเปรียบ

สุพรรณิมักนำธรรมชาติที่มีขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก มาเข้าคู่กันเพื่อเปรียบให้เห็นอารมณ์
ความรู้สึกของตัวละคร ดังนี้

มีอะไรอีกหรือที่แทนความรักได้ บูรพานึกในใจ มันไม่มีอะไรเลยที่จะแทนกัน
แม้กระทั่งความอบอุ่นใจเล็กๆ น้อยๆ ที่เขาได้รับอยู่นี้ก็เหมือนตุลิตเดียวท่ามกลางท้องฟ้ากว้างใหญ่

(เก้าอี้ฯ , : ๓๕๖)

อดไม่ได้ที่จะร้องละเวงเข้ามา ไม่เพราะความเคยตัว ก็เพราะว่าเขาปรารถนาละเวง
อย่างรุนแรง

หากละเวงยอมตามใจเขาเพียงเล็กน้อย รวากับน้ำหยดหนึ่งบนทะเลทราย ถึง
อย่างไรก็ไม่มีวันที่จะเพียงพอ

(เก้าอี้ฯ : ๓๖๘)

คุณสุริยันยังคงเอาใจฉันไม่เปลี่ยนแปลง เขายังว่าเริง น่ารัก คุยสนุกเช่นเดิม แต่
ความรักใคร่ที่เขาแสดงต่อฉันมันช่างน้อยนิดเหมือนกับน้ำหยดหนึ่งบนทะเลทรายกว้างใหญ่

(เดือนดับฯ : ๔๘๘)

พ่อบุญช่วยอำปากค่าง สีหน้างั้นเหมือนกบน้อยที่ไผ่ลงจากกะลามาทบท้องฟ้า
อันกว้างใหญ่

(คนเริงเมือง ล.๒ : ๓๕๙)

"ท่านจอมพลนะหรือ" คุณช้อยพอจะรู้จักท่านอยู่บ้างเหมือนกัน เป็นการรู้จักแบบ

ยอดท่วงออกซันมารู้จักกับท้องฟ้าอันกว้างใหญ่ ถึงจะไม่แลดูก็ต้องเห็น ด้วยความใหญ่โตของ
ท้องฟ้านั่นเอง

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๐๔)

สุวรรณดี นำดูดีเป็นเพียงละอองฝุ่นผงที่เล็กมาก มาเข้าคู่กับท้องฟ้าที่มีความกว้างใหญ่
ไพศาล โดยกำหนดให้ดูดีเป็นความอบอุ่นใจเพียงเล็กน้อยที่ตัวละครได้รับ เกือบไม่ได้เลยกับ
ความรักที่ตัวละครปรารถนาโดยสุวรรณดีเปรียบให้เป็นท้องฟ้าที่แสนกว้างใหญ่ สุวรรณดีสร้างภาพ
ให้ผู้อ่านเห็นถึงความรู้สึกที่ต่างกันอย่างลิบลับ การนำความปรารถนาในความรักความใคร่มา
เปรียบเป็นทะเลทราย และนำการได้อยู่ใกล้ชิดกับคนรักเพียงนิดๆ หน่อยๆ กับคนรักเปรียบกับ
หยดน้ำหยดเดียวในทะเลทราย แสดงให้เห็นถึงความปรารถนาที่รุนแรง แม้จะได้รับการตอบสนอง
บ้าง แต่ก็ไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้อ่านเห็นจินตนาการที่ซับซ้อนในเชิงความเปรียบของ
สุวรรณดี หยดน้ำในทะเลทรายหากมองเพียงเฉินๆ จะเห็นถึงความไม่พอเพียงแก่ความต้องการ แต่
ถ้าผู้อ่านมองให้ลึกซึ้งจะเห็นว่า สุวรรณดีนำทะเลทราย มาเปรียบกับความปรารถนารุนแรงใน
อำนาจท่าฤๅษณานั้น เป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะทะเลทรายนั้น เว้งว่างกว้างใหญ่ มีความร้อน
ระอุ ความร้อนนั้นก็เปรียบได้กับกิเลสตัณหา มนุษย์ที่ยังมิได้ปรุงแต่งจิตของตนให้สูง ไม่อาจหนี
พ้นความร้อนประเภทนี้ได้ ภาพความเว้งว่างกว้างใหญ่ของทะเลทรายคือ ความมากมายไม่รู้จบ
สิ้นของกิเลสตัณหา ทำให้มนุษย์หลงทาง หลงมัวเมา มนุษย์ผู้สิ้นด้วยกิเลสตัณหา แม้จะได้รับการ
สนอง ก็ไม่เพียงพอ การนำภาพหยดน้ำเพียงหยดเดียวในทะเลมาเปรียบนั้นจึงเป็นภาพที่ลุ่มลึก
ทั้งในความรู้สึกและความคิด

๑.๒.๑๑ การใช้ธรรมชาติมาเปรียบให้เห็นถึงความอ่อนโยนที่ธรรมชาติมอบ
ให้แก่มวลมนุษย์

ธรรมชาติเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของ
ธรรมชาติ สุวรรณดีเป็นนักเขียนที่มีความใกล้ชิด ผูกพันกับธรรมชาติ เธอจึงแสดงคุณค่าของ
ธรรมชาติผ่านงานวรรณกรรมของตน ให้ผู้อ่านตระหนักรู้ถึงความอ่อนโยนที่ธรรมชาติมอบให้
แก่มวลมนุษย์ เห็นความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ โดยการใช้กลวิธีอุปมาอุปไมย

สร้างธรรมชาติให้มีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ ดังนี้

บ่ายโมงนั้นแล้ว ละเวงจึงมีเวลาเป็นของตนเอง หล่อนตรงไปยังถิ่นเก่า ลั่นทม
ไปรยปรายชาวเกลื่อนอยู่กับพื้นเหมือนจะต้อนรับ หล่อนเคยเดินข้ามโดยระวังไม่ให้เหยียบ แต่ก็
เป็นไปได้โดยยาก

(เก้าอี้ฯ : ๖๗)

เขาซัปรดเข้าไปจอดในบริเวณดอกไม้เป็นแถว ตรงชอบสนามบานเหมือน
ต้อนรับทอรั้ง

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๖๔)

ละเวงเหมินมองไปทางหน้าต่าง ที่นั่นดอกไม้สีแดงบานเป็นพุ่มวง กวัดไกวอยู่กับ
ลมราวกับจะกล่าวคำสวัสดิ์ตอนเช้า นานที่เดียวที่ละเวงไม่เคยเหลียวแลตุ้ม

(เก้าอี้ฯ : ๔๓๙)

ฉันทออกเดินไปจากบ้านคนเดียวเงียบๆ ที่นี่เป็นที่ที่ฉันทคุ้นเคยมาตั้งแต่เด็ก
แม่น้ำทากที่แห้งแล้งเมื่อถึงฤดูแล้ง เอิบอาบด้วยน้ำไหลแรงในฤดูน้ำหลาก ต้นไม้ทุกต้นฉันทรู้จัก
คุ้นเคยกับมันมาตั้งแต่เด็กเล็ก ในเวลาค่าคืนที่เงียบสงบอย่างนี้ เหมือนกับมันทักทายฉันทด้วย
ใบแก่ของมันที่ร่วงโรยปลิวมาถูกเนื้อต้องตัว

(เดือนดับฯ : ๗๔๐)

ที่บึงนั้นกระจ่างไปด้วยแดด ต้นไม้ใบหญ้าไกวตัวกับลมเหมือนจะทักทาย บางที
มันอาจจะรู้จักฉันทเช่นเดียวกับที่ฉันทได้ทำความรู้จักกับมันแล้ว...เมื่อวันวาน

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๙๐)

นึกถึงบ้านเล็กๆ กับเฟื่องฟ้าพุ่มใหญ่บนหลังคา หลับตาเห็นได้ว่ามันยืนตระคุ่ม
หงอยอยู่ นานครั้งจะปลิดดอกลงมาที่สระน้ำ กกอียิปต์ใบเป็นฝอยมักจะเล่นกับลมล้อแสงจันทร์
เป็นมันวาบ คินนี้ไม่มีพระจันทร์ มีแต่ดาวกลุ่มน้อยกลุ่มใหญ่แข่งกันมองลงมาที่เรา และกระพริบ
แสงเหมือนจะยิ้มทักทาย

(คันทนาฯ : ๒๗๕ - ๒๗๖)

ละเวงขึ้นไปข้างบน หล่อนไม่พบใครเลยแสดงว่าไม่ใช่แต่ละเวงเท่านั้นที่สาย
โตะทุกตัวยังว่างเปล่า เห็นพิภูลมดอกขาวปรายๆ เมื่อเปิดประตูออกไปนั้นกลิ่นของมันรำเพย
มาราวกับจะเป็นเพื่อน

(แก้วฮี้ : ๒๒๓)

เมื่อพรรณาไม่ได้พูด ก็ดูเหมือนว่าหล่อนจะหลับไปเสียแล้ว พรรณาทอดตัว
ตามสบาย ทำท่าดังว่าหลับอยู่บนที่นอน ดอกหญ้าไหว่ตัวอยู่รอบๆ หล่อนเหมือนจะล้อเล่น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๐๒)

สุวรรณีนำความอ่อนโยนของธรรมชาติที่มีต่อมวลมนุษย์ มาเปรียบให้เห็นภาพ โดยการใช
กลวิธีที่เรียกว่า "บุคคลาธิษฐาน" (Personnification) คือ การนำเอานามธรรมหรือธรรมชาติมา
เปรียบให้เป็นรูปธรรม คือทำให้มีรูปร่างขึ้น จะได้เข้าใจกว้างขวางขึ้น (ศักดิ์ศรี แยมันดก ,
๒๕๓๔ : ๑๓๒) ซึ่งก็คือ "การสมมุติ สิ่งไม่มีชีวิต ความคิด นามธรรมหรือสัตว์ให้มีสติปัญญา
อารมณ์ หรือกิริยาอาการเยี่ยงมนุษย์" (ราชบัณฑิตยสถาน , ๒๕๓๔ : ๑๖๓) สุวรรณีกำหนดให้
ดอกไม้แสดงอาการกิริยาของมนุษย์ เช่น ให้ออกไม้ดอกไม้ใบไม้ แสดงอาการต้อนรับ กลิ่นของ
ดอกพิภูลรำเพยมาเป็นเพื่อน ให้ออกไม้กล่าวคำทักทายสวัสดิ ดอกหญ้าไหว่ตัวเหมือนล้อเล่น
ดาวส่องแสงลงมาทักทาย ความเปรียบเหล่านี้ ช่วยแสดงให้เห็นคุณค่าแห่งความอ่อนโยนของ
ธรรมชาติที่สุวรรณีสัมผัสรับรู้ได้ในฐานะของมนุษย์ผู้หนึ่ง สื่อผ่านงานวรรณกรรมของตน สร้าง
จินตภาพที่ประณีตงดงามให้ผู้อ่านได้ร่วมรับรู้ด้วย

๑.๓. การใช้มนุษย์เป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำมนุษย์ในลักษณะต่างๆ มาใช้เป็นการเปรียบ สื่อให้เห็นลักษณะและอารมณ์
ความรู้สึกของตัวละครอย่างชัดเจน ดังนี้

คุณจันทร์กับพี่มาลีจะว่าอย่างไรก็ไม่รู้ ทองดีนึก พอเพลอ คุณมิตรก็รังทองดี

เข้าไปกอดประทับอย่างพิศวาสชาติใจ คุณมิตรจูบทองดีที่หน้าผากราวกับเด็ก

เป็นจูบที่ปลุกทองดีจากความแข็งกระด้างให้หัวใจ อ่อนไหวอย่างประหลาด

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๔๙๐.)

ขณะที่นั่งรอ คำหยาดร้องไห้เหมือนเด็ก ส่วนทอรุ่งเพียงแต่นัยน์ตาแดงชา้

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๓๓)

เป็นคำกล่าวที่ดูจะเกินจริงไปสักหน่อย ถึงผมละเวงจะหยิกยุง ทว่ามันก็น่าดู
อยู่หรอกเมื่อประกอบเข้ากับหน้าตาที่อ่อนสดใสเหมือนเด็กน้อย

(แก้อี๋ฯ : ๓๖๕)

"แล้วงานล่ะ" ทอรุ่งถามอีก "ลาออกด้วยหรือ"

"ยังไม่รู้"

"อ้าว." ทอรุ่งร้อง นึกว่าคาถาที่คำหยาดทำเหมือนเด็กอมมือ

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๒๖๑)

"ถ้ามีตุ๊กกระเจกเดี่ยวๆ สักใบหนึ่งก็ดีนะคะ" ข้าวของกระเจกเคลื่อนรอบตัวหล่อน
"อยู่ที่บ้าน ฉันทชอบตั้งของกระเจกกระจิกอย่างนี้ไว้ดูเล่น" หล่อนชูตุ๊กตาหน้าตาแลลุ่มให้สามีดู
กานต์มองของเหล่านั้นแล้วถอนใจ หล่อนช่างมีนิสัยราวกับเด็กทารก ตุ๊กตุน
ตุ๊กตาก็เอามาด้วย มีน้ำเล่าข้าวของเครื่องใช้ของหล่อนจึงมากมายหลายกระเป่า ทีของจำเป็น
อย่างเสียกันหนาว หล่อนไม่คิดที่จะเอาติดตัวมาเลย

(กานต์ฯ : ๙๒)

ละเวงหันหลังกลับ หล่อนยังถือดอกกุหลาบแดงไวโนมือ กลับของมันสดแจ่มใส
เพิ่งจะแย้มบานราวกับตุ๊กตาในวัยแรกเริ่ม

(แก้อี๋ฯ : ๑)

หล่อนเดินช้า ยักสะโพกไปมาเหมือนอย่างสาว ๆ เขาเดินกัน พริ้งเคยติดตามดู
เขาบ่อยๆ ไป ให้นึกชอบใจเป็นนักหนาและอยากจะเดินได้อย่างเขาบ้าง

(คนเรียมเมือง ล.๑ : ๔)

ทอรุ่งบันพิมพิมราวกับคนแก่

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๔)

ฉันอ้าอึ้ง รู้สึกว่าความทุกขในหัวใจช่างมากมายเหลือเกิน...เราอนลงเคียงกัน
เขากอดฉันไว้เหมือนกอดเด็กฯ หรือเหมือนเด็กกอดตุ๊กตามากกว่าจะเป็นผู้ชายกอดผู้หญิงที่มี
เลือดเนื้อ

(เดือนดับฯ : ๔๔๘)

เพราะแม่พูดไม่หยุดปาก จากเรื่องนั้นไปเรื่องนี้ บางครั้งแม่ก็ลุกขึ้นแต่งตัวสะสวย
 ตามที่แม่เข้าใจ แต่ฉันกลับเห็นเป็นตรงข้าม แม่ทาปากสีแดงแต่ละอะเปรอะเต็มทีเหมือนเด็ก
สามสี่ขวบที่เพิ่งเคยจับลิปสติกเป็นครั้งแรกในชีวิต

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๗๖)

"อย่าละเมอไปเลย" หล่อนบอกหัวงๆ "บ้านไฟไหม้หมดแล้ว"
 "ถ้าฉันจะไปหาแม่" คำหยาดรำพึงถึงแม่เหมือนเด็กหลงทาง "ฉันจะหาแม่"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๓๗)

หล่อนรู้สึกว่ามีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สินสมบัติใดๆ ในโลก เพราะพรังได้เข้ามาในแบบ
ลกซิง เหมือนเด็กขโมยขนมกินในห้องเรียนยอมเอรีดอว์ร่อยกว่าเป็นธรรมตา

(คนเร่เมือง ล.๑ : ๒๖๘)

"พระจันทร์อวยพรให้เรา" หล่อนกอดเอาเขาไว้ "ฉันอยากยืนอยู่อย่างนี้ตลอด
 คืน....หอมคะ ฉันมีความสุขจัง"

น้ำเสียงของพรังเหมือนเด็กที่ได้ของเล่นถูกใจ

(คนเร่เมือง ล.๒ : ๓๑)

วิเศษพักรังคงมาสายตามเคย หล่อนไม่เคยมีความรับผิดชอบอย่างไรก็อย่างนั้น
วิเศษพักรังทำงานเหมือนเด็กเล่นขายหม้อข้าวหม้อแกง บางหนหล่อนก็กวนโมโหด้วยความ
 ปัญญาอ่อนและอวดรู้

(แก้อ้อฯ : ๕๐๑)

"มาได้ซิเนะ" พรังทมนต์ตัวอย่างว่าเร่ "นี่เนะ...ฉันสวยไหมเล่า..."

เปรมฤทัยมองดูพริ้งอย่างขบขัน หล่อนแก่กว่าเขาก็จริงแต่พริ้งทำตัวเหมือนเด็ก
เริ่มจะรุ่น โดยแท้แล้วพริ้งเป็นผู้ใหญ่ก็แต่ร่างกาย ส่วนจิตใจนั้นเหมือนเด็กสาวที่มีผีเสื้อโฉบบินอยู่
เต็มหัวใจ

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๑๙)

เวลานี้ทะเลเจียบกริบ มีแต่คลื่นเล็กๆ เท่านั้นที่ซัดเข้าฝั่ง รวากับว่าไม่เคยมี
พายุร้ายแผ้วพานมาเลย ณ ที่นี้ อย่างนี้เองหนอที่เขาว่าทะเล มันเปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว
เหมือนกับหัวใจผู้หญิงหลายอารมณ์

(เดือนดับฯ , : ๗๗๐ - ๗๗๑)

พลอยนั้นเย็นเฉียบ แลดูลึกกลับเหมือนสตรีสวยรวยเสน่ห์แพรวพราว หล่อนลอง
วางดูบนนิ้วมือที่ไม่เคยมีอารมณ์ใดๆ เมื่อบ้างอยู่บนนิ้วแลดูพลอยนั้นสวยขึ้น

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๔๔)

ในยามพระอาทิตย์กำลังจะตกดินเป็นเวลาที่เขาเหงาที่สุด ความรู้สึกเหล่านี้คง
เป็นกับมนุษย์ทั่วไป ไม่แต่เขาเท่านั้น เวลานี้เขากลับความเหงาของตนเองเป็นกำลัง ถ้ามีงานทำ
เขาจะหมกมุ่นอยู่กับงานเพื่อจะไม่ให้ตัวเองต้องคิดมากเหมือนผู้หญิงที่อ่อนแอ

(กานต์ฯ : ๒๗๙)

ดนตรีส่งเสียงแผดเร้าก้องกระชั้น ระนาดฝรั่งครวญครางเหมือนคนเจ็บป่วยที่
กรีดร้องหาคนช่วยเหลือ ผู้ร้องกุมไม้โครโฟนแล้วโยกตัวลงไปเกือบติดพื้นเพื่อจะเปล่งเสียงให้ดัง
ที่สุด และตรงออกมาจากหัวใจมากที่สุด

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๘๖)

อากาศเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ลมก็แรงขึ้น พัดเอาคลื่นลูกแล้วลูกเล่าทยอย
ขึ้นมาซัดทาด เสียงสนลู่ลมหวีดหวิวราวกับคนคร่ำครวญ

"นี่แหละหนา" ฮารทองว่า เขาว่าดีบก็ทะเล ศอกก็ทะเล"

(เดือนดับฯ : ๗๖๒)

"เปิดได้แล้ว" ทองดีร้อง หล่อนทรุดตัวลงนั่ง พลังเก็บธนบัตรที่กระจัด
กระจาย "เรามีเงินแล้ว...เงิน...เงินของฉันทนเองแหละพิสุทธ์ ฉันทนทำงานมานาน ไม่เคยมีเงิน

เป็นของตัวเองเลย คราวนี้แหละฉันจะได้ใช้มันเสียที "

ความกดดันที่หล่อนได้รับมาเป็นเวลานาน ทำให้หล่อนพูดจาพร่ำเพ้อซ้ำๆ ซากๆ
ราวกับคนเสียดสี

(ทองประกายฯ ล.๑ : ๑๒๕)

ฉันยังคงแต่งชุดดำ ผ้าสีม่วงอ่อนยังวางอยู่บนตัก สีของมันตัดกันอย่างเคร่งขรึม
ราวกับคนเจ้าทุกข์ ฉันดึงริมผ้าเล่น หัวใจเลื่อนลอยไปไกล

(เดือนดับฯ : ๕๕๕)

" ตีนะคะก็ไม่ถึงบ้านเรา " สุวีชาพูดต่อไป หล่อนมองความวิบัติที่เกิดขึ้นตรง
หน้าอย่างพอใจ ถ้าไฟไหม้บ้านเราคุณแม่จะทำยังไงคะ "

" วุ้ย.. " คุณแม่ร้อง " พูดอะไรจะยายหนู อับมงคลรู้ไหม "

สุวีชาหน้าระรื่น เพราะไม่รู้ลึกลับว่าตนถูกดูแต่อย่างใด

ภาวนาคนเดียวเท่านั้นที่ไม่รีนเรียงยินดีตามญาติพี่น้องของหล่อนไปด้วย

" คนจะตายบ้างไหมคะนี่ " หล่อนพูดซ้ำแล้วซ้ำอีกจนโดนคุณแม่ตวาดว่า

" ตายก็ช่างมันปะไร มันเป็นญาติพี่น้องของแกหรือล่ะ... ยายนา "

ภาวนามองมารดาของตนเหมือนมองคนแปลกหน้า

" วุ้ย ! " คุณพิศวงร้อง " ว่าแล้วยังจะจ้องหน้า... เอ๊ะ... ลูกคนนี่มันยังโงะของมันเป็นนะ "

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๒๙)

ขณะที่ละเวงเขว่นยามสี่สึดเข้ากับโหล่นั่นเอง ตะวันฉายก็ปรากฏตัวอยู่ตรงทาง
เข้า เขายืนนิ่งอยู่อึดใจหนึ่งราวกับนักรบที่เตรียมเข้าสู่สมรภูมิครั้งสุดท้าย

(แก้อ้อฯ : ๒๘๐)

พริ่งนั่งเบืออยู่เป็นครุใหญ่ ไม่รู้ว่าจะทำอะไรดี หล่อนออกเดินเรื่อยๆ ไปมาบริเวณ
บ้านราวกับนักโทษติดกรงขัง นึกอยากออกไปเยี่ยมตามนิต แต่ก็ยังแค้นใจคุณประเทียบไม่หาย

(คนเร่เมือง ล.๑ : ๕๒)

ตรงชอกหินหอยเม่นรวมกลุ่มกันเป็นสีดำกลุ่มใหญ่ ทนลมแถมมา ของมันชี้กาง
ออกไปรอบๆ ตัว นัยน์ตาสีน้ำเงินและแดงดูเหมือนคนเจ้าเล่ห์ บางครั้งแลคล้ายแมงมุมที่คอยดัก

จับเหยื่ออยู่ในที่มืด

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๖๖)

"น้ำโสพรรณรู้ไหม...พ่อฆ่าแม่"

ทล่อนผงะทงาย หน้าซีตราวกับคนตาย ฉันมองดูทล่อนอย่างสะใจ

" เขียดเกลียดพ่อ....เกลียด"

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๙๗)

ป่าไม้แก่อย่างเห็นได้ชัดเหมือนบางคน อาจเป็นเพราะป่าเป็นสาวโสต

ร่างกายไม่ไทรมเร็วเหมือนผู้หญิงที่แต่งงาน เปรียบเหมือนคนใช้เงินเปลืองนั่นเอง ใช้มากเปลือง
มาก แต่ป่าใช้น้อยที่สุด

(ดอกไม้ฯ ล.๑ ๑๓๘)

สุวรรณีนำลักษณะของเด็กมาเปรียบให้เห็นถึงลักษณะตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความรักที่นุ่มนวลโดยการจูบหน้าผากเหมือนเวลาจูบเด็ก ๆ นั้น ให้ภาพที่อ่อนโยน แม้ว่าเจตนาของตัวละครผู้กระทำจะไม่ใช่เช่นนั้น แต่ตัวละครที่ถูกกระทำกลับสัมผัสได้ถึงความอ่อนโยน เห็นพื้นฐานจิตใจของตัวละคร นำอาการร้องไห้เหมือนเด็กมาเปรียบกับภาพของตัวละครที่อ่อนแอ ไม่เข้มแข็งอดทน ซึ่งเป็นลักษณะของตัวละครตัวนี้ ความอ่อนใสของใบหน้าตัวละครนอกจากผู้อ่านจะเกิดจินตภาพใบหน้าของตัวละครที่อ่อนใส สะอาดบริสุทธิ์ เหมือนเด็กของตัวละครแล้ว ยังแฝงความไร้เดียงสา ปราศจากจริตมารยาของตัวละคร ไม่ต่างอะไรจากเด็ก การเล่นตุ๊กตาเหมือนเด็กทารกให้ภาพตัวละครที่ไม่รู้จักโต ลักษณะของเด็กถูกนำมาใช้เปรียบให้เห็นถึงลักษณะตัวละคร ทั้งด้านบวกและด้านลบ นอกจากจะทำให้เกิดภาพที่ตัวละครแสดงออกอย่างชัดเจนแล้ว ยังมองเห็นและเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ปรากฏ เกิดเป็นจินตภาพที่ประณีตงดงาม นอกจากนี้สุวรรณียังนำตุ๊กตในวัยแรกซุ่ม มาเปรียบกับความสดแจ่มใสกลีบดอกกุหลาบเห็นถึงความสดชื่น ในวัยแรกแย้ม วัยรุ่นก็คือวัยแรกแย้มในช่วงชีวิตของการเป็นมนุษย์ ลักษณะการบ่นของตัวละคร สุวรรณีนำมาเปรียบกับการบ่นของคนแก่ ให้ภาพตัวละครที่มีวุฒิภาวะเกินวัย การนำความเปรียบมาแสดงให้เห็นลักษณะของตัวละครนี้ จึงมิใช่การนำมาใช้อย่างสะเปะสะปะ แต่ใช้อย่าง

สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับลักษณะของตัวละครอย่างมีระบบ

นอกจากสุวรรณณีจะนำลักษณะต่างๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นเด็ก หญิงสาว ชายหนุ่ม หรือคนแก่มาเปรียบเทียบแล้ว สุวรรณณียังนำลักษณะของมนุษย์ที่ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ หรือมีเงื่อนไขทางสิ่งแวดล้อมมาเกี่ยวข้อง มาเป็นความเปรียบเทียบให้เห็นภาพและอารมณ์ความรู้สึก ก่อให้ผู้อ่านเกิดภาพของลักษณะต่างๆ ของตัวละครได้อย่างเหมาะสม นำลักษณะการนอนกอดตุ๊กตาของเด็ก มาเปรียบเทียบเห็นถึงความไม่ประสาธในเรื่องเพศของตัวละคร และยังช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นปดุษณ ที่ยังคงล้นด้วยกิเลสตัณหาของตัวละคร การนำภาพเด็กอายุสามสี่ขวบกำลังหยิบลิปสติกขึ้นมาเป็นครั้งแรกในชีวิต มาเปรียบเทียบเห็นถึงภาพตัวละครหญิงที่จิตใจหมกมุ่นครุ่นคิดอยู่กับความทุกข์จน ไม่อาจควบคุมตนเองได้ มีสติเลือนลอยในที่สุดหลุดเข้าสู่โลกที่ตนไม่ต้องเจ็บปวดอีกต่อไป การนำภาพของเด็กหลงแม่มาเปรียบเทียบ เห็นถึงความอ่อนแอของตัวละคร ความรู้สึกขาดที่พึ่งที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจ เพราะลำพังเด็กอย่างเดียวนั้น เด็กมีความอ่อนแอไม่เข้มแข็งอยู่แล้ว เมื่อปราศจากแม่ผู้เป็นที่พึ่งที่พิ ช่วยเสริมให้เห็นภาพความอ่อนแอที่มีมากมายของตัวละคร ความรู้สึกของชายหญิงที่ลักลอบพบกันอย่างผิดศีลธรรมเพราะต่างฝ่ายต่างก็มีครอบครัวแล้วนั้น สุวรรณณีนำมาเปรียบกับความเอร็ดอร่อยที่เด็กได้รับจากการลักขมนมกิน มีทั้งความรู้สึกตื่นเต้นในการลักลอบ ความพะวิภวะจนกลัวใครจะมาเห็น และความสุขสมหวังเมื่อการลักลอบสำเร็จไปได้ด้วยดี เกิดความรู้สึกว่าตนนั้นเก่งที่สามารถทำสำเร็จ ความรู้สึกเหล่านี้ สุวรรณณีไม่ได้กล่าวออกมาเลย เพียงความเปรียบเทียบที่หยิบยกให้เห็นล้วนก่อเกิดจินตภาพที่ทั้งอารมณ์ความรู้สึกอย่างลึกซึ้งชัดเจน สุวรรณณีนำลักษณะการเล่นหม้อข้าวหม้อแกงของเด็กมาเปรียบกับการทำงานที่ขาดความรับผิดชอบของตัวละคร ให้ภาพที่แจ่มแจ้งชัดเจนของตัวละครที่ขาดความรับผิดชอบเห็นความฉาบฉวย การนำภาพเด็กสาวที่มีผีเสื้อไผ่บินบินอยู่เต็มหัวใจ มาเปรียบเทียบเห็นถึงจิตใจของตัวละครที่ไม่ยอมโตตามวุฒิภาวะ หลงระเหิงอยู่กับสังขารซึ่งแท้จริงแล้วไม่เที่ยง การนำทะเลมาใช้เป็นความเปรียบเทียบนั้นสุวรรณณีมักจะเปรียบทะเลกับอารมณ์ของมนุษย์ และมักเปรียบกับอารมณ์ของหญิงสาว และในมุขกลับกัน ภาพความเปลี่ยนแปลงของทะเลที่บางครั้งเงียบสงบ บางครั้งมีลมพายุ ก็ไม่ต่างอะไรกับหัวใจผู้หญิงหลายอารมณ์ การนำภาพของ

สตรีที่สวยงามมีเสน่ห์แพรวพราว มาเปรียบให้เห็นภาพของอัญมณีคือพลอยที่ให้ความรู้สึกกลับนั้น ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ มองเห็นภาพพลอยที่สุวรรณีวาดไว้อย่างลึกซึ้งชัดเจน ความงดงามล้ำเลิศค่าเหมือนสาวสวยที่มีจริตจะก้านแพรวพราว มีเสน่ห์อย่างลึกซึ้ง สุดท้ายภาพของผู้ชายที่เข้มแข็งผู้หนึ่งที่มุ่งหวังจะทำหน้าที่ตามอุดมการณ์ของตน บางครั้งความเหงาอ้างว้างอาจบั่นทอนความเข้มแข็งในจิตใจของเขา สุวรรณีให้ภาพตัดกัน คือเปรียบให้ชายหนุ่มกลายเป็นหญิงสาวที่อ่อนแอ ให้น้ำหนักของความอ่อนแออย่างมากที่สุด

สุวรรณีนำอาการเสี่ยงร้องครวญครางของคนป่วยที่ร้องขอความช่วยเหลือ มาเปรียบกับเสียงของระนาดฝรั่งที่กำลังบรรเลงอยู่ ว่าครวญครางโหยทวนเพียงใด นำเสียงคนคร่ำครวญอย่างเศร้าสร้อย มาเปรียบให้เกิดจินตภาพของเสียงตัมสนที่ไหวลู่ลม ผู้อ่านได้ยินเสียงหวีดทวนคร่ำครวญทวนให้ที่กรีดและบาดลึกลงไปจิตใจ นำภาพของคนเสียดสีมาเปรียบกับสภาพของตัวละคร ที่แม้ไม่ได้เสียดสีแต่ก็พูดจาพรวดพราดเพื่อเข้าชากกับสิ่งที่กดดันและฝังใจ จนมีสภาพไม่ต่างอะไรจากคนเสียดสี ผู้อ่านเข้าใจและเห็นใจตัวละคร การนำภาพของคนเจ้าทุกข์มาเปรียบกับความรู้สึกเศร้าซึมที่ได้รับจากผ้าสีดำและสีม่วง ผู้อ่านเกิดจินตภาพของความรู้สึกทุกข์โศกเศร้าสร้อย อ้างว้างเดียวดาย เพราะคนเจ้าทุกข์มักจะหมกมุ่นครุ่นคิดอยู่กับความทุกข์โศกของตน แต่เพียงผู้เดียว สุวรรณีนำมาเปรียบเทียบได้อย่างเหมาะสมเข้ากับจิตใจของตัวละครที่กำลังโศกเศร้าเสียใจในขณะนั้น การนำภาพคนแปลกหน้ามาเปรียบกับความรู้สึกของตัวละครที่มีต่อมารดา ซึ่งโดยปกติแล้วถือเป็นผู้ที่เราใกล้ชิดและรู้จักดีที่สุดในภาพที่ตัดกันอย่างรุนแรงของอารมณ์ความรู้สึกขณะนั้น ว่าผู้ที่เรารู้จักดีที่สุกกลับกลายเป็นคนที่ไม่รู้จัก เพราะความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อะไรเป็นเครื่องกำหนดให้ ผู้อ่านเห็นถึงความแตกต่างระหว่างตัวละครทั้งสองอย่างชัดเจน นำอาการนั่งสงบของนักรบก่อนออกสู่สมรภูมิ มาเปรียบเป็นอาการนั่งสงบของตัวละครก่อนที่จะพบกับศึกในจิตใจของตน ที่ไม่ต่างอะไรกับการออกรบ ให้จินตภาพที่ลึกซึ้งในอารมณ์ความรู้สึกอย่างชัดเจน การนำภาพคนเจ้าเล่ห์มาเปรียบกับนัยน์ตาหอยเม่น ซึ่งเป็นสัตว์อันตรายในทะเล ทำให้ผู้อ่านรับรู้ว่าหอยเม่นกับมนุษย์ใช้เล่ห์เหลี่ยมของตนเพื่อความอยู่รอดเหมือนกัน แต่ต่างกันตรงที่หอยเม่นทำตามสัญชาตญาณ ส่วนมนุษย์เจ้าเล่ห์ทำอันตรายต่อผู้อื่น โดยไตร่ตรองไว้แล้วด้วยสติปัญญาที่ฉ้อฉล การนำใบหน้าที่ยืดเหยียดของคนตายมาเปรียบกับใบหน้าของคนตกใจ ภาพที่

ปรากฏคือใบหน้าที่ซีดขาวปราศจากสีเลือด บอกความรู้สึกของเจ้าของสีหน้าว่าตกใจเพียงใด

และสุดท้ายสุวรรณก็นำภาพคนที่ใช้เงินมาเปรียบเทียบเปรียบกับสภาพการใช้ชีวิตของมนุษย์ ใครที่ทรุดโทรมมากก็เหมือนคนที่ใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือยย่อมหมดเปลืองมากกว่าคนที่ใช้อย่างประหยัด ช่วยทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ชัดเจนขึ้น

สุวรรณก็นำภาพมนุษย์ในวัยต่างๆ ในรูปแบบต่างๆ มาใช้เป็นการเปรียบเทียบ ให้เห็นถึงลักษณะตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ล้วนช่วยสร้างจินตภาพที่ชัดเจน ผู้อ่านสามารถนึกเห็นภาพและเข้าใจอารมณ์ความรู้สึกที่ปรากฏได้อย่างชัดเจน เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงาม

๑.๔. การใช้ภาพเขียนเป็นความเปรียบเทียบ

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าสุวรรณมิได้เป็นเพียงนักเขียนเท่านั้น หากเธอยังได้ร่ำเรียนวิชาศิลปะ เป็นอาจารย์สอนศิลปะในมหาวิทยาลัย และเป็นศิลปินที่มีผลงานทางศิลปะออกสู่สายตามหาชน ดังนั้นการสร้างภาพในงานวรรณกรรมของสุวรรณ จึงมีลักษณะคล้ายภาพเขียน และลักษณะที่โดดเด่นในการใช้ความเปรียบเทียบที่ต่างจากนักเขียนท่านอื่นคือ สุวรรณมักนำภาพเขียนมาใช้เป็นความเปรียบเทียบ ช่วยเพิ่มน้ำหนักและความเป็นจริงเป็นจิ้งให้กับภาพ ผู้อ่านเห็นภาพที่สุวรรณกล่าวถึงในลักษณะของภาพเขียนจริงๆ เป็นจินตภาพที่ประณีตงดงามในความรู้สึกผู้อ่าน ดังนี้

รถเมล์กระโหลกกระชั้น พาเอาคนโดยสารผ่านไปอย่างรวดเร็ว เห็นใบหน้าขาวๆ ของผู้โดยสารแต่ละช่องพว่เลือน แลดูราวกับรูปเขียนสมัยใหม่ที่ผู้เขียนต้องการความรู้สึกใหม่ๆ โดยละทิ้งฟอร์มเสียโดยสิ้นเชิง

(แก้วอี๋ : ๒๗)

มองไปจากที่นี่ ทะเลสีน้ำเงินเป็นฉากหลัง....สติโสมนเหมือนรูปเขียนที่ผู้เขียน

ละเลงสีโดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ใดๆ

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๓๒)

"พ่อแม่ฉันเขาไม่สนฉันหรอก เขากกอยู่กับคนใหม่ของเขา" ตุ่มมีสีหน้าบิดเบี้ยว
เหยงเอย่างแปลกประหลาด เหมือนรูปเขียนของศิลปินยุคที่พยายามจะแสดงอารมณ์ให้มากที่สุด

เท่าที่จะมากได้ หรือแสงสว่างในห้องซึ่งอาจจะทำให้ฉันแลเห็นแปรปรวนไปได้เช่นนั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๖๒)

หล่อนเห็นรถเมล์เตาไกล สีเขียวของมันกับถนนสีเทาและสิ่งแวดล้อมแลดู
กลมกลืนกันราวกับรูปเขียนที่จิตรกรรักแต่สีเขียว...เทา ทำให้แลดูหม่นหมอง

(แก้วอี๋ฯ : ๑๐๙ - ๑๑๐.)

ต้นกชขายนำทำให้ฉันนึกถึงจัน แม้ว่าเราจะพบกันในระยะเวลานั้นแต่ฉันไม่เคย
ลืมจันเลย นำแปลกที่เขาระลึกถึงความหลังครั้งกระโน้นไม่ได้ บางทีอาจเป็นเพราะว่าจันรู้จัก
ผู้คนอีกมากมาย และภาพใหม่ๆ นั้นจำเป็นอยู่เองที่จะลบภาพเก่าแก่ให้เลื่อนไปเหมือนรูปเขียน
ใหม่สีสดชัดเจนลบภาพเดิมให้หายไปโดยไม่เหลืออะไรไว้เลย

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๑)

ฉันลุกขึ้นยืนดูฝนซึ่งตกค่อนข้างแรงขึ้นทุกที เม็ดใหญ่ขึ้นและในที่สุดอากาศเป็น
ละอองขาวไปทั่ว เห็นใบไม้เขียวและดอกสีแดงไหวเลือนอยู่ในน้ำ ราวกับรูปเขียนที่เพิ่งจะร่างสี
คร่าวๆ ลงไปในผืนผ้าใบ

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๔๕)

ละเวงหันหลังกลับ...เมื่อรู้สึกว่ไกลบ้านมากเกินไป นำแปลกที่ตะวันตกดินไป
แล้ว แต่ก็ยังไม่มืด ท้องฟ้าที่แลเห็นได้จากที่กว้างมีเมฆสีสดสวย เล่นสีแสงกันในยามเย็น ราวกับ
ศิลปินฝีมือบรรจงป้ายสีสันทันกันอย่างสุดฝีมือ และสีเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงทุกนาที

(แก้วอี๋ฯ : ๕๒๙)

ม่านทั้งหมดของห้องนั้น เผยให้เห็นทัศนียภาพภายนอกที่สวยเหมือนรูปเขียน

หมู่ม้าและหุบเขา กับเมืองที่ต่ำลงไปทำให้ละแวกนี้อยากจะมียกบินร่อนไปให้ทั่วหุบผานั้น

(เก้าอี้ : ๓๓๒)

ห้องเราปูด้วยเสื่อน้ำมัน มีดอกดวงลวดลาย สีแดง เขียว เหลือง ม่วง ฟอบบอกว่า
"สีเหมือนรูปเขียนสมัยใหม่"

(ดอกไม้ : ๑ หน้า๒)

สร้อยดาวชะลอรถให้เขาดูดอกบัวแดงในคูน้ำริมถนน มันทานสะพรั่งรับตะวันเช้า
คูน้ำนั้นขนานไปกับถนน ถัดไปเป็นกระท่อมของชาวบ้านในแถบนั้น กับเครื่องมือจับปลาขนาดใหญ่
ทุ่งนาที่มีต้นข้าวเขียวชอุ่มเหล่านี้เหมือนภาพชนิดโปสเตอร์ที่ใช้ส่งความสุขกันในวันปีใหม่

(คีนี่ : ๑๓๒)

ด้านหลังตรงที่ชานั่ง มีกระดางผกากรองสีม่วงขนาดมหึมา มันกิ่งตัวห้อยย้อย
พร้อมด้วยดอกบานระหวายอยู่บนกิ่งก้าน เป็นฉากหลังที่ส่งให้ภาพของหล่อนนำดูราวกับภาพเขียน
สมัยอิมเพรสชันนิสม์

(คีนี่ : ๒๗๒- ๒๗๓)

กวิธีกรณำภาพเขียน มาเปรียบให้เห็นถึงภาพหรือฉากที่ปรากฏในเรื่อง มีส่วนจาก
การที่สุวรรณีเป็นจิตรกร การนึกเห็นภาพต่างๆ ในงานวรรณกรรมจึงไม่ต่างอะไรจากภาพเขียน
การนำภาพเขียนมาใช้เป็นความเปรียบในงานของเธอจึงให้อารมณ์ของภาพที่ต่างจากภาพความ
เปรียบที่นักเขียนท่านอื่นใช้ นอกจากจะทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการนึกเห็นภาพได้อย่างสวยงาม
แล้ว ภาพแต่ละภาพที่สุวรรณีนำมาเปรียบยังเปี่ยมล้นด้วยอารมณ์ความรู้สึกเชิงศิลปะ ที่โดดเด่น
งดงาม เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงามในความทรงจำของผู้อ่าน

๑.๕. การใช้ตัวละครและความเชื่อในวรรณคดีเป็นความเปรียบ

ในบางครั้งอิทธิพลของวรรณคดีทั้งของไทยและต่างชาติที่รู้จักแพร่หลายในเมืองไทย
ส่งผลต่องานวรรณกรรมปัจจุบัน โดยนำตัวละครหรือความเชื่อจากวรรณคดีมาใช้เป็นความเปรียบ

ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ลึกซึ้งชัดเจน เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับวรรณกรรมอย่าง
ชัดเจน ดังนี้

"จะกลับ"

"อะไร" เม่นร้องขึ้น "นี่ยังเพิ่งจะหัวค่านิดเดียว"

"นั่นสิ" อีกคนหนึ่งสนับสนุน ทุกปีเราอยู่กันจน...นกลาร์คเรีงร้อง"

"ไ้อ้บ้! นกลาร์คที่ไทมมี"

"ในโรเมโอจูเลียตไงล่ะ"

(แก้วอี๋ : ๕๒)

ละเวงจำต้องเดินผ่านไป ผ่านสมบัติที่ดูราวกับสมบัติพระศุภี ไต้แกแคว่เรื่องใช้
โบราณที่มีค่าต่างๆ ซึ่งคงเป็นมรดกตกทอดกันมาหลายชั่วคน

(แก้วอี๋ : ๕๖๔)

พริ้งพูดเหมือนกับว่า ต่อไปข้างหน้าพริ้งจะไม่มีวันแก่คงสาวสวยพริ้งเหมือน
สาวสองพันปี ที่อาบน้ำยาวิเศษ ในเรื่องของแฮ็กการ์ด

(คนเรีงเมือง ล.๒ : ๑๓)

พริ้งชำเลืองดูกระจกแวบหนึ่งก็เดินผ่าน เห็นหน้าตนเองหมองไปก็ไม่พอใจ
หล่อนรีษคันทาแป้งตบแต่งเสียอย่างว่องไว หล่อนจะต้องสวยเสมอ สาวเสมอเหมือนอย่าง
นางสาวสองพันปี มีริ้วรอยนิดๆ หน้อยๆ บนใบหน้าพริ้งก็จัดแจงกลบเกลื่อนเสียด้วยรอฟัน
จากนั้นก็โปะแป้งเข้าไปไม้อั้น จนแลดูหน้าเหมือนหน้ากาก แก้มที่ดูซีดเซียวพริ้งก็ไม่รีรอที่จะใช้
รูกทาจนแดงเข้มปกปิดสังขารอันแท้จริงของตนเอง

(คนเรีงเมือง ล.๒ : ๓๑๑)

ตลอดจนกระทั่งเสื้อผ้าที่ฉมันสวมใส่อยู่นี้ด้วย ล้วนแต่เป็นของที่ไม่ใช่ของฉมัน และ
รวมทั้งรถที่นั่งอยู่นี้ด้วย

เหมือนกับเกือกแก้วของนางซินเดอเรลลา นิทานที่เล่าๆ กันมาอย่างนั้นกระมัง
เมื่อถึงเที่ยงคืนทุกสิ่งทุกอย่างก็พลันหาย และคนอย่างฉมันนั้นหรือจะมีเจ้าชายมาเที่ยวตามหา

(เดือนดับฯ : ๘๔)

"คุณพ่อรู้เข้าจะว่ายังไง ถ้าคุณ...ถ้ารู้ว่าคุณปล่อยให้เขาไปตามลำพังกับไอ้หนุ่ม
หน้าสวยคนนั้น"

"ไอ้...คุณซัด" อินทรวง "นี่มัน พ.ศ. อะไรแล้ว ไม่ใช่ยุคนางพิมแล้ว ผู้หญิงมี
สิทธิเสรีที่จะไปไหนกับใครก็ได้"

(แก้วอี๋ : ๓๘๖)

"คนนี้หรือเปล่านั้นว่าเป็นแฟนคนใหม่"

ละเวงเดินไปนั่งลงตรงข้ามเขา กับอินทรวงก่อนจะโกรธไม่ได้ เพราะเขาจะยิ่งยั่ว
โทสะหล่อนมากขึ้นเป็นเท่าทวี

หล่อนจึงตอบว่า "ใช่แล้ว"

"อ้าว" อินทรวงทำสีหน้าประหลาดใจได้สมจริง "งั้นทำไมปล่อยให้ยืมไหนราว... ยืม
คืนเดียวเหนียวกินลมเป็นนางสาวทะเลไปได้"

(แก้วอี๋ : ๕๕๕)

"ซึ่งฉัน...ว่าแต่เอ็งถอะนั่งพริ้ง เอ็งจะเอายังไง จะมีผิวใหม่ก็ให้มันเป็นหน้าเป็นตา
ไม่ใช่ยักษ์ลากไปสิงลากมา

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๓๐๓)

...นั่งกาก็ หมอประสานนิก ชยับตัวแรงๆ อย่างไม่พอใจ

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๖๕)

ราวกับเพื่อนแพง...นางเอกพี่น้องคนงามในวรรณคดี...อย่างนี้เอง คุณแม่เขา
ถึงสั่งห้ามขาด อย่าไปยุ่งเกี่ยวกับพวกนั้น

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๕)

"จริงละมัง เขาสวยอย่างแม่พริ้งนี้แหละ ปากแก้มคิ้วดวงเหมือนนางจินตะหรา"

"วู้" พริ้งร้อง "ดิฉันอยากเป็นนางบุษยามากกว่านางจินตะหรือนางรอง
ไม่ใช่หรือคะ"

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๑๙๐)

เมียของเปรมฤทัยชื่อมาลินี แม่ของหล่อนจำมาจากละครวิทยุชื่อโนชณะที่

มาลีนีเกิด ความเขว้าวอายและรูปร่างหน้าตาอันอ่อนแอเหมือนนางกนิษฐิ์ ทำให้พริ้งเพิ่ม

ความอิจฉาริษยามากขึ้นทุกที

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๕๗)

น้ำโสพรรณได้แต่หัวเราะ เราเดิมเป็นพระยาน้อยชมตลาด อีกครู่หนึ่ง ก็ออก
รถต่อไปท่ามกลางความสับสนอลหม่านของเมืองนี้

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๒๖)

"ฉันไม่ว่าง" พริ้งพูดอย่างวางท่าเป็นเจ้าของกิจการใหญ่ ต้องมาคุมร้านเอง....
คุณพินิจเขาเปื่อยจะตาย รักษาคนไข้ฟรีบ่อยๆ เอ้อ! ยากี่แพงจริงไหมล่ะ สมัยนี้ข้าวของแพงจะ
มีวมาทำตัวเป็นพระเวสสันดรอยู่ได้ยังใจจริงไหมปรก"

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๑๑๗)

"คุณนี่แปลกจริงๆ" พริ้งเทศนาต่อไป รวากับผัวเป็นลูกชายของตน "ทำเป็น
พระเวสสันดรไปได้ นั่นมันในชาติกยะ นี่มันชีวิตคนจริง"

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๑๒๐)

"ไม่ใช่...เมื่อวันกลียุคนั้นหนนึ่ง เขาว่าเขานัดแกล"

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๒๘๐)

"ฉันชอบค่ะ" ทอรุ่งบอก "มันเย็นสบายดี แต่มันแหละ ถ้านั่งรถติดแอร์สบาย
โดยไม่เห็นคนเบียดเสียดคอยขึ้นรถเมล์เลยฉันจะชอบมากกว่านี้"

"ทอรุ่ง.....คนเราจะเสมอหน้ากันไม่ได้หรอก มิใช่ยุคพระศรีอารีย์"

"แต่ไม่ควรจะให้แตกต่างกันมากนัก ไม่ใช่หรือคะ"

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๔๕๐)

ฉันหลับตาลง ในขณะที่นั้นเหมือนไม่ได้เป็นตัวของตัวเอง รวากับหัวใจและร่างกาย
ฉันหลุดลอยไปสู่โลกอื่น เขาทำให้ฉันฝันไปไกลลิบ เลยไปนอกฟ้าป่าหิมพานต์ไปเสียอีก

(เตือนตบฯ : ๓๔๘)

สุวรรณีนำตัวละครและความเชื่อจากวรรณคดีทั้งของไทยและต่างประเทศมาเลือกใช้เป็นความเปรียบได้อย่างเหมาะสมดังนี้

นำนกกลารค์ที่เชิดสเปียร์ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนยามรุ่งอรุณ ในเรื่องโรเมโอจูเลียต เนื่องจากนกกลารค์ (lark) มักร้องเพลง(ส่งเสียงร้อง) ในเวลาเช้ามาเปรียบเป็นเวลาเช้าในเรื่อง ให้เห็นว่าโดยปกติแล้วนักศึกษาที่ฉลองงานรับปริญญา มักจะอยู่สังสรรค์มึนเริงจนถึงแต่หัวค่ำจนสว่างคือเช้าของวันใหม่

นำภาพสมบัติพระสุลี มาเปรียบกับภาพทรัพย์สินสมบัติที่มีมากมาย มีต้นเค้าจากเรื่อง " King Solomon's Mines ของ Sir H. Rider Haggard ให้ภาพของทรัพย์สินสมบัติโบราณที่มีค่ามหาศาลเห็นถึงความมั่งมีแต่ดั้งเดิมของบรรพบุรุษของตัวละคร แต่ตัวละครตัวกลับไม่สนใจทรัพย์สินสมบัติเหล่านั้น ทำให้เห็นความโดดเด่นแปลกแยกของตัวละครจากผู้คนส่วนใหญ่ในสังคมอย่างชัดเจน

การนำตัวละครเอกของเรื่อง "สาวสองพันปี" หรือเรื่อง "She" ผลงานอันลือชื่อของ Sir H. Rider Haggard มาเปรียบให้เห็นถึงความปรารถนาอันรุนแรงต่อสังขารของตัวละคร ที่จะไม่ยอมร่วงโรยตามสังขาร และพยายามทุกวิถีทางที่จะฝืนสังขารให้คงความงดงาม ไม่เสื่อมสลาย ฝืนธรรมชาติฝืนความจริง เป็นกิเลสที่เกาะแน่นในจิตใจตัวละคร

การนำภาพเกือกแก้วของนางซินเดอเรลลามาเปรียบกับ สภาพที่ตัวละครจากสามัญสู่ความสูงส่งได้เป็นถึงนางสาวไทย ได้สวมใส่เสื้อผ้าแพรพรรณทั้งงดงาม มีราชนคร แต่ไม่ใช่ของตน เมื่อหมดหน้าที่ของนางสาวไทย เหมือนกับหมดเวลาเช่นที่นางฟ้ากำหนดให้แก่ซินเดอเรลลา ทุกอย่างก็จะคืนเข้าสู่ปกติ ชั่วแต่ว่าซินเดอเรลลาจบลงด้วยความสุขเพราะมีเจ้าชายมาตามหา แต่ชีวิตจริงไม่ใช่เช่นนั้น ผู้อ่านเกิดจินตภาพความฟุ้งฝันอันยืนยงอยู่บนพื้นฐานความเป็นจริงของตัวละคร เหล่านี้เป็นการนำตัวละครและความเชื่อจากวรรณคดีต่างชาติมาเป็นความเปรียบ

การนำนางพิมพิลาไลย ตัวละครในเรื่องเสภาขุนช้างขุนแผน มาใช้เปรียบเป็นตัวแทนของหญิงในสมัยก่อน เป็นยุคที่ผู้หญิงไม่มีสิทธิเสรีภาพ ผู้ชายเป็นใหญ่แต่เพียงผู้เดียว นำมาเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างหญิงในยุคนี้กับหญิงในปัจจุบัน ที่เป็นตัวของตัวเองมากขึ้นมีสิทธิเสรีภาพกว่าสมัยก่อนมากขึ้นในระดับหนึ่ง

การนำนางสวาทะตัวละครจากเรื่องรามเกียรติ์มาใช้เปรียบกับพฤติกรรมของตัวละครที่ถูกทิ้งให้อยู่คนเดียวในบ้านแต่เพียงผู้เดียว ให้ทั้งภาพและอารมณ์ขันไปพร้อมๆ กัน นำพฤติกรรมยักษ์ลักมาลึงพาไป เป็นคำพูดของนางสีดาจากวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ นางสีดาเป็นสตรีที่มีคุณธรรมสูง เป็นภรรยาที่ดีซื่อสัตย์ตามอุดมคติ แม้ว่าทनुมานจะมาช่วยก็ไม่ขอตามกลับไปให้เป็นที่ครหา ว่ายักษ์ลักมาลึงพาไปจะเป็นการเสื่อมเสียพระเกียรติของพระรามสวามีของพระองค์ ส่วนพริ้งตัวละครเอกในเรื่องคนเร่เมือง เป็นหญิงงามที่มีชายหนุ่มมารุมรัก ไปกับคนโน้นที่คนนี้ที่ ให้ภาพที่ตัดกันระหว่างพริ้งกับนางสีดา เพราะพริ้งเต็มใจที่จะให้ยักษ์ลักมาลึงพาไป แตกต่างจากนางสีดาอย่างสิ้นเชิง

การนำนางกาภีมาเปรียบกับตัวละครทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพของหญิงที่มากชู้หลายชาย เพราะนางกาภีได้กลายเป็นภาพลักษณ์ของหญิงมากชู้หลายชาย ในขณะที่มีสามีอยู่แล้วกลับปันใจให้แก่ชายอื่น เกิดจินตภาพของความลุ่มหลงมัวเมาในกามตัณหา

การนำพระเพื่อนพระแพงตัวละครเอกในเรื่องลิลิตพระลอมาเปรียบกับตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของตัวละครสองศรีพี่น้องที่มีความงามดีเด่นไม่แพ้กัน

การกล่าวชมตัวละครงามเหมือนนางจินตะหราตัวละครในเรื่องอิเหนา แต่ตัวละครกลับอยากเป็นนางบุษยามากกว่า เห็นภาพตัวละครที่หลงความงามแห่งรูปโฉม ความเด่นที่บุษยาเป็นนางเอก มากกว่าคุณค่าของความดีที่เข้าคู่กับความงาม เป็นความดีงามเชิงอุดมคติ ซึ่งตัวละครตัวนี้คือพริ้ง มีความงามเป็นเลิศ แต่ก็เพียงความงามแห่งรูปกายเท่านั้น แต่ขาดความดีงามและความสูงส่งแห่งจิตใจและคุณธรรม ต่างจากนางบุษยาอย่างสิ้นเชิง พริ้งอยากเป็นนางบุษยา เพราะบุษยาเป็นนางเอกเท่านั้น ไม่ได้อยากเป็นบุษยาเพราะความดีที่มาพร้อมกับความงามของบุษยา แสดงให้เห็นความเสลาที่หลงมัวเมาเพียงเปลือกแห่งรูปกายภายนอก ของตัวละครตัวนี้ อย่างลุ่มลึก

การนำภาพนางกนิษฐีตัวละครในเรื่องพระสุธนธัมโนห์รา มาเปรียบให้เห็นถึงรูปทรงเฮอร์องศ์ รูปร่างหน้าตาของตัวละคร นอกจากจะให้ภาพของสตรีเยาว์อายุที่มีรูปร่างแบบบางอรชร อ่อนแอแล้ว ยังเกิดเป็นภาพของหญิงสาวที่อ่อนต่อโลก ไม่รู้เท่าทันเล่ห์เหลี่ยมของผู้ที่ผ่านโลกมาก่อน ดังนางกนิษฐีที่ถูกพรานบุญจับ

การนำภาพพระยาน้อยตลาด ตัวละครในเรื่องราชาธิราช มาเปรียบเทียบกับภาพการเที่ยวชมตลาดของตัวละครในเรื่อง

การนำพระเวสสันดรจากเรื่องเวสสันดรชาดกมาเปรียบเป็น ผู้ให้โดยไม่หวังผลตอบแทน สามารถบริจาคทุกสิ่งได้แม้แต่ชีวิตและเลือดเนื้อของตน การที่หมอพนิงรักษาโรคให้โดยไม่คิดเงิน แม้ว่ายาจะมีราคาแพงมากในสมัยนั้น แทนที่จะกอบโกยผลประโยชน์เช่นเขานั่นหมอพนิงแจกยาฟรี และรักษารคนไข้โดยไม่คิดเงิน ทำให้เห็นถึงความไม่โลภไม่หลง ไม่ยึดติดอยู่กับวัตถุมากไปกว่าคุณค่าของจิตใจ คุณค่าแห่งความเมตตากรุณา ทำให้พริ้งตัวละครที่มากไปด้วยกิเลสตัณหา ถึงกับออกปากเปรียบประชดว่าสามีของตนไม่ใช่พระเวสสันดร การที่สุวรรณเลือกพระเวสสันดรมาเปรียบ เกิดจินตภาพของพริ้งที่โลกโมโหสั่นเกาะติดเหนียวแน่นอยู่กับกิเลส ซึ่งตัดและตรงข้ามกันกับพระเวสสันดร

การนำกลียุคคือยุคสุดท้าย ในศาสนาของพระสมณโคดม ที่ผู้คนจะเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า เปรียบกับภาพที่รุนแรงของเหตุการณ์ไฟไหม้คนพากันหนีตายอย่างสับสนอลหม่าน ส่วนยุคพระศรีอาริย์นั้นเป็นความเชื่อว่า เมื่อหมดยุคพุทธศาสนาของพระสมณโคดม ศาสดาองค์ต่อไปคือพระศรีอาริย์เมตไตรยจะมาโปรดสัตว์ บ้านเมืองจะร่มเย็นเป็นสุข ทุกคนจะเสมอหน้ากันมีสิทธิเท่าเทียมกันทุกประการ

การนำป่าหิมพานต์มาเปรียบนั้น สุวรรณใช้เมื่อตัวละครกำลังมีความสุข เพราะป่าหิมพานต์เป็นป่าวิเศษที่คนโบราณใช้จินตนาการปรุงแต่งวาดภาพขึ้นมาได้อย่าง สวยสดงดงาม และวิจิตรตระการตา ดังปรากฏในเรื่องไตรภูมิพระร่วง ถือเป็นดินแดนแห่งความสุข

การนำตัวละครและความเชื่อในวรรณคดีมาใช้เป็นความเปรียบ ก่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการเชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งที่กล่าวถึงและสิ่งทีนำมาเปรียบ เกิดเป็นจินตภาพที่ลึกซึ้งชัดเจนขึ้นในความรู้สึกของผู้อ่าน เห็นถึงพื้นฐานความรู้ทางวรรณคดีของสุวรรณ

๑.๖. การใช้จำนวนนับเป็นความเปรียบ

สุวรรณีนำจำนวนนับมาใช้เป็นความเปรียบ ให้เห็นถึงความมากมายท่วมทับของอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร เกิดภาพและความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

เมื่อถึงกำหนดให้ค่าเช่าบ้าน หลังจากที่ดินมาถึงสามเดือน แม็กก็เริ่มมีช่องทางขึ้นบ้างโดยวิธีพูดคุยกับจำปีเพื่อนบ้าน แม่เริ่มเล่าเรื่องพ่อ และฉันจับได้ทุกครั้งว่าเมื่อแม่พูดถึงพ่อแม่จะใส่ไฟลงไปด้วย ถ้าพ่อร้ายเพียงหนึ่งแม็กก็จะเพิ่มให้เป็นสองหรือสาม

(ตอกไม้ฯ ล.๑ : ๓๒)

สมมติว่าเป็นตัวเลข...ถ้าแม่เริ่มด้วยหนึ่ง พ่อจะตอบราวๆ สาม ถ้าแม่เริ่มด้วยสาม อารมณ์ของพ่อจะดีเดือดไปถึงสิบ

(ตอกไม้ฯ ล.๑ : ๕)

รองไม่ชอบฝันนิสัยของตนเป็นอย่างยิ่ง และไม่เคยคิดจะฝันเสียอีกด้วย ถึงกรวิกาจะสวยกว่านี้อีกสักสิบเท่า เขาก็จะไม่เล่นกอล์ฟอย่างเด็ดขาด

(ด้วยปีกฯ ล.๑ ๔๖)

พริ้งได้ข่าวสะพานพระรามหกถูกระเบิดเสียหายใช้การไม่ได้ตามคำที่คุณพระพ่อผิวเล่า พริ้งมิได้ตั้งใจซักถาม อย่างหนึ่งพริ้งรู้ว่าคุณพระไม่ชอบหน้าตน อย่างที่สองพริ้งไม่สนใจว่าสะพานพระรามหกนั้นจะสำคัญอย่างไร ถึงพริ้งไปสักสิบพระรามหกมันก็ไม่เกี่ยวข้องกับชีวิตของพริ้ง

(คนเร่เมือง ล.๑ : ๑๘๒ - ๑๘๓)

"พ่อไปทำมาแล้วนะ" บอกตั้งก็ร้อยครั้งแล้วว่าไอ้งานข้าราชการนะจะมีอะไร นักหนา เรื่องเดียวทำกันตั้งสิบคน กว่าจะมาถึงมือให้พ่อเขื่อนนานจนลืมนับเลย แล้วขอให้คิดดูหน้าที่ของพ่อมันมีอยู่แค่นั้นจริงๆ แหะหน้า

(ด้วยปีกฯ ล.๑ ๒๗๘)

เวลาที่ผ่านไปแต่ละชั่วโมงนับว่าหนักอึ้งและทรมานใจอย่างยิ่ง คินนี่เวลาดูนาฬิกา

นับเป็นร้อยละ ชั่วโมง ผิดกับคืนที่เราหลับไปด้วยความสุข และเวลาเหล่านั้นเหมือนดังว่าผ่านไป
ไม่กี่นาทีเลย

(ดอกไม้ ล.๑ : ๓๒๑)

" ยังไง...คุณละเวง " จิตดีเดินเข้ามาอย่างถือวิสาสะราวกับเคยมาที่นี่แล้วสัก

ร้อยละ

(เก้าอี้ : ๑๑๙)

"พุ่มนี้ฉันต้องทำงาน" ละเวงว่า "ไม่อยากจะกลับดึก"

"ไอ้คำนี้ละ ละเวงพูดมาตั้งร้อยละ" ตะวันฉายต่อว่า "เลิกพูดถึงเสียทีได้ไหม"

(เก้าอี้ : ๓๗๘)

"บ้า.." พริงเกิดโทสะ "แกจะบ้าหรือไป...ไปให้พุ่มฉันมีผิวใหม่แล้ว บอกแกสัก

ร้อยละได้ละมัง"

(คนเรียงเมือง ล.๒ : ๒๓๑)

"ก็คุณนะซี" ประทีปเอ่ยขึ้นอย่างว่าคาญ และด้วยสีหน้าในแบบเดิม ราวกับ

ใครใครมาสักร้อยละอย่างไรวอย่างนั้น

(เก้าอี้ : ๒๓๐)

ที่วงดนตรีเพลงเริ่มบรรเลงต่อไปด้วยทำนองประเภทเดิม ฟังดูเหมือนจับแมว

ร้อยละตัวมากัดกัน

(ดอกไม้ ล.๑ : ๒๙๒)

เสียงดนตรีที่แผดแว่ ก็ตาวรีที่เปล่งสำเนียงออกจากสายที่เหมือนมีสักร้อยละสาย...

(เก้าอี้ : ๕๖๘)

เขาฟังสังเกตเห็นว่าท่อนไม่ได้ใช้เครื่องสำอองเลย ผิวหน้ามันบางแลเห็นเส้น

เลือดเป็นผิวที่อ่อนละมุนละไม

ท่อนควรวางไกลจากเครื่องสำอองสักร้อยละโยชน์... อินทียังอุตสาห์นีกอะไร

พรรคนี้ขึ้นมาได้

(เก้าอี้ : ๕๑๙)

คุณลุงชลัทเขาจะดีใจหรือเสียใจที่คำหยาดตัดสินใจกลับบ้าน นึกถึงเขาค้างไร
รู้สึกเหมือนกับมีหนามสักร้อยพันเล่มมาสะกิดให้แปลบปลาบ

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๕๘๘)

พริ้งนึกวาดภาพตนเองอยู่ในอ้อมแขนเปรมฤทัย ฉันทน์สามภรรยาที่จากกันไป
นานจะพึงทำ

แต่อะไรอย่างหนึ่งที่ตริ้งซาพริ้งไว้ให้หยุดยืนอยู่ห่างเขา...เหมือนไกลสักร้อย

พันโยชน์

(คนเริงเมือง ล.๒ : ๕๒๙ - ๕๓๓)

พริ้งจึงหงุดหงิดอารมณ์เสียมากขึ้น หากทางออกไม่ได้ก็ไปเอาออกกับเปรมฤทัย
คำถามที่พริ้งพูดเป็นครั้งที่พันที่หมื่นก็คือคำว่า

"คุณไม่รักฉันแล้วไซ้ไหม"

ถ้าเปรมฤทัยตอบว่ารัก พริ้งก็จะร้องค้านว่า "ไม่จริงคุณจะรักคนแก่ได้ยังไง"

(คนเริงเมือง ล.๒ : ๕๓๓)

เป็นคืนเดือนมืดที่ท้องฟ้าเต็มไปด้วยดาวแพรวพราวเหมือนหมื่นนับหมื่นแสน
กระจายอยู่ทั่วท้องฟ้า บางดวงแลดูตุ้กราวกับจะย้อยหยดลงมาเสียให้ได้

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๓๗๔)

ไม่มีใครพูดอะไรอีกเลย ลมจากทะเลพัดผิวน้ำเด่นทยอยๆ ระริกแหวววาวะวับ
กับแดดเป็นประกายเหมือนมีเพชรนับหมื่นนับแสนกระจัด นานๆ ครั้งจะได้ยินเสียงจากทะเลฟังดู
นุ่มนวล เป็นความสงบสุขที่ฉันอยากจะหยุดเวลาไว้หยุดอยู่ตรงนี้

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๐๑ - ๒๐๒)

สุวรรณำจำนวนนับ มาใช้เป็นความเปรียบให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ท่วมท้นของ
ตัวละคร เป็นลักษณะที่เรียกตามกลวิธีทางการประพันธ์ว่า "อติพจน์" (Hyperbole) คือ
"ข้อความที่เปรียบเทียบกับเกินความจริง แต่ก็ทำให้เห็นภาพพจน์เด่นชัด ดูจริงจังประทับใจ"

(ศักดิ์ศรี แยมันตดา , ๒๕๒๘) เป็นข้อความที่กล่าวให้เกินจริงเพื่อเน้นความ (ราชบัณฑิตยสถาน,

๒๕๓๙ : ๑๑๗) เพื่อเน้นย้ำให้เห็นอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้น เช่นหน้าตาเหมือนโกรธใครมาลอบปี ร้อยปี แสดงให้เห็นหน้าที่ดูตบึงงอหงิกไม่น่าดู เปรียบการพูดถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่พูดเพียงไม่กี่ครั้ง ว่าพูดเป็นร้อยหน หมื่นหน แสดงให้เห็นว่าผู้เปรียบมีความรำคาญผู้พูด และสิ่งที่พูดสำหรับผู้พูด แล้วเป็นสิ่งสำคัญ แต่ผู้ฟังเหมือนจะมองข้ามความสำคัญของคำพูดนั้นไป จึงกล่าวเปรียบว่าผู้พูด พูดคำนั้นๆเป็นร้อยหน หมื่นหน เสียงกีตาร์เหมือนมีร้อยสายแสดงให้เห็นถึงความชื่นชมหลงใหล ในการเล่นกีตาร์ของผู้พูด การใช้ระยะทางร้อยโยชน์เป็นระยะห่างระหว่างใบหน้าที่อยู่อ่อนเยาว์กับ เครื่องสำอาง ช่วยเน้นย้ำให้เห็นถึง ความใสสะอาดดูเยาว์วัยของใบหน้าของตัวละคร เชื่อมโยงกับ ลักษณะของตัวละคร การนำจำนวนนับมาใช้เป็นความเปรียบ แสดงให้เห็นภาพความมากมายท่วม ท้นของอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร เป็นการกล่าวเกินจริงที่ทั้งภาพ และอารมณ์ความรู้สึก เกิดเป็นจินตภาพที่ดูจริงจังประทับใจ

๑.๗.การใช้ความเปรียบโดยกำหนดให้อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้นเป็น สิ่งสำคัญที่สุด

สุวรรณีมักกำหนดให้อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้น มีความสำคัญมากที่สุด เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้น ว่ามีอำนาจอยู่เหนือ สภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ เกิดจินตภาพที่เข้มข้นชัดเจนในความรู้สึก ดังนี้

มีไฟสว่างไสวอยู่รอบๆ ตัวเรา รดผ่านไปมา แต่ฉันกลับรู้สึกว่าโลกนี้มีแต่ ความว่าเหวเหมือนฉันอยู่คนเดียวในโลก

ฉันเคยรู้สึกทำนองนี้อยู่บ่อยๆ ท่ามกลางผู้คนที่กำลังว่าเรียง ฉันกลับเหงาและ เศร้าสร้อยได้อย่างไม่น่าเชื่อ

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๑๙)

หาดไม่มีคนเลย รวากับฉันนั่งอยู่คนเดียวในโลก ทะเลเปลี่ยนเป็นสีจัดขึ้นเพราะ แสงแดด ทะเลดูสวยก็จริงแต่ฉันยังชอบลำธารลำห้วยมากกว่า อาจจะเป็นเพราะฉันเป็นคนเหนือ

โดยกำเนิดก็ได้

(เดือนดับฯ : ๗๓๙)

"เชียด"

พอประตูเปิด ฉันก็เข้าไปอยู่ในอ้อมแขนของจัน รอบข้างตัวเรานั้นไม่มีอะไรน่าดู
เลยสักนิด แต่ก็สดสวยไปเสียหมดทั้งสิ้นในสายตาของเราสอง

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๙๑)

ลมพัดมาตองหน้าเยือกหนึ่งแปลกที่กานต์รู้สึกหนาวและขนลุกขึ้นมาเฉยๆ เขาแล
ไปยังความมืดรอบๆ ข้าง มันดูเปล่าเปลี่ยวเหมือนมีเขากับดำเกิงเท่านั้น ที่มีชีวิตอยู่ในโลกนี้

(กานต์ : ๕๒๑)

สุวรรณใช้ความเปรียบโดยกำหนดให้อารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้น เป็นสิ่ง
สำคัญที่สุด และมีอำนาจอยู่เหนือสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติ เห็นภาพอารมณ์ความรู้สึกของ
ตัวละครที่เข้มข้นรุนแรง เป็นลักษณะของอดีตพจน์หรือการกล่าวเกินจริง ช่วยเพิ่มความจริงจังของ
ความรู้สึก ก่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ชัดเจนจริงจัง

๑.๘. การทำนามธรรมให้มีตัวตนมาใช้เป็นความเปรียบ

การทำนามธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ไม่สามารถจับต้องได้ ให้มีตัวตนนั้น เกิด
เป็นจินตภาพที่ชัดเจน ดังต่อไปนี้

ความรู้สึกคล้ายๆ กับความเจ็บปวดเคลื่อนเข้ามาโจมตีเขาอย่างช้าๆ เมื่อคิดว่า
เขาจะไม่ได้มีชีวิตเข้ามาเกี่ยวพันกับสถานที่นี้อีกต่อไป...

(แก้วฮี้ฯ : ๓๐)

ความว่าเหว้จู่โจมเข้ามาจับอารมณ์ของเรา เพียงแต่นึกได้ยินเพลงร่าวง
โบร่ำโบราณ นี่มันจะเป็นเพลงอมตะไปแล้วหรือไร... ทนายผู้หญิงให้อึ้งผู้ใหญ่แต่พี่ทนายใจน้องเฮ้ย

พืหนาวใจจะทำอย่างไรเล่าน้องเอ๋ย

(คินหนาวฯ : ๒๗๐)

ดูเหมือนความหวัง จะฉายผ่านหน้าบุรพาแวบหนึ่ง

(เก้าอี้ฯ : ๑๗๘)

ตะวันฉายจงใจที่จะโอบล้อมวงให้เข้ามาแนบชิด เสียงเพลงแว่วหวาน ดูราวกับ
ตนตรึงใจบรรเลงเพื่อคนสองคน

ทำให้ละเวงลึมระวังตัวผิดกับที่เคย หลอนคล้ายตามเขาไป และเหมือนว่า
ความสุขนั้นล้อมรอบตัวหลอนไว้ แทบว่าจะจับต้องได้

(เก้าอี้ฯ : ๓๘๓)

"จะเอาเงินอีกก็ได้ ลักก็ลักก็ได้ แต่ต้องแต่งงานเสียก่อน"

"กับเด็กคนนั้น" อินทรวุสิกเหมือนว่าความโกรธนั้นมีตัวตน มันจุ่มใจเข้ามาจนเขา
ไม่อาจจะตั้งสติได้

(เก้าอี้ฯ : ๕๐๖)

ละเวงกลั่นหายใจ ความโกรธเหมือนมีตัว เตือดพล่านและพุ่งอยู่ข้างใน

(เก้าอี้ฯ : ๕๒๑)

ความสุขนี้ช่างแปลกจริงหนอ มันเหมือนว่า...หรือคล้ายกับว่ามีตัวตน ยื่นมือมา
จับต้องเราได้และเราก็อาจสัมผัสมันได้...เมื่อไรก็ได้ ตลอดเวลา

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๙๘)

ความเกลียดชังขยี้แฉียงฝังตัวขึ้นมาเจียบๆ ที่แรกมันก็เป็นเพียงจุดเล็กในหัวใจที่
ค่อยขยายตัวขึ้น แดกกิ่งก้านออกแพร่พิชพันธุ์แห่งความเกลียด แฉ่ชานไปทุกอณูของชุมชนใน
ร่างกาย

(ปะทิวฯ : ๓๕)

สุวรรณีนำความรู้สึกต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็น ความสุข ความหวัง ความเจ็บปวด ความว่าเหว
ความโกรธ เกลียดอันเป็นสิ่งที่มัลักษณะเป็นนามธรรม คือไม่สามารถมองเห็นหรือจับต้องได้

มาทำให้มีตัวตนสามารถจับต้องและสัมผัสได้ ผู้อ่านเกิดจินตภาพและสัมผัสความรู้สึกเหล่านั้นร่วมไปกับตัวละคร

จากลักษณะความเปรียบที่ปรากฏในงานของสุวรรณี สุคนธา แสดงให้เห็นว่า สุวรรณี สามารถสร้างความเปรียบมาใช้สื่อภาพตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกต่างๆ ให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ประณีตงดงาม และเข้าถึงสิ่งที่สุวรรณีต้องการจะกล่าวถึงอย่างแท้จริง สุวรรณีนิยมนำธรรมชาติมาใช้เป็นความเปรียบเกิดจากความรักและผูกพันในธรรมชาติ และความช่างสังเกตของสุวรรณีที่สามารถหยิบยกภาพธรรมชาติมาเปรียบกับอารมณ์ความรู้สึก เกิดจินตภาพที่ประณีตงดงามในความรู้สึกของผู้อ่าน

๒. การสร้างจินตภาพโดยการใช้สัญลักษณ์

สัญลักษณ์ในความหมายกว้างที่สุดนั้น สัญลักษณ์คือสิ่งหนึ่งที่หมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง ถือเป็นลักษณะร่วมกันระหว่างสัญลักษณ์และความเปรียบดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้แต่งวรรณกรรมโดยทั่วไป อาจนำรูปธรรมมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนนามธรรม เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น เช่น ดวงดาวอาจใช้แทนความหวัง หรือนำกามาเปรียบกับคนที่ต่ำศักดิ์ ความชั่วช้าเลวทราม นำหงส์นำมาเปรียบกับผู้สูงศักดิ์ หรือความดีงาม ความบริสุทธิ์ ผุดผ่อง ถือเป็น การนำสัญลักษณ์มาใช้แทนเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีความกว้างขวางกว่าตัวสัญลักษณ์นั้นมาก การนำสิ่งใดมาเป็นสัญลักษณ์แทนอะไรนั้น ผู้แต่งอาจดูจากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่กล่าวถึงกับสิ่งที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ เช่น สิ่งนั้นๆ อาจมีคุณสมบัติหรือลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน อย่างการนำกามาใช้แทนความต่ำค่า ความชั่วความมัวหมอง เพราะกาเป็นสัตว์ที่มีสีดำ ธรรมชาติของสีดำล้วนให้ความรู้สึกไปในทำนองนั้น ส่วนหงส์นั้นเป็นสัตว์ที่มีสีขาว ให้ความรู้สึกตรงกันข้ามกับสีดำ สีขาวจึงเป็นตัวแทนของความสูงค่า ความดีงาม ความสะอาดบริสุทธิ์ ลักษณะของหงส์และกา แม้จะเป็นสัตว์ปีกเหมือนกัน แต่หงส์กลับมีลักษณะท่าทีที่สง่างามเข้ากันได้ดีกับสีขาว ส่วนกานั้นมีท่วงท่าที่หยาบกระด้างกว่า เข้ากันเป็นอันดีกับสีดำ ดังนั้นสัญลักษณ์ จึงมักเป็นการแนะให้ผู้อ่านคิดหาความสัมพันธ์ และมีอิสระในตัวเองให้สามารถ

ตีความไปได้หลายทาง แต่การที่ผู้อ่านจะตีความสัญลักษณ์นั้น ต้องกระทำด้วยความรอบคอบ ถ้วนถี่ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงเอกภาพและความประสานกันองค์ประกอบอื่นๆ ของตัวบทนั้นด้วย เป็นการเสี่ยงที่จะตีความสัญลักษณ์อย่างแยกโดดเดี่ยวจากองค์ประกอบอื่นๆ และไม่ควรรจะคาดหมายไว้ก่อนว่าจะต้องมีสัญลักษณ์อะไรเป็นพิเศษ หรือสัญลักษณ์ทุกอย่างจะมีลักษณะเป็นสากลไปหมด (ดวงมน จิตรจางค์ , ๒๕๓๖ : ๑๓๑) การตีความสัญลักษณ์จะเกิดขึ้นเมื่อผู้อ่านอ่านตัวบทจนจบเล่ม จึงจะเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันของระบบสัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่อง

การใช้สัญลักษณ์ทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพ มีคุณค่า น่าค้นหาติดตาม ถือเป็นเสน่ห์ และศิลปะในงานเขียน เนื่องจากสัญลักษณ์ให้ทั้งความหมายและความรู้สึกที่ลึกซึ้งกว้างไกล แต่อย่างไรก็ตามความสำคัญของการใช้สัญลักษณ์นั้น มิได้อยู่ที่ต้นเหตุการเกิดของสัญลักษณ์นั้นๆ ดังที่เคลนธ์ บรุกส์ (Cleanth Brooks) นักวิจารณ์ที่มีชื่อเสียงมากคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า "ความสำคัญมิได้อยู่ที่ว่าสัญลักษณ์นั้นๆ เกิดขึ้นมาอย่างไร แต่อยู่ที่ความเข้าใจในสัญลักษณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกันอย่างเป็นระบบประดุจลูกโซ่ ทุกสัญลักษณ์ที่ปรากฏในเรื่อง ล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและมีความสำคัญต่อวรรณคดีนั้นๆ โดยส่วนรวม บรุกส์ยกย่องว่า สัญลักษณ์และภาพพจน์จัดเป็นลักษณะสำคัญของวรรณคดี ที่มีความงามระดับสูงถึงขั้นจินตนาการ (Imaginatio) ซึ่งก่อให้เกิดจินตนาการที่ลึกซึ้งกว้างขวาง (ชลธิรา สัตยาวัฒนา , ๒๕๑๓ : ๑๙๐) และจินตนาการที่ควรยกย่องนั้น สุวรรณา เกรียงไกรเพชร กล่าวว่าขึ้นอยู่กับการสร้างระบบสัญลักษณ์อันซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกับเรื่องโดยตลอด อันเป็นความสามารถชั้นอัจฉริยะอย่างแท้จริง (สุวรรณา เกรียงไกรเพชร , ๒๕๑๔ : ๑๗๐) ดังนั้นความหมายของการใช้สัญลักษณ์ในวรรณคดี จึงอยู่ที่ความสามารถของกวีในการที่จะสื่อสารอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด มาสู่ผู้อ่านได้อย่างงดงามมีศิลปะ และการเลือกใช้สัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวข้องผูกพันกับเนื้อเรื่องอย่างมีระบบ ซึ่งทำให้เกิดความงามในวรรณคดีถึงระดับสูง (สุปรานี มณฑานุช , ๒๕๓๐ : ๑๒) เมื่อเป็นดังนี้ การประสานกลมกลืนกันระหว่างสัญลักษณ์ที่ใช้นั้นเกิดเป็นระบบที่ชัดเจน จึงเป็นสิ่งที่ช่วยไขความหมายที่แฝงอยู่ในสัญลักษณ์นั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“เมื่อแรกเชื่อว่าเนื้อทับทิมแท้ มาแปรเป็นพลอยหุงไปเสียได้
 กาลตรวจว่าหงส์ให้ปลงใจ ด้วยมิได้ดูทองจนแต่ก่อนมา

(เสภาขุนช้างขุนแผน : ๓๑๒)

การนำ “ทับทิม” มาเป็นสัญลักษณ์หมายถึงสิ่งที่สูงค่า มีค่ามาก ตรงข้ามกับ “พลอยหุง” เป็นสิ่งที่ทำขึ้นเทียมพลอย (พลอยปลอม) ไม่มีคุณค่า ส่วน “กา” เป็นสัญลักษณ์แทนผู้ที่ดำดักดี ความชั่วช้ามัวหมอง ความต่ำต้อยมีมลทิน ตรงข้ามกับ “หงส์” เป็นสัญลักษณ์แทนผู้ที่มีสกุลสูง มีความดีงาม ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง การใช้สัญลักษณ์ที่ต่างค่ากัน และสัตว์ที่มีลักษณะต่างกันมา เข้าคู่กัน เป็นการเสนอสัญลักษณ์ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันอย่างมีระบบ ช่วยไขความหมาย ของกันและกันออกมา

สัญลักษณ์โดยทั่วไปแบ่งเป็นสองลักษณะคือ

๑. สัญลักษณ์ตามแบบแผน (Tradition Symbol) หรือสัญลักษณ์ตาม ธรรมเนียมนิยม (Conventional Symbol) หมายถึงสัญลักษณ์ที่ใช้สืบทอดกันมาเป็นแบบแผน จนเป็นประเพณี หรือเป็นสาธารณะ โดยปรากฏในลักษณะซ้ำๆ เข้าใจได้ทั่วไป และง่ายต่อการตีความ เพราะใช้ในรูปแบบและเนื้อหาที่เหมือนหรือคล้ายคลึงของเดิม สัญลักษณ์ตามแบบแผนบางอย่างเป็น สัญลักษณ์ที่เป็นสากล สามารถเข้าใจได้ตรงกันทุกชาติทุกภาษา เช่น นกเป็นสัญลักษณ์ของอิสระ เสรี ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิง แต่สัญลักษณ์บางอย่างก็เข้าใจได้เฉพาะผู้ที่อยู่ร่วมใน วัฒนธรรมประเพณี หรือในสังคมเดียวกัน (สุปรานี มณฑานุช , ๒๕๓๐ : ๑๒)

๒. สัญลักษณ์เฉพาะบุคคลหรือสัญลักษณ์ส่วนตัว (Private or Personal Symbol)

หมายถึงสิ่งที่ผู้แต่งตั้งขึ้น หรือสมมุติขึ้นแทนสิ่งที่ตนต้องการจะกล่าวถึง โดยความรู้สึกนึกคิด ส่วนตัว และเนื่องจากเป็นสัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นโดยเฉพาะ บางครั้งผู้อ่านจึงเข้าใจได้ยากหรือเกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน อาจเรียกได้ว่าสัญลักษณ์นั้น ชอนความหมายหลายนัยไว้ ผู้อ่านต้องพินิจ พิจารณาอย่างละเอียดลึกซึ้ง โดยมีเงื่อนไขว่า “ความหลายนัยจะมีค่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ เฉพาะอันเหมาะสม” (William Empson ๑๙๓ , อ้างถึงในดวงมน ปุริปุณณะ , ๒๕๑๖ : ๒๑๐)

และเมื่อนั้นการตีความที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้น การตีความสัญลักษณ์ขึ้นกับ ภูมิรู้ ประสบการณ์ของ ผู้อ่านแต่ละท่าน ภายใต้ความประสานกลมกลืนกันระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ที่รวมขึ้นเป็น วรรณคดีเรื่องนั้นๆ สัญลักษณ์ที่สุวรรณี สุคนธาเลือกใช้ในงานวรรณกรรมของตนนั้น มีทั้งการใช้ สัญลักษณ์ทั้งที่เป็นแบบแผน และสัญลักษณ์พิเศษเฉพาะตน และสุวรรณีมักนำธรรมชาติมาใช้ เป็นสัญลักษณ์ ได้อย่างประณีตงดงาม สัญลักษณ์ที่สุวรรณีนำมาใช้ มีดังนี้

๒.๑. การใช้แก้อีเป็นสัญลักษณ์

สุวรรณีมักกล่าวถึงแก้อีในแบบต่างๆ บ่อยครั้งภายในเรื่องแก้อีชาวในท้องแดง หาก มองเผินๆ ผู้อ่านอาจคิดว่า เป็นเพียงฉากที่สุวรรณีกกล่าวถึงให้สอดคล้องกับเรื่องราว เพราะ ตัวเอกของเรื่องมีอาชีพหมักหมนการ คือช่างออกแบบตบแต่งภายในอาคารบ้านเรือน จึงต้องมีการ กล่าวถึงแก้อีอยู่แล้ว การกล่าวถึงแก้อีในแต่ละครั้ง จึงเหมือนเป็นเพียงฉากหนึ่งเท่านั้น แต่จากการอ่านเรื่องราวอย่างละเอียด และการตั้งชื่อเรื่อง แก้อีที่สุวรรณีกกล่าวถึงมีความนัยมากกว่าแก้อีโดยปกติทั่วไป สุวรรณีจงใจนำแก้อีมาใช้เป็นสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมายบางประการ

โดยปกติ "แก้อี" เป็นคำนามหมายถึง ที่สำหรับนั่งมีขา มีมากมายหลายแบบด้วยกัน พันธะของแก้อีคือมีไว้สำหรับให้มนุษย์นั่ง มีภาระที่ต้องแบกรับ แก้อีโดยทั่วไปก็สามารถทำหน้าที่ของตนได้เป็นอย่างดี เพราะแก้อีมีขาที่มั่นคงแข็งแรง แก้อีที่ดีคือแก้อีที่สามารถรับภาระ ที่ตนต้องแบกรับได้ ด้วยขาที่แข็งแรงมั่นคงก็ไม่ต่างกับมนุษย์ มนุษย์เองก็ต้องมีภาระหน้าที่ ต่างๆ ที่ต้องแบกรับเอาไว้ ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อการมีชีวิตอยู่รอด และต้องสามารถยืนได้ด้วย ตัวเองอย่างมั่นคงเหมือนแก้อี ต่อไปนี้จะขอยกตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า สุวรรณีจงใจนำแก้อีมา เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นมนุษย์ และแก้อีแบบต่างๆ ที่กล่าวถึง ก็คือมนุษย์ในหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

หล่อนเหลียวหาที่นั่งมีแก้อีสวยๆวางอยู่หลายตัว แต่มันอาจจะเป็นของสำหรับ
โซว์หรือชายไม้โซสำหรับนั่ง และละเวงจะรู้ได้อย่างไรว่าตัวไหนนั่งได้...หรือไม่ได้

เพราะอะไรต่ออะไรรอบข้าง ดูเหมือนว่ามันจะเป็นของสำหรับโซว์ไปเสียทั้งนั้น

แม้กระทั่งต้นไม้สำหรับตกแต่งภายในก็ดูราวกับเติบโตเป็นต้นไม้แก่กิ่งก้านออกมาเพื่อที่จะเป็นต้นไม้สำหรับตกแต่งภายในโดยเฉพาะ

(เก้าอี้ : ๘๓)

ละเวงนั่งลง...เป็นเก้าอี้สำหรับโซฟา สีสดตัดกับพรมสีดำขนปุกปุย

(เก้าอี้ : ๒๔๐)

"ผมคอยได้" ตะวันฉายเหลียวซ้ายแลขวา มองไปทางเก้าอี้สีสดมานั่งตัวนี้

"ผมนั่งได้ไหม?"

"ได้ซิคะ" วิลาศพักตร์ตอบเป็นเชิงเชื่อเชียว " พวกลูกค้าชอบทดลองนั่ง

ได้ทดลองแล้วก็ติดใจไปตามๆกันละคะ " หล่อนยิ้ม " คุณอาจจะต้องซื้อก็ได้ "

(เก้าอี้ : ๒๖๐)

ที่ตรงนั้น มีพรมขนฟูหนาจากพื้นสักคืบเห็นจะได้ โกลั๊กันมีเก้าอี้สีแดงแปริต
ออกแบบล้ำยุค จนมองแทบไม่เห็นว่าจะนั่งลงไปได้อย่างไร

(เก้าอี้ : ๔๑)

จากตัวอย่างที่ยกมา สุวรรณีก้าวถึง

เก้าอี้สวยๆวางอยู่หลายตัว แต่มันอาจเป็นของสำหรับโซฟาหรือชายไม้โซฟาสำหรับนั่ง

เป็นเก้าอี้สำหรับโซฟา สีสดตัดกับพรมสีดำขนปุกปุย

เก้าอี้สีสดมานั่งตัวนั้น (การเชื่อเชียวให้หนึ่งอย่างทำทนาย ของวิลาศพักตร์)

เก้าอี้สีแดงแปริตออกแบบล้ำยุค จนมองไม่เห็นว่าจะนั่งลงไปได้อย่างไร

จากลักษณะต่างๆที่สุวรรณีก้าวถึง เก้าอี้สวยๆ เก้าอี้สีสดสำหรับโซฟา เก้าอี้สีสด
มานั่ง เก้าอี้สีแดงแปริตออกแบบล้ำยุคจนไม่รู้จะนั่งได้อย่างไร สีสดและสีแดงเป็นสีโทนร้อน
สีแดงแสดงให้เห็นถึงความสับสนวุ่นวาย การดิ้นรนต่อสู้ ส่วนสีสดแสดงถึงความร้อนแรง เป็น
ตัวแทนของมนุษย์ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ไปกับภาวะต่างๆ ความร้อนแรงของกิเลสที่เกาะติดอยู่ในจิตใจ
ของมนุษย์ และเนื่องจากเป็นเก้าอี้สำหรับโซฟาออกแบบอย่างล้ำยุค จนบางครั้งไม่เห็นว่าจะนั่งได้
อย่างไร หมายถึงมนุษย์หลงละเมอกับความจอมปลอม ฉาบฉวยของสังคม ไม่อาจแบกรับภาระ
ต่างๆ ที่มนุษย์ต้องเผชิญได้ ในที่นี้เมื่อสุพรรณิก้าวถึงเก้าอี้เหล่านี้ มักก้าวถึงควบคู่ไปกับ

ตัวละคร คือวิลาสพัคตร์ ซึ่งเป็นตัวละครที่มีหน้าตาสวยงามชนิดบาดนัยน์ตา แต่งตัวตามแฟชั่นล้ำสมัย และจะทำทุกวิถีทางที่จะให้ตนเองสุขสบาย สุวรรณิได้นำลักษณะของวิลาสพัคตร์มาช่วยขยายให้เห็นว่าสุวรรณิใช้แก้อี๊สี่ตสวยออกแบบล้ำยุคเหล่านี้กับมนุษย์ประเภทใด และช่วยเน้นย้ำอีกครั้งจากคำพูดของตัวละครว่า

"...ผมเคยไปสำนักงานเพื่อนผมคนหนึ่งเขาดีไซน์แก้อี๊สวยสุด นิ่งก็ดีทรอก แต่เพลงที่ไรคอยจะคะมำมาข้างหน้าทุกทีไป...อย่างนั้นเรียกว่า...เรียกว่าอะไรดี ผมขอเรียกง่าย ๆ ว่า แย่มาก ดีไหม"

(แก้อี๊ : ๘๔)

แก้อี๊ที่สวยสุดแต่นิ่งแล้วจะหัวคะมำนั้น ช่วยเน้นให้เห็นว่า แก้อี๊ที่สวยงามออกแบบล้ำยุค นั้น บางครั้งดูฉาบฉวย ไม่อาจแบกรับภาระต่างๆที่มีเข้ามาในชีวิตได้จริง เป็นแก้อี๊สำหรับโชว์เท่านั้น คือสวยอย่างเดียวแต่ไม่มั่นคงแข็งแรง ไม่สามารถจะยืนหยัด ต่อสู้ชีวิตได้ด้วยตนเอง หวังแต่จะพึ่งผู้อื่น เป็นสัญลักษณ์แทนวิลาสพัคตร์

ตะวันฉายนั่งลง แก้อี๊นั้นนุ่มสบาย สีเขียวเหมือนสนามหญ้า เป็นสีเขียวตัวเดียวในกลุ่มสี่สีของแก้อี๊ตัวอื่น.....

(แก้อี๊ : ๘๗)

ทล่อนมองแก้อี๊ที่ตะวันฉายนั่ง "นั่นนะสวยเป็นพิเศษเขียวระคะ รูปทรงบอกว่า ไม่ใช่แก้อี๊ทำในนี้"

"มันดีกว่ายังไง ผมก็เห็นเป็นแก้อี๊ธรรมดาก"

(แก้อี๊ : ๓๓๓ - ๓๓๔)

จากตัวอย่างที่ยกมา เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ มีนัยแฝงให้ตีความว่า สุวรรณิใช้แก้อี๊เป็นตัวแทนของมนุษย์ แก้อี๊ที่ตะวันฉายเลือกนั่งนั้น เป็นแก้อี๊สีเขียว สีเขียวสื่อความหมายถึงความสุข ความยินดีปรีดาในความหวังหรือความหวังอันบรรลุผลสำเร็จ (น.ณ ปากน้ำ , ๒๕๓๑ :

๕๐.) ซึ่งเชื่อมโยงกับชื่อของตัวละคร คือตะวันฉาย และสัญลักษณ์ ดวงตะวันหรือแสงสว่างที่ สุวรรณิ์เลือกใช้แทนความหวัง ความสุข แก้อี๊สี่เขียวจึงป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ที่มีลักษณะเช่น ตะวันฉาย คือเป็นมนุษย์ที่ร่าเริงแจ่มใส อยู่ใกล้ใครแล้วผู้นั้นมีความสุข และจากคำพูดของละเวง วิจารณ์แก้อี๊ตัวที่ตะวันฉายเลือกนั่งว่า " นั่นนะสวยเป็นพิเศษเขียวนะคะ รูปทรงบอกว่า ไม่ใช่ แก้อี๊ทำไฉนนี้ " มีนัยแฝงช่วยเน้นย้ำให้เข้าใจว่า แก้อี๊สี่เขียวตัวนั้นเป็นตัวแทนของตะวันฉาย เพราะตะวันฉายเป็นบุรุษที่มีหน้าตาตงามราวเทพบุตร "เขาเงยหน้าขึ้นหัวเราะ หน้าสวยยากที่ ผู้ใดจะเทียบมันึงตงามราวเทพบุตร (แก้อี๊ : ๑๙๑) เป็นลูกครึ่งที่ไปเรียนและเติบโตที่ เมืองนอกเพิ่งจะกลับมาเมืองไทย

จิตติหันกลับไป เขาพยายามทำเป็นเข้มแข็ง แต่ไม่สำเร็จ เขาหาแก้อี๊ตัวหนึ่งได้กั นึงลงปกติจะหวงมาก เป็นแก้อี๊สำหรับโชว์ เขาสั่งมันมาจากประเทศไคโพ้น ราคาแพงจนไม่คิด ว่าเพียงที่รอนึงจะแพงได้ถึงอย่างนั้น... แต่จิตติก็คือจิตติ รสนิยมของเขาแพงเสมอ แพงจับจิต และลูกค้ำก็รู้ดี...เขาลูกจากแก้อี๊แสนแพงตัวนั้นเดินมาหาทล่อน ดึงมือไปกุมไว้แน่นนาน

(แก้อี๊ : ๕๓๑ - ๕๓๒)

แล้วจิตติก็กลับขึ้นไปข้างบน ไม่ใช่ชั้นบนสุดที่เป็นสำนักงาน หากแต่เป็นห้องที่ เขาทำไว้ให้ลูกค้ำชมฝีมือ จิตติเลื่อนแก้อี๊มาตัวหนึ่งชุกตัวลงไป และนั่งนิ่งอยู่นานแสนนาน

(แก้อี๊ , . . , ๕๕๙)

แก้อี๊แสนแพงที่จิตติเลือกนั่ง เป็นตัวแทนของจิตติ ผู้มีรสนิยมที่เลิศหรู ใช้ของแพง มีความซีโอและชอบคุยโวอยู่ในที่ จากคำบรรยายของสุวรรณิ์ที่ว่า แก้อี๊ตัวนี้ "ราคาแพงจนไม่คิด ว่าเพียงที่รอนึงจะแพงได้ถึงอย่างนั้น...และนั่นก็คือจิตติ รสนิยมของเขาแพงเสมอ แพงจับจิต" จากตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า แก้อี๊ตัวหนึ่งๆ หรือมนุษย์คนหนึ่งๆ การรับภาระที่เป็นหน้าที่ของตน นั้น คือการดำรงชีวิตให้อยู่ได้อย่างเป็นปกติสุขในสังคมนั้น ควรคำนึงถึงความพอดีในชีวิต ไม่ใช่ใช้ ชีวิตอย่างหรูหราใช้ของแพงฟุ่มเฟือยจนเกินเหตุ แก้อี๊แสนแพงเช่นจิตติ จึงเป็นตัวแทนของ มนุษย์ในลักษณะนี้

...สีลันที่ค่อนข้างจะจัดของกระต่ายปัดผนังสีแดงตรงหลังบาร์เล็ก ๆ นั้นทำให้
 หล่อนเห็นชอบพร้อมในการใช้สีได้มาก ...แก้อี๊ ที่จัดไว้เป็นกลุ่ม ตรงห้องกระจกนั้นก็เช่นเดียว
 กัน มันดูจิตซีดอย่างไม่เข้าท่าในทางกลับกัน ละเวงน่าจะใช้พื้นตรงหลังเคาน์เตอร์...หรือรอบๆ

ห้องด้วยสีอ่อน และใช้แก้อี๊สีจัด...อย่างแดงหรือน้ำเงิน...เขียว

(แก้อี๊ฯ : ๕๗๒ - ๕๗๓) .

"ละเวง" เขาระแอม พาดเข้ากับแก้อี๊อีกตัวหนึ่งทำที่แสนสบาย "รู้ไหมมรดก
 นั้นพอไม่ได้ทำไว้สักหน่อย " ....กรุณาเอาเท้าลงคะ " ละเวงบอก "แก้อี๊ของฉันทจะเป็นอน"

(แก้อี๊ฯ : ๕๗๔)

แก้อี๊ขาวที่สุวรรณณีกล่าวถึงนั้น เป็นแก้อี๊ตัวเดียวกันกับที่สุวรรณณีใช้ตั้งชื่อเรื่อง
 "แก้อี๊ขาวในห้องแดง" สุวรรณณีใช้แก้อี๊สีขาวเป็นสัญลักษณ์แทนตัวละครเอกของเรื่อง คือละเวง
 สีขาวให้ความรู้สึกถึงความบริสุทธิ์ แจ่มใส ปราศจากมลทิน (น.ณ ปากน้ำ , ๒๕๓๑ : ๔๙)
 ตลอดจนเป็นตัวแทนของความดีงาม ความสว่าง ความสงบ ความเรียบง่าย และความเป็นอิสระ
 ไม่มีติดติดกับสิ่งใด คุณสมบัติต่างๆ ของสีขาวนี้ ปรากฏเป็นลักษณะของละเวง ไม่ว่าจะเป็น
 ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความตรงไปตรงมา ไม่มีจริตมารยาใดๆ เคลือบแฝง ความเข้มแข็ง
 มุ่งมั่นเด็ดเดี่ยว ความโดดเด่นเป็นตัวของตัวเอง จนบางครั้งดูเหมือนแปลกแยกจากสังคม
 ปฏิเสธความสุขต่างๆ ที่คนทั่วไปปรารถนา แม้จะมีผู้อื่นพร้อมจะหอบยื่นให้ทุกเมื่อ แก้อี๊ขาวจึง
 หมายถึงละเวงและความเชื่อมโยงกันระหว่างชื่อเรื่อง ตลอดจนลักษณะของละเวง มีส่วนช่วยใน
 การตีความว่า สุวรรณณีนำแก้อี๊มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ และการกล่าวถึงแก้อี๊โดยใช้ชื่อ
 ความที่มีความหมายชวนคะนอง มีส่วนช่วยเน้นย้ำให้ผู้อ่านตีความแก้อี๊เป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์
 ดังนี้

หล่อนมองแก้อี๊ที่ตะวันฉายนั้ง "นั่นนะสวยเป็นพิเศษเขียวนะคะ รูปทรงบอกว่

ไม่ใช่เก้าอี้ทำในนี้"

"มันดีกว่ายังไง ผมก็เห็นเป็นเก้าอี้ธรรมดา"

(เก้าอี้ : ๓๔๔)

"แตกต่างกันมาก เดคคอเรเตอร์ ก็แค่นักแต่งบ้าน ส่วนดีไซน์เนอร์เซารังสรรค์ ผลงานของเขาออกมา" เขาทำมือทำไม้ "เก้าอี้ตัวหนึ่งสำหรับดีไซน์เนอร์นั้น งานของเขาไม่ใช่งาน อย่างธรรมดา ไม่ใช่เป็นแค่เพียงเก้าอี้ตัวหนึ่งเท่านั้น เป็นศิลปะว่าจึ้งเถอะ...วะ"

(เก้าอี้ : ๑๔๒)

จากข้อความว่า "ผมก็เห็นเป็นเก้าอี้ธรรมดา" กับ "เก้าอี้ตัวหนึ่ง...ไม่ใช่เป็นแค่เพียงเก้าอี้ตัวหนึ่งเท่านั้น" เป็นจุดให้ผู้อ่านครุ่นคิดอย่างใคร่ครวญว่า เก้าอี้ที่สุวรรณนิกล่าวดึงต้องมีนัยแฝงถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างแน่นอน มิใช่เป็นเพียงฉากที่ใช้ประกอบเรื่องราวเท่านั้น เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ เรื่องเก้าอี้ขาวในห้องแดงอย่างละเอียดแล้ว ได้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันของลักษณะเก้าอี้แบบต่างๆ ที่โดดเด่นควบคู่ไปกับลักษณะของตัวละครกับชื่อเรื่อง ทำให้ตีความว่า สุวรรณนิใช้เก้าอี้เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นมนุษย์ ผู้อ่านเห็นถึงความสามารถของสุวรรณนิที่สร้างเก้าอี้ขึ้นเป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ ได้อย่างเนียบเนียน แฝบยล และการนำเก้าอี้มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์นี้ เป็นการสร้างสัญลักษณ์เฉพาะตน ผู้อ่านต้องอาศัยการอ่านอย่างละเอียด และตีความความหมายของเก้าอี้ร่วมกับองค์ประกอบอื่นๆ เช่นการตั้งชื่อเรื่อง ลักษณะตัวละคร การตีความ จะสมบูรณ์ขึ้น เห็นคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ในงานวรรณกรรม ได้ชัดเจนขึ้น

๒.๒. การใช้ห้องแดงเป็นสัญลักษณ์

จากการตั้งชื่อเรื่อง "เก้าอี้ขาวในห้องแดง" และการใช้ "เก้าอี้" เป็นสัญลักษณ์แทนมนุษย์ "ห้องแดง" จะหมายถึงสิ่งใด ภายในตัวบทการกล่าวถึงห้องแดงปรากฏเพียงสองครั้งคือ

เก้าอี้ขาวในห้องแดง" (ชื่อเรื่อง)

สีสันทันที่ค่อนข้างจะจัดของกระต่ายปิดผนังสีแดงตรงหลังบาร์เล็กๆ นั้นทำให้หล่อน
แลเห็นข้อบกพร่องของการใช้สีได้มาก...

แก้อี๊สีชาวจัดไว้เป็นกลุ่ม ตรงห้องกระจกนั้นก็เช่นเดียวกัน มันดูจัดชิดอย่างไม่
เข้าท่า ในทางกลับกันละเวงน่าจะใช้พื้นตรงหลังเคาน์เตอร์...หรือรอบๆห้องด้วยสีอ่อน และใช้แก้อี๊

สีจัด...อย่างแดงหรือน้ำเงิน...เขียว

(แก้อี๊ : ๕๗๒ - ๕๗๓)

แม้สุวรรณณีจะกล่าวถึง "ห้องแดง" เพียงแค่สองครั้ง แต่จากการตั้งชื่อเรื่อง และฉากที่
สุวรรณณีกำหนดขึ้น ผนวกกับการตีความแก้อี๊ชาวกว่าหมายถึงตัวละครเอกของเรื่องคือละเวง ห้อง
หมายถึงสังคมที่แวดล้อมมนุษย์อยู่ และเมื่อเป็นห้องสีแดง สีแดงเป็นสีโทนร้อนมองแล้วเห็น
ความรุนแรง ความสับสนวุ่นวาย การดิ้นรนต่อสู้ เป็นสีของเลือดและอันตราย ห้องแดงจึง
หมายถึงสังคมที่แสนจะสับสนวุ่นวาย แกร่งแย่งชิงดีกันเพื่อความสุขสบาย ที่มนุษย์โดยทั่วไปเข้าใจ
ว่านั่นคือความสุข ความสำเร็จของชีวิต สุวรรณณีกล่าวถึงลักษณะของมนุษย์ ที่มีวิถีชีวิตกลมกลืน
กับห้องแดง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและตีความหมายของห้องแดงได้ มีส่วนผลักดันให้เห็น
ความโดดเด่นของตัวละครเอก ว่าเป็นแก้อี๊ชาวกายในห้องสีแดงนั้นเป็นอย่างไร

ห้องแดงหมายถึงสังคมที่มีลักษณะดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละเวงเองก็ไม่สู้จะแน่ใจนักเหมือนกัน โลกภายนอกเป็นสิ่งที่ละเวงไม่รู้จัก...และ
หล่อนจะต้องเผชิญมันด้วยวิธีใดบ้าง...ละเวงคิดไม่ออกเสียเลย

(แก้อี๊ : ๖๐)

บ้านช่องที่หรรหระสะดวกสบายไปทุกอย่างนั้น ก็ด้วยความเห็นของผู้เป็นบิดา
ผู้ซึ่งเคยมีความเห็นว่า เมื่อได้เกิดมาชีวิตหนึ่งก็ควรที่จะตัดดวงความสบายพร้อมมูลให้กับตัวเอง
และครอบครัว

(แก้อี๊ : ๑๖๕)

สาวตรีต้องเข้าไปนั่งคอยอยู่ในห้องอติบัติ...หรือนัยหนึ่งคุณอาวีโรจน์อีกนานแสนนานและสาวตรีก็เพิ่งจะได้รู้มาภายหลังว่า ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไม่จำเป็นต้องมาทำงานให้ตรงเวลา ... ในตอนกลางวันหล่อนไปกินข้าวกับท่านอติบัติในร้านอาหารมีต่า ที่มีคนร้องเพลงให้ฟัง ญูเบตร์ และผู้หญิงสาวสวยมากอีกคนหนึ่งไปด้วย...หล่อนกลับมาจนบ่าย จนจะบ่ายสามโมงด้วยซ้ำไป

"มีคนชอบว่าข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทำตัวไม่ดี"... เขาขยับตัวอย่างอึดอัด อาจจะเป็นเพราะว่าเจริญอาหารมากเกินไปก็ได้ "ชอบทูลทราฟุ่มเฟือยต่างๆ ทราฐูไม่ว่าคนเรานั้นต้องการชดเชย" เขาชะงักมาทาสาวตรี "จริงไหมหนุ"

(เก้าอี้ : ๑๗๓)

สาวตรีนั่งอยู่จนได้เวลาเลิกงาน หล่อนเห็นว่าทุกคนรอเวลานี้กันอย่างใจจดใจจ่อ พวกผู้หญิงลงมือแต่งหน้าแต่งผมกันก่อนงานเลิก พอถึงเวลานั้นต่างก็ควักกระเป๋าคนละใบด้วยอาการดั่งที่ว่า ถ้ามีปีกคงจะโฉบบินไปจากที่ทำงานให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

(เก้าอี้ : ๑๗๒ - ๑๗๓)

สาวตรีเบือนหน้าเสียจากภาพนั้น เป็นปกติธรรมดาของที่ทำงานแห่งนี้ที่แต่ละคนก็มักจะทำกิจกรรมพิเศษหรือไม่ก็หาความสนุกสนานเล็กๆ น้อยๆ ส่วนตัว บ้างก็ทาลำไฟเพื่อช่วยครอบครัวชายของเงินผ่อน ชายทวยได้ดิน เล่นแชร์ และอะไรอื่นๆ อีกมากมาย ที่สาวตรีเริ่มเข้าใจทีละเล็กทีละน้อย

(เก้าอี้ : ๒๔๐)

"แต่เธอไม่ได้ป่วยจริง"

"จันซี" สาวตรีว่า "โฮ...อย่าเดือตร้อนใจไปหน่อยเลย ใครๆ เขาก็ทำยังงั้นกันทั้งนั้น สมองป่วยมีใบตรวจแพทย์เสียหน่อยก็...เท่านั้น"

"แล้วใบตรวจแพทย์ละ"

"ไปเอาจากหมอ"

"แต่เธอไม่ได้ป่วยจริง" บูรพาย้าประโยคเดิม

สาวตรีหัวเราะเต็มที่ "ต้าย ! ยังมีคนชื่อหลงเหลืออยู่อีกหรือในโลกนี้...นี่แน่ะ เปี้ยกจะอย่าทำเป็นชื่อไปหน่อยเลย" สาวตรีทำไม้ทำมืออย่างเคย ไม่ห่างพวงมาลัยรถสักเท่าไร

แต่มันก็แล่นไปโดยดีอย่างว่าง่าย "ใครๆ เขาก็ทำกันอย่างนี้"

(เก้าอี้ : ๓๐๒)

"อ้อ...ยายนั่นนะหรือ" จิตตียกไหล่ "เศรษฐีใหม่ กลัวใครเขาจะไม่รู้เลยใส่ทูลย์
เต็มบ้าน ให้ตายชิรูปทรงของคุณเธอไม่ได้ทมาะกับทูลย์เลยสักนิดเดียว...แต่..." เขาหันกลับมา
"คุณอย่าพูดไปเสียวนะว่าผมนิทานกว่ายังงี้"

"ใช่...ใครจะไปบอกคะ"

"นั่นสิ ผมก็อยากให้คุณเป็นยังงั้น กับลูกค่านะเรานิทานได้ลับหลัง แต่ต่อหน้า
ต้องยกยอปอขึ้นเข้าไว้ ไม่งั้น... อย่าหวังเลยว่าจะได้งาน เอ้อ... คนเรามันก็เป็นเสียอย่างนี้
ไม่ชอบความจริง ชอบโกหกปกปิดม อย่าว่าแต่ใครเลย ผมเองก็ชอบ"

(เก้าอี้ : ๓๔๗ - ๓๔๘)

จากตัวอย่างที่ยกมา เห็นได้ถึงลักษณะต่างๆ ของตัวละคร ที่ช่วยบ่งชี้ขยายความห้องแดง
ให้ชัดเจนขึ้น มนุษย์มีส่วนทำให้ห้องกลายเป็นสีแดง หรืออีกนัยหนึ่ง ในเมื่อห้องนี้เป็นสีแดงมนุษย์
จึงต้องทำตัวให้กลมกลืน คล้อยตามไปกับสถานะแวดล้อมรอบข้าง เมื่อสังคมที่พวกเขาอยู่สับสน
วุ่นวาย แกร่งแย่งชิงดีกัน มีแต่ความจอมปลอมหลอกลวง มนุษย์ส่วนใหญ่จึงทำตัวคล้อยตาม
เพื่อชีวิตที่สุขสบาย มีส่วนทำให้สังคมยิ่งเลวร้ายขึ้นทุกที ห้องแดงในเรื่อง "เก้าอี้ในห้องแดง"
จึงเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมที่วุ่นวายสับสนที่แวดล้อมมนุษย์อยู่

๒.๓. การใช้ความสว่างและความมืดเป็นสัญลักษณ์

ภายในตัวบท สุวรรณีกล่าวถึงความสว่างและความมืด และนำกล่าวมาเข้าคู่กันบ่อยครั้ง
ส่วนหนึ่งอาจถือเป็นฉากที่ปรากฏในเรื่อง แต่ผู้อ่านก็มีอาจปฏิเสธถึงความนัยที่แฝงอยู่ การกล่าว
ถึงแสงสว่างส่วนใหญ่เป็นการกล่าวถึงแสงสว่างจากดวงอาทิตย์จึงมักมีคำที่เกี่ยวข้องกับ
แสงอาทิตย์ คือแดด แสงแดด ดวงตะวัน เพราะความสว่างจากแสงตะวันถือเป็นสัญลักษณ์แห่ง
ความหวังที่จะได้พบความสุข ความอบอุ่นจากแสงตะวันช่วยปลดปล่อยจิตใจจากความหวัง

การเริ่มต้นชีวิตใหม่ที่งดงาม ตลอดจนความงดงาม และหมายถึงความเป็นจริงในชีวิต เพราะเมื่อเราอยู่ในความมืดบางครั้งอาจมองอะไรไม่ถนัดชัดเจน ผิดพลาดไปจากความเป็นจริง เมื่อแสงสว่างปรากฏ ความสว่างของแสงจะช่วยเผยสิ่งที่เป็นอยู่ออกมาให้เราเห็นได้ ในเรื่อง "เก้าอี้ขาวในห้องแดง" สุวรรณียังได้นำชื่อตัวละคร คือ "ตะวันฉาย" มาเกี่ยวข้องกับช่วยเพื่อให้เข้าใจความหมายว่า ดวงตะวันหรือแสงสว่างที่สุวรรณีใช้นั้นหมายถึงสิ่งใด ความมืดและความสว่างที่สุวรรณี นำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ มีดังนี้

หล่อนชบหน้าลงกับเข่า ความรู้สึกโหวงเหวง หัวสมองที่เคยปราดเปรี๊งบกลับ
ต้นต้นมีนชา หล่อนพยายามรวบรวมกำลังใจที่มีเหลืออยู่น้อยเต็มทน จะยอมแพ้กโชคชะตาไม่ได้
เป็นอันขาด

เป็นตายอย่างไร ทอรุ่งก็ไม่ยอม

หล่อนหน้าขึ้น แสงสีส้มปรากฏเรือเรือที่ขอบฟ้า อีกครู่เดียวก็จะสว่าง

ทอรุ่ง เคยนึกถึงคำเปรียบเปรยที่ว่ามืดแล้วก็สว่าง...หรืออะไรทำนองนั้น

ชีวิตของทอรุ่งจะมีตสนิทตลอดอย่างนี้ก็ให้มันรู้ไป

(ด้วยปีกฯ : ๒๒๕ - ๒๒๖)

วันใหม่ถึงพร้อมๆ กับเสียงรถยนต์ที่ดังมากขึ้นทุกที แสงขาวๆ เริ่มขึ้นที่ขอบฟ้า
ขับไล่ความมืดทมนในเวลากลางคืนให้สิ้นไป น้ำใสพรรณดูชะมุกชะมอมและนำสงสารมากขึ้นใน
แสงสว่าง ความสุขกลายเป็นความทุกข์ได้อย่างรวดเร็วที่น่าอัศจรรย์ในเวลาเพียงไม่กี่ชั่วโมง

(ดอกไม้ฯ ส.๑ : ๓๒๑ - ๓๒๒)

กลิ่นทภูน้ำเฝ้าโซยเข้าจมูก รอบข้างตัวเขามีแต่น้ำเว้งว่าง และต้นไม้ยืนตะค่อมแช่น้ำ
อยู่เหมือนรอความตายหากว่าน้ำท่วมอีกนาน นานๆ ครั้งเขาจะเห็นบ้านซึ่งแช่น้ำอยู่อีกเหมือนกัน
ทุกสิ่งดูเศร้า สงบและวังเวง บางบ้านก็มีแสงไฟจุดดับแววม แสงเหล่านั้นสะท้อนลงมาแลดูเหมือน
เปลวทองเต็มระริกอยู่ในน้ำ พระจันทร์เป็นรูปเดียวแหลมเรียวทาบอยู่กับท้องฟ้าสีจืด แลดูราวกับ
ฉากละครมากกว่าจะเป็นธรรมชาติ มองไปอีกด้านหนึ่งแสงเงินกำลังทอเรือขึ้นจับท้องฟ้า อีกสัก-

ครูก็จะสว่างขับไล่ความหมองหม่นมัวชีวิตให้หายไป

(กานต์ฯ : ๓๐๒ - ๓๐๓)

ฉันทื่นก่อนใครๆ ในรุ่งขึ้นแห่งวันอันไกลทลนั้น ทั่วทุกหนทุกแห่งยังมีตสนิท
ท้องฟ้าสีชาวจางๆ บอกสัญญาณว่าพระอาทิตย์กำลังจะขึ้นมาทำลายความหมองมัวให้สิ้นไป ฉันทื่น
 ได้ยินเสียงนกร้องเสียงใสระริน มันอยู่ในพุ่มพฤกษใกล้บ้านเรานี่เอง นำแปลกที่เสียงของมันทำ
 ให้เรานึกถึงสิ่งสุนทรและละเมียดละไม อย่างน้อยฉันทก็รื่นรมย์ใจขึ้นบ้าง

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๘๘)

หมอกในตอนเช้ามีเพียงรางๆ อากาศอุ่นขึ้นมากกว่าวันธรรมดา อีกไม่นานแสง
ตะวันก็จะมาแทนที่ขับไล่ความสลับให้สิ้นไป

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๕๒๘)

ถ้าหล่อนจะออกไปโบกรถ เชื่อหรือว่าจะปลอดภัย ทอรุ่งเริ่มไม่ไว้วางใจมนุษย์...
 สาอะไรกับคนอื่น พ่อของทอรุ่งเองยังจะเอาลูกไปขายได้ลงคอ
 ไม่มีฉากซาบซึ่งระหว่างลูกพบกับพ่อ...ทอรุ่งยกมือขึ้นลูบหน้า ปาดน้ำฝนและ
 น้ำตาออกไป

ฝนเบาเม็ดลง จนในที่สุดก็หายไป ทอรุ่งนั่งลงระหว่างพุ่มไม้ อย่างน้อยให้ได้พัก
 อยู่สักครู่หนึ่ง ค่อยๆ คิดว่าจะทำอย่างไรต่อไปดี

ดาวบนฟ้าเริ่มมีแสง แยมออกมาระหว่างเมฆที่กำลังสลายตัวเพราะลม

(ด้วยปีกฯ : ๗๒)

ในขณะที่เดียวกันความสว่างสดใสแสงมาเพื่อให้มนุษย์ที่หลงใหลความงามที่ฉาบฉวยได้พบ
 เห็นสิ่งที่เป็นจริง ตามธรรมดาโลกว่าชีวิตเป็นเช่นนั้น ความฝันที่สวยงามไม่จริงเลย ดังนี้

ฝนตกพรำตั้งแต่เช้ามีด ลมพัดทวนไปมาต้นไม้ใหญ่โน้มอุ้มน้ำฝนจนเปียกชุ่ม
ที่ขอบฟ้าตะวันกำลังทอเรือขับไล่ฝ้าค้าง หมอก ฝ้าฝน ให้สลายไปกับความฉ่ำชื่นของบรรยากาศ

(บางทีฯ : ๑)

ครูเดียน้ำฝนนั้นก็จะเหยไป แสงตะวันเอามันไปเก็บไว้บนเมฆ ณ ที่เดิม ต่อวัน-
พรุ่งนี้จะไปรยประกายลงมาแตะใบหญ้าใบไม้บนพื้นโลกอีกครั้ง

งามราวกับความรักที่เพิ่งจะเริ่ม ชั่วครูเดียนกัทยา

(บางที : ๒)

ตะวันขึ้นสูงตรงอยู่บนศีรษะ ลันเหลียวแลไปรอบๆ อย่างน่าเบื่อหน่าย ทุกสิ่ง
รอบข้างชัดเจนแจ่ม ราวกับความจริงที่เราต้องประสบ ไม่เหมือนยามเช้าที่เราฝัน หรือกลางคืนที่
เต็มไปด้วยความงามของความสลัว

(บางที : ๑๗)

น้ำค้างบนกิ่งจำปีตูแพรวพราว สักครูแดดก็จะมาไลให้มันเหือดหาย

(คืนหนาว : ๕๓)

มันใคร... นิ่งอยู่บนทางเท้าฝั่งตรงข้ามร้านที่เขานั่งอยู่นี้ ถนนในอำเภอนั้นแคบ
เขาจึงเห็นหล่อนได้ถนัด หล่อนนั่งอยู่คนเดียว ข้างตัวมีทาบกับไม้คาน คงจะเอาเสื้อใส่มาในนั้น
หล่อนแต่งตัวอย่างเดิม นุ่งขึ้นกับเสื้อง่าย ๆ แต่ท่ามกลางตะวันและฝุ่นบนถนน หล่อนช่างคลาย
ความสวยไปได้ที่น่าอัศจรรย์

(ดอกพิภูลา : ๑๓๔)

สุวรรณีนำความสว่างและความมืดมาเข้าคู่กันนี้ ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้มากยิ่งขึ้นว่า
ความสว่างและความมืด มิใช่เป็นเพียงฉากที่ช่วยให้เรื่องดำเนินต่อไปเท่านั้น แต่ ความมืดใช้เป็น
สัญลักษณ์แทนการเผชิญกับความเดือดร้อนจนเกิดความทุกข์ทรมานใจ จนเจียนจะสิ้นหวัง เป็น
ความท้อแท้หม่นมัวหมองที่เกิดขึ้นในจิตใจของมนุษย์ ครอบงำความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์หรือ
ตัวละครที่ประสบชะตากรรม แต่เมื่อความสว่างปรากฏ ไม่ว่าจะเป็ความสว่างจากแสงอาทิตย์
หรือแสงดาว ใช้เป็นตัวแทนของความหวังที่จะได้พบความสุขหรือพบกับความดีงามในชีวิต
ความสว่างทำให้มนุษย์ค้นพบความจริง ความสว่างช่วยขับไล่ความหม่นมัวมืดมิดให้หมดสิ้นไป
เป็นธรรมชาติและเป็นสัจจะธรรมแห่งวิถีชีวิต ทำให้เห็นว่าชีวิตอาจมีทั้งด้านมืดและด้านสว่างสลับ
สลับเปลี่ยนกันไป ขอเพียงไม่สิ้นหวัง ชีวิตต้องพบแสงสว่างเพื่อช่วยนำทางให้ก้าวพ้นความมืดมน

ที่เข้ามาแผ้วพานอย่างแน่นอน

นอกจากสุวรรณภินจะนำความสว่างและความมืดมาเข้าสู่กันแล้ว สุวรรณภินได้นำความสว่างและความมืดมาใช้เป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

แดดในยามเช้าส่องแสงเรืองรอง สิ่งแวดล้อมตลบอบบอบ...หากละเวงจำเป็น
ต้องจากที่นี้ไปละเวงคงเสียใจไม่น้อย

(เก้าอี้ : ๗๙)

ด้วยเหตุนี้เอง ละเวงจึงออกจากบ้านอีกครั้งหนึ่ง หล่อนออกแต่เช้าตรู่ ตั้งแต่
ตะวันเริ่มทอแสง

(เก้าอี้ : ๑๐๙)

สีหน้าของตะวันฉายสว่างแจ่มใส เหมือนชื่อของเขานั้นเอง
ตะวันฉายขับรวดเร็ว รวากับจะแข่งกับตะวันดวงจริงที่กำลังขึ้นมาเหนือขอบฟ้า
บนถนนยังโล่งตลอดตลุดเป็นสีเทา สีสนที่เริ่มปรากฏขึ้นในแสงสว่างนั้นนำดูยิ่งขึ้น สีเขียวเริ่ม
ปรากฏให้เห็นขึ้นก่อนสีอื่น ด้วยว่าทุ่งนี้มีปริมาณกว้างขวางมากมาย

(เก้าอี้ : ๑๓๑ - ๑๓๒)

ตะวันลับดวงไปแล้ว แต่ก็ยังมีแสงสว่างอยู่มากในฤดูร้อนนี้อีกนานทรอกกว่าจะ
ค่ำมืดลงจริง ๆ ช่วงหนึ่งจิตดิบอกกับตัวเองว่า เขามีความสุข...มันน่าแปลก ที่บางครั้งความสุข
ก็ดูมีได้อย่างง่ายดายไม่น่าเป็นไปได้ ไม่น่าเกิดขึ้นเลยกับคนอย่างเขา

(เก้าอี้ : ๔๙๑)

ขณะนั้นสายมากแล้ว พระอาทิตย์กราบแสงกล้า พริ้งพาวลุกทลบแดดอยู่ได้ร่มไม้
ในเวลาที่จะเห็นหน้าเห็นตากันได้ชัดอย่างนี้พริ้งวุธสึกละลาย และเกิดความรับผิดชอบชั่วดีขึ้นมาทันที
เมื่อคืนนี้หล่อนปล่อยตัวปล่อยใจให้หมอบประสานได้อย่างไรกันหนอ ไม่น่าเลย

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๐๔)

สุวรรณภินใช้แสงสว่างกล่าวถึง เวลาแห่งการเริ่มต้นชีวิต การเริ่มต้นการไปทำงานของ

ตัวละคร แสดงให้เห็นถึงความหวัง การเริ่มต้น พยายามดำเนินชีวิตของตัวละครที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวัง ไม่เคยคิดย่อท้อต่ออุปสรรค โดยทั่วไปดวงอาทิตย์หรือแสงสว่างก็เป็นสัญลักษณ์แทนความหวัง ความสุขหรือการเริ่มต้นอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าโดยปกติการเริ่มต้นทำงานของมนุษย์ส่วนใหญ่ก็จะเริ่มต้นในเช้าวันใหม่กันทั้งนั้น แต่สุวรรณพยายามเน้นย้ำ โดยกล่าวถึงเฉพาะตัวละครที่มีลักษณะเต็มเปี่ยมไปด้วยความหวัง ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค หรืออ่อนแอแพ้วาย แก่ช็อคชะตาเท่านั้น ดังละแวงใน เรื่อง " แก้อี๊ขาวในท้องแดง " เมื่อได้เชื่อมโยงแสงสว่างที่สุวรรณกล่าวถึงเข้ากับลักษณะตัวละคร ดวงอาทิตย์หรือแสงสว่างจึงมีนัยเป็นสัญลักษณ์ แทนความหวังที่จะพบความสุข และความดีงามต่างๆ ในชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นความสุขใจ ความสบายใจ ความเบิกบานใจ ล้วนมาพร้อมกับแสงสว่างแห่งดวงตะวันทั้งสิ้น และแสงสว่างเป็นสิ่งที่ช่วยนำทางชีวิตให้ก้าวพ้นความมืดบอดแห่งจิตใจเมื่อความมืดเข้าครอบงำ เราอาจทำอะไรไม่ดีไม่งาม หลงมัวเมา เพราะความคลุมเครือ ความไม่ถนัดชัดแจ้งของความมืด แต่เมื่อแสงสว่างส่องผ่าน เราจึงเห็นสิ่งทีนั้นๆ ชัดเจนขึ้น และรู้ผิดชอบชั่วดีมากขึ้น ดังนั้นความสว่างนอกจากเป็นฉากที่ให้ภาพของแสงที่สว่างแล้ว ยังหมายถึงถึงความสว่างแห่งจิตใจของตัวละครที่ก้าวพ้นจากความมืดบอดที่ครอบงำจิตใจมนุษย์ ความสว่างจึงเป็นสัญลักษณ์แทน ความสุข ความดีงาม และความจริง

"คงจะรู้มั้งหรือก ไม่งั้นจะไปสมัครได้ยังไง...และก็บ้าโหม ไอบริษัทนั้นก็รับแต่พ่อเปียกตัวดิของเราดูรองว่าขอทำงานตอนบ่ายได้โหม เขาบอกว่าเขาตื่นไม่ทันแน่ๆ ถ้าต้องทำงานสองโมงเช้าเหมือนคนธรรมดาๆ เขาก็เลิกเลยไม่ตกลง"

"คนยังงี้ก็มีด้วย" ละแวงบ่น "ใครจะยอม" หล่อนถอนใจ "ทำไมถึงเจ้าสำราญถึงขนาดนั้นนะ"

เขาบอกว่าเราไม่ชอบทำงานบริษัทละ เขาจะตั้งวงดนตรี ทำงานกลางคืน เขาไม่ชอบแสงตะวัน" สาวตรีัยมๆ "ไม่รู้ตะวันตัวจริง หรือตะวันที่เป็นชื่อคนกันแน่"

(แก้อี๊ฯ : ๒๔๔ - ๒๔๕)

จากตัวอย่างสุวรรณีกกล่าวถึงลักษณะของตัวละคร ในเรื่อง "แก้อี๊ขาวในท้องแดง" คือ

บุรพามีนิสัยไม่กระตือรือร้น เกียจคร้านไม่เอาการเอางาน เป็นลักษณะที่ตรงข้ามกับละเวงอย่างสิ้นเชิง สุวรรณีกำหนดให้เปียกหรือบุรพามีไม่ชอบแสงตะวันนั้นสุวรรณิจึงใจเล่นคำ "ตะวัน" เพราะบุรพามีไม่พอใจที่ตะวันฉายมาชอบพอกับละเวงหญิงที่ตนหมายปองอยู่ และชี้ให้เห็นว่าบุรพามีไม่ชอบช่วงที่มีแสงสว่างแต่กลับชอบเวลากลางคืน หรือความมืดนั้น เพราะชีวิตบุรพามีไม่เคยอยู่ได้ด้วยความหวัง ไม่พยายามดิ้นรนต่อสู้ มีแต่ย่อท้อทอดถอย ชีวิตของเขาคือกลางคืนที่มืดมน ไม่มีความสุข เพราะความมืดเป็นสัญลักษณ์ของการไม่มีความหวัง ปราศจากความสุข มีแต่ความทุกข์ ทุกครั้งที่ตัวละครมีความทุกข์สุวรรณีกำหนดให้ฉากความมืดแวดล้อมตัวละคร และความมืดสลัวในบางฉากหมายถึงกิเลสที่เข้าครอบงำจิตใจของตัวละคร ดังนี้

ต้นไม้ดูเป็นสีเทาทะมึนตะคุ่มเป็นหย่อมๆ บ้างโปร่งบางเหมือนผ้าลูกไม้สีดำ ทาบกับอยู่กับท้องฟ้า ตะวันฉายเหลือวหาพระจันทร์ มันน่าจะได้เห็นแลเห็นบ้างอย่างเมื่อครู่นี้ แต่ท้องฟ้าก็เต็มไปด้วยเมฆ มีแต่ดาวอยู่เป็นหย่อมๆ และส่งแสงเลือนลางจนดูเหมือนว่าไม่เต็มใจ

ละเวงน่าจะมา...เป็นความคิดที่เขานึกซ้ำแล้วซ้ำเล่า

เขาไม่สนใจเราสักนิด...ไม่เลย

ดูเหมือนน้ำตาจะไหลผ่านแก้มไปหยาดหนึ่ง ตะวันฉายริบเซ็ด...ตกใจอยู่เหมือน

กันทีปล่อยให้ตัวเองอ่อนแอไปได้ถึงเช่นนี้

(เก้าอี้ : ๒๗๗)

จนตะวันอ่อนแสงลงไปมากแล้ว เขาจึงเพิ่งนึกขึ้นได้ว่าละเวงยังไม่กลับ

เขามวดคิ้ว คิดถึงหล่อนอย่างรุนแรง แต่แล้วก็พยายามสงบระงับใจ

เดี๋ยวคงมา เขานึกในใจเช่นนี้

ในที่สุด ตะวันฉายก็ต้องนั่งอยู่จนหมดแสงตะวัน ...

ตะวันฉายมองไปทางตอย มันเขียวครึ้มทะมึนอยู่ในความมืด ตรงไหนหนอที่

ละเวงอยู่..

(เก้าอี้ : ๓๒๑)

ลมพัดแรงจนจิตตึดต้องหันหลังกลับ ตะวันตกลงไปแล้ว ท่ามกลางตงตึกใหญ่ๆน้อย พิกุลบนดาดฟ้าโตวันโตคืน มันให้กิ่งก้านแผ่สาขาสร้าง ดอกขาวๆ ที่เหมือนรูปดาวติดอยู่บนกิ่ง บ้างก็โรยตัวลงพื้น ช่วงหนึ่งที่จิตตึดรู้สึกวุ่นวายน้ำตาหยดสองหยด ไหลผ่านแก้มเขาไปอย่างรวดเร็ว

จิตดีกะพริบตาโดยแรงและออกจะตกใจอยู่มากที่ได้ปล่อยตัวให้อ่อนแอลงไปถึงเช่นนี้

(เก้าอี้ฯ : ๕๕๖)

...แล้วจิตดีก็กลับขึ้นไปข้างบน ไม่ใช่ชั้นบนสุดที่เป็นสำนักงาน หากแต่เป็นห้องที่
เขาทำไว้ให้ลูกค้าซมฝ่มือ จิตดีเลื่อนเก้าอี้มาตัวหนึ่งซุกตัวลงไป และนั่งนิ่งอยู่นานแสนนาน...
ลูกขึ้นปิดไฟให้มีตสนิท แต่ก็ยังไม่มิดตั้งใจ ยังมีแสงสว่างจากตีกอื่น ๆ ลอดเข้ามาบ้าง ...

(เก้าอี้ฯ : ๕๕๙)

เมื่อเขาเดินออกไปจากบ้านนั้น คำมิตสนิทดีแล้ว ไม่มีใครเห็นหน้าตาของเขาเลย
สักคนเดียว

(เก้าอี้ฯ : ๕๗๒)

ฉันทลุกขึ้นและบอกว่าจะกลับ ตะวันรอนลงไปแล้ว...เหมือนความคิดของฉันทที่
หมองมัวลงทุกที

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๕๘)

เงาตรงประตูกระจกแวบขึ้น พริ้งเพ็ลยวรวับไปมอง ทล่อนระทิกใจคิดว่าเป็น
เปรมฤทัยทุกครั้ง แต่แล้วก็ไม่ใช่ ตะวันรอนลับไปแล้ว แสงสุดท้ายในยามเย็นอ่อนเศร้าเหมือน
อาลัยที่จะต้องจาก

(คนเรึงเมือง ล.๒ : ๕๖๔ - ๕๖๕)

ในยามที่พระอาทิตย์กำลังตกดินเป็นเวลาที่เขาเหงาที่สุด ความรู้สึกเหล่านี้คง
เป็นกับมนุษย์ทั่วไป ไม่แต่เขาเท่านั้น เวลานี้เขากลับความเหงาของตัวเองเป็นกำลัง ถ้ามีงานทำ
เขาจะหมกมุ่นอยู่กับงานเพื่อไม่ให้ตนเองต้องคิดมากเหมือนผู้ทญิงอ่อนแอ

(กานต์ฯ : ๒๗๙)

ที่ตรงนั้นมีตสนิท ตวยว่าเป็นยุคพวงไฟ พริ้งแนใจว่าไม่มีใครสอดตกาเห็น เมื่อ
หมอประสานยกมือพริ้งขึ้นจูบอย่างทญนอม

(คนเรึงเมือง ล.๑ : ๑๗๙)

ที่นั่งข้างทล่อนเป็นชายหนุ่ม ในความมิดสนิทของหลุมหลบภัยนั้น พริ้งแลเห็นไม่

ถนัดชัดเจนนัก

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๑๘๖)

คืนนี้พริ่งดูอ่อนหวานผิตเคย

"อะไรคะ"

"ผม....ผม" ไพโรจน์ตะกุกตะกักได้สองคำก็หยุด ความเป็นชายชาตรีหายไป

เข้าแนวไม้ไผ่ล้อมน้ำ เขาเห็นหน้าพริ่งผ่องอยู่ในความสลัว แสงจันทร์ลอดใบไม้

กระทบพื้นดินเห็นเป็นลาย แม่น้ำทอดตัวขาวโพลนเหมือนงูขนาดมหึมา

(คนเรียงเมือง ล.๑ : ๒๒๒)

หมอประสานจับคางนั้นให้เงยขึ้น ไม่อาจจะแลเห็นอะไรได้ถนัดในความมืดสลัวนั้น

(คนเรียงเมือง ล.๑ ๒๕๗)

สุวรรณิใช้ฉากความมืดเสมอในขณะที่ตัวละครอยู่ในห้วงอารมณ์ระทมทุกข์ ทมดสิ้น
ความหวัง เป็นการจงใจเลือกใช้ฉากความมืดมาเป็นสัญลักษณ์เพื่อสร้างจินตภาพที่ลึกซึ้งชัดเจน
ความมืดเป็นสัญลักษณ์แทนความสิ้นหวัง ปราศจากความสุข จิตใจถูกครอบงำด้วยความทุกข์
และสุวรรณิยังใช้ความมืดสลัวเป็นสัญลักษณ์แทนกิเลสตัณหาที่เข้าครอบงำจิตใจของตัวละคร
ปรากฏอย่างเด่นชัดในเรื่องคนเรียงเมือง ดังจะกล่าวโดยละเอียดต่อไป

๒.๔. การใช้ฉากเป็นสัญลักษณ์

การนำฉากมาเป็นสัญลักษณ์ มีลักษณะเป็นสากล เพราะนกเป็นสัตว์ที่มีปีกสามารถ
โฉบบินไปในที่ต่างๆ ได้อย่างอิสระเสรี ดังนั้นจึงใช้แทนความอิสระเสรี ไม่ยึดติดกับ
พันธนาการต่างๆ สุวรรณิตระหนกถึงสิ่งนี้ จึงนำฉากมาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความอิสระเสรี
ในงานของตนดังนี้

"ถ้าจันท์อ๋ อนุโลมให้มันเป็นเรื่องเดียวกันก็ได้เนี่ยนา คุณจันคะ นี่เราจะไปไหนกัน

ไปทะเลเดอะ แหม! สนุกอะไรยังงี้ก็ไม่รู้ หล่อนกางมือทั้งสองออกไปจนสุดแขน ฟรี ฟรี คนเรา
ต้องการอะไรมากไปกว่านี้ละ...คุณจัน ฉันมีความสุขเหมือนนกที่ร่อนอยู่บนฟ้า

(ดอกไม้ ล.๒ : ๑๙๒)

ในทันทีที่เขารู้ว่าเป็นอิสระ หัวใจของเขาก็ราวกับมีปีกโบยบินเหมือนนกมีเสรี
จะบินไปในท้องฟ้า

(ด้วยปีกฯ ล.๒ : ๑๕๒)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงการใช้นกเป็นสัญลักษณ์แทนความอิสระเสรี ปรากฏจาก
การยึดติดผูกพันกับพันธนาการบางประการ เมื่อมนุษย์หลุดจากสิ่งที่ยึดติดมนุษย์จะกลับเข้าสู่
ความเป็นตัวตนของตนอีกครั้ง มีอิสระเสรีตามศักยภาพของความเป็นมนุษย์

"ฉันเพิ่งจะหยุดวันนี้แหละ บ่นไปได้" ละเวงพึมพำ หล่อนเพิ่งจะสังเกตเห็นว่า
วันนี้ท้องฟ้าใสและโล่งมีนกสองตัวบินเล่นลมอยู่สูงลิบ บางทนละเวงก็หันอีกฉามัน

(เก้าอี้ฯ : ๔๓๙)

"ช่างพรมมันเถื่อนน่า...ตอนออกแบบ ทำไมไม่คิดไว้ก่อนว่าเมื่อคนเขาจะจุ่มจิม
กันมั่ง"

"แต่ก็ไม่ควรจะใช้วิธีนี้" ละเวงมองไปที่ท้องฟ้าไกลออกไปหล่อนเห็นนกสีขาว
ร่อนลมอยู่

(เก้าอี้ฯ . . , ๔๗๕)

สุวรรณีกกล่าวถึงนก โดยกำหนดให้ตัวละครเอกของเรื่องเก้าอี้ขาวในห้องแดง คือละเวง
เป็นผู้เฝ้าดูและมองเห็นพฤติกรรมของนก มีส่วนเชื่อมโยงกับลักษณะของตัวละคร แม้สุวรรณีจะ
กล่าวถึงนกเพียงสองครั้ง และกำหนดให้ละเวงบินผู้มองเห็น ชวนให้ตีความว่า สุวรรณีใช้นกเป็น
สัญลักษณ์แทนความมีอิสระเสรี ไม่ยึดติดกับระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตน
ของละเวง เป็นมนุษย์ผู้หนึ่งที่มียุติธรรมในจิตวิญญาณของตนอย่างสมบูรณ์ เพราะละเวงไม่

เกาะติดกับความเป็นไปในสังคม หรือค่านิยมต่างๆ ที่มีมนุษย์ส่วนใหญ่เป็นและประพฤติปฏิบัติ เช่น การกลัวชาวบ้านนินทาต่างๆที่เราไม่ได้ทำอะไรผิด การคล้อยตามสังคมจนไม่เหลือความเป็นตัวของตัวเอง ดังนี้

สาวตรีเคาะเขาด้วยพัต หล่อนแต่งตัวครบเครื่องแม้กระทั่งสิ่งประกอบเล็กน้อยๆ เช่นพัต กระเป๋าราดรีเครื่องเพชรพลอย

ถ้าละเวงมา หล่อนคงไม่มีสิ่งประกอบเหล่านี้เลย ละเวงจะไม่มีพัต ไม่มีเครื่องเพชรละเวงคงเป็นตัวของตัวเองซึ่งไม่มีวันเหมือนใคร และก็ไม่มีใครเหมือนละเวง

แต่ดูเหมือนละเวงก็ไม่ได้สังเกตลักษณะที่โดดเด่นของตนในขณะนี้เลย

(แก้อี๊ : ๕๑)

"คงไม่ว่านะ ที่เรามาติดตื้นยังงี้"

"อยากว่าเหมือนกัน " .... "มันไม่ตื้นักหรอก รู้ไหม"

"ชาวบ้านเขาจะว่า"

ละเวงขมวดคิ้ว

"เราเลิกนึกถึงชาวบ้านมานานแล้ว" ละเวงพูดต่อไปว่า "ถ้าเราจะทำอะไรหรือทำอะไร / เราก็คิดถึงแต่ว่ามันเหมาะและควรหรือไม่สำหรับตัวเราเท่านั้นเอง...คงไม่โกรธนะที่พูดตรงๆ อย่างนี้"

(แก้อี๊ : ๕๑)

มุมสุดในร้าน กลุ่มหนุ่มสาวนั่งกันอยู่ที่นั่น ไม่ต้องสงสัยเลยว่า ในกลุ่มนั้นคนใดคนหนึ่งจะสูบบุหรี่พิเศษ

"บอกตำรวจจับดีไหม?" สาวตรีหรือ "หรือว่าไม่ใช่เรื่องของเรา"

"ใช่แล้ว" ละเวงบอก "ช่างเขาเถิด...เป็นสิทธิ์ของเขา" หล่อนยิ้ม "ที่จะใช้ชีวิตอยู่ในโลกอย่างเสรีและอย่างที่เขาคิดว่าถูกต้อง"

"แต่มันไม่ถูก" สาวตรีแย้ง

"เอาอะไรมาวัด" ละเวงสั่งกาแฟและขนม "ที่เราว่าดีแล้วถูกแล้ว แต่เขาว่าไม่ดี ไม่ถูก.." ละเวงถอนใจ

(เก้าอี้ : ๒๔๒ - ๒๔๓)

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นถึงลักษณะของละเวง ความเป็นอิสระไม่ยึดติดกับค่านิยม หรือกฎเกณฑ์บางอย่าง ละเวงพร้อมที่จะทำอะไรก็ได้ ที่ตนเห็นว่าเหมาะสมหรือสมควรสำหรับตน และที่สำคัญที่สุดก็คือ การกระทำนั้นต้องไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด ในตอนท้ายเรื่องเมื่อ ละเวงได้พบกับความสุขในชีวิต นกสีขาวที่ละเวงเห็นร่อนลมเล่น นัยหนึ่งคือตัวละเวง

๒.๕. การใช้ดอกไม้เป็นสัญลักษณ์

สุวรรณีมักนำดอกไม้เป็นสัญลักษณ์แทนสตรีเพศ เพราะคุณสมบัติที่ต้องกันคือ ความบอบบางนำทรวดนอมของดอกไม้และสตรี และ ความบอบบางของดอกไม้ยังเป็นตัวแทน ของความดั่งามในสังคมที่มีอยู่เพียงน้อยนิดในสังคม ปราบกฏสัญลักษณ์นี้อย่างชัดเจน ในเรื่อง ดอกไม้ในป่าแดด ในเรื่องนี้สัญลักษณ์ในระดับหนึ่งดอกไม้คือหญิงสาวตัวละครเอกของเรื่อง และความหมายดอกไม้ในระดับลึก คือความดั่งามในตัวหญิงสาว เป็นตัวแทนของความดั่งามใน สังคมที่ พร้อมที่จะถูกทำลายได้โดยง่าย สุวรรณีนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

ตะวันฉายเหลือวไปมาระหว่างทางเดินที่ปลอดภัยนั้น ไม่มีคนให้เห็นเลย ฉะนั้นเขาจึงไม่รอช้าที่จะจับคางนั้นเสียนิดหนึ่ง เหมือนแมลงงูที่อดจะเขยเกสรไม่ได้ ขอให้ ดอกไม้ เอะ ได้ล้มลงนิดหนึ่งก็ยิ่งดีกว่าผ่านไปเปล่าๆ

(เก้าอี้ : ๑๙)

แต่ด้วยสายตาของผู้ชาย เขาก็ยังเห็นว่าหล่อนสวยเกินหน้าพวกที่ไล่ตามจับเขานั้นเสียอีก เป็นความสวยแบบนำล้มลงอย่างที่ไม่จริงจิงอะไรนักแบบบุษบาภิรมทาง

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๗๑)

จะเป็นไรไปกับดอกไม้ข้างทาง ไม่ได้จริงจิงอะไรแต่ให้เรื่องเจ็บลงไปก็แล้วกัน

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๗๘)

กังวลเพราะอยากให้ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งนางสาวไทย บริสุทธิ์ผุดผ่องอย่างทีทุกคน
ตั้งความหวังไว้ในใจว่า นางสาวไทยจะต้องบริสุทธิ์ของโยราวกับดอกไม้ที่เพิ่งจะแย้มกลีบรับอรุณ

(เดือนดับฯ : ๒๒๕)

หมอประสานแลดูพริ้งเต็มตา ไม่ว่าพริ้งจะมีผิวมาสีก็คน หล่อนก็ยังคงดูสวย
สาวราวกับดอกไม้เพิ่งแรกบาน ต้องการกาลเวลาสักเท่าไรหนอที่ความงามของหล่อนจะคลายลง

(คนเริงเมือง ล.๑ : ๓๔๒)

เขาแลดูพริ้งทั้งเนื้อทั้งตัว ผู้หญิงคนนี้เหตุใดจึงแลดูสวยไปทั่วสรรพางค์
หมอประสานก็เคยพบพานผู้หญิงมานักต่อนัก ที่สวยกว่าพริ้งก็มีมากมาย แต่ไม่มีอะไรชวนให้
หลงใหลอย่างพริ้ง หล่อนเหมือนดอกไม้กลีบสวยที่มีกลิ่นหอมชวนให้อยากจะเชยชมอยู่รำไป

(คนเริงเมือง ล.๑ : ๒๖๙ - ๒๗๐)

คำหยาดแลดูน้องสาวเต็มตา ทอรุ่งกำลังอยู่ในวัยสาวเต็มที่เลือดฝาด
ความอุดมสมบูรณ์เห็นได้ถนัดเจนไปทั้งเนื้อทั้งตัว ไม่น่าเชื่อเลย ทอรุ่งจะแลดูเหมือนดอกไม้
เบ่งบานเจริญเต็มที่ เพราะแม่ก็เลี้ยงดูทอรุ่งและคำหยาดอย่างธรรมดาด้วยอาหารที่คนจนกินกัน
ไม่ได้บำรุงอย่างลูกคนผู้ดีมีเงิน

(ด้วยปีกฯ ล.๑ : ๑๔)

ฉันคือดอกไม้ที่บ้านวันนี้ พริ้งนี้หรืออีกนัยหนึ่งอนาคต ฉันก็คงเช่นเดียวกับ
ดอกไม้ นั่นเอง ไม่มีผู้ใดสนใจใยดี ไม่มีผู้ใดเวทนาในความเหี่ยวเฉาของมัน เพราะมันเป็นกฎ-
ธรรมดาของธรรมชาติที่ไม่มีใครฝ่าฝืนได้

(เดือนดับฯ : ๑๔๘)

พริ้งจะกังวลและทุกข์อยู่บ้าง ก็คือวัยของตน พริ้งเหมือนกุหลาบที่บ้านเต็มที่ รอ
วันแต่จะร่วงโรยลงไปทุกที ไม่มีทางใดที่จะเอาความสาวของตนคืนมาได้ หรือแม้แต่จะชะลอ
ความแก่ให้เพลาลงก็ไม่ได้

(คนเริงเมือง ล.๒ : ๒๙๖)

สุวรรณีนำดอกไม้มาเป็นสัญลักษณ์แทนสตรี ความอ่อนโยนบอบบาง อ่อนหวาน นุ่มนวล ควรค่าแก่การทูลนอมเช่นเดียวกับดอกไม้ ความสวยงาม หลงใหลก็เหมือนดอกไม้งาม การนำดอกไม้มาเป็นตัวแทนของสตรีเพศ หลงใหล เป็นการใช้ความเปรียบที่ลงระบบ จนกลายเป็นสัญลักษณ์ ที่มีลักษณะเป็นสากล

สุวรรณีนอกจากนำดอกไม้มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนสตรีเพศแล้ว ยังนำดอกไม้มาใช้แทนคุณงามความดี จิตใจที่ดีงามของมนุษย์ซึ่งบอบบาง ถูกกระทบกระเทือนได้ง่าย ปรากฏการใช้สัญลักษณ์นี้อย่างเด่นชัดในเรื่องดอกไม้ในป่าแดด ดังนี้

ที่โรงเรียนปลูกดอกไม้งามตระการตา ชื่อของมันเป็นดอกไม้ฝรั่งยาวเหยียด
ฉันไม่รู้ความหมายหากจำความงามสะพรั่งได้ติดตา มีสีชมพูแก่ ม่วงสลบสีกันไปตั้งแต่แก่ที่สุด
จนถึงสีขาว กลีบของมันบอบบางและชอบแดดยิ่งนัก ฉันเคยสงสัยบ่อยๆว่า กลีบบางๆ อย่างนั้น
จะทนแดดได้อย่างไร

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๓)

เมื่อฉันยังเด็ก ฉันพูดคุยกับดอกไม้เหล่านั้นถึงจะตอบฉันไม่ได้ แต่มันก็มองดูฉัน ด้วยกลีบทุกกลีบและเกสรทุกเกสร ในดินแถวห้องพักของพ่อไม่มีใครปลูกต้นไม้และไม่เคยมีใคร
คิดถึงต้นไม้

เมื่อฉันพยายามปลูก พ่อหัวเราะเยาะ

"ไม่มีแดด จะขึ้นได้อย่างไร "

แต่ฉันก็ยังคอยเฝ้าดู และรอน้ำ หวังว่าสักวันหนึ่งต้นไม้จะผลิบานเขียวเล็กๆ...โตขึ้น
และมีดอกเหมือนที่โรงเรียน จะมีดอกสีอะไรฉันก็พอใจทั้งนั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๔)

ฉันรอน้ำในกระถางทุกวัน ทุกครั้งที่รด ฉันมีความหวัง

คงจะมีเมล็ดที่แข็งแรงสักเมล็ดหนึ่ง

ในที่สุดมันก็ขึ้นมาจนได้ เป็นต้นเดียวในกระถางที่ฉันใจจดใจจ่อ และหวังว่าคงจะโตขึ้นจนมีดอกงามเหมือนที่โรงเรียน

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๕)

แม่หยุดถามถึงบ้านพ่อ มีคนชี้ทางให้เรา แล้วพากันซุบซิบเมื่อเดินคล้อยหลัง พันแนวเรือนแถวมีบ้านปลูกกระจายกันเป็นหลังๆ ไม่ชิดกันนักแต่ก็ไม่ห่างจนเกินไป บางบ้านปลูกดอกไม้มีดอกไม้สวยบานสะพรั่ง

บ้านไหนหนอที่เป็นบ้านพ่อ ฉันนึก

ในที่สุดเราก็พบบ้านพ่อ มีชื่อ ยศ และนามสกุลบอกอย่างชัดเจนติดอยู่ตรงประตู หากบ้านพ่อไม่มีไม้ดอกหรือสวนครัวอย่างบ้านคนอื่น หน้าบ้านที่ควรจะเป็นสนามมีหญ้าคาขึ้นเต็ม แสดงว่าพ่อไม่ได้สนใจเลย

(ดอกไม้ฯ ล.๑ ๖๑)

ลมพัดกิ่งเฟื่องฟ้าไหวระทวย ดอกของมันสีสด ทนทานแดดดลม มองจากไกลๆ เหมือนมีคนเอาสีสดๆ แต่งแต้มไว้รายรอบบ้าน

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๙๑)

ดอกเฟื่องฟ้าของเราเติบโตขึ้นมากมาย ดอกสีเข้มของมันแลเห็นสีไม่ได้ในยามค่ำคืน เราแลเห็นแต่รูปลักษณ์และอาการเยื้องไหวกรายตามลม

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๘)

ฉันลุกขึ้นมองออกไปข้างนอก เฟื่องฟ้าของป่าแตกกิ่งก้านไสวอยู่ท่ามกลางแดดดลม มันเติบโตขึ้นรวดเร็วภายในปีเดียว มองจากที่นี่อาคารและสระว่ายน้ำของป่าดูโดดเด่น อยู่ในที่กว้าง สีขาวจัดของตัวอาคารจ้อยู่ในแดดจนฉันต้องหยีตาลง

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๑๘)

ต้นไม้ของป่าเติบโตขึ้นบ้าง ดอกของมันเป็นสีแดงเจิดจ้า ฉันแลดูมันอยู่คู่รูหนึ่ง ก่อนที่จะรวบรวมจดหมายของจันที่ยังเหลือ รูปถ่ายและอื่นๆ เก็บไว้ในที่ซึ่งนายจะแลเห็นได้ทุกวัน ฉันไม่เคยได้รู้วิชาเรียนสงครามจิตวิทยา แต่ที่ชีวิตนั่นเองที่สอนให้เรารู้จักอะไรต่ออะไรมากขึ้น

ตั้งแต่เรายังอ่อนต่อโลก จนกระทั่งรู้ชั้นเชิงและรู้จักโลกมากขึ้น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๓๔๔)

สุวรรณิ์นำดอกไม้มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทน คุณงามความดีในตัวของผู้มนุษย์ ในเรื่อง ดอกไม้ในป่าแดด ดังปรากฏภาพตัวละครเอกของเรื่องปลูกต้นไม้ ที่มีดอกสวยงามที่บ้านให้ เหมือนกับที่โรงเรียนของตน คำกล่าวนี้แฝงนัยเพราะ โรงเรียนตามอุดมคติแล้วเป็นสถานที่ ที่บ่มเพาะ ปลูกฝังคุณความดี ให้แก่ผู้มนุษย์ บ้านพ่อของตัวละครเอก ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ใดไม่เคยคิดที่จะปลูกดอกไม้หรือคุณความดีให้แก่ตนเองและครอบครัวเลย ทำแต่ความชั่ว และสุวรรณิ์มักนำภาพดอกไม้ที่อยู่ท่ามกลางแดด สื่อนัยให้เราทราบว่าดอกไม้เป็นตัวแทนของสิ่งดี และภาพดอกไม้ของป่าที่ป่าปลูกไว้ ก็คือตัวละครเอกและความดีงามของตัวละคร ที่สูญสิ้นไปเมื่อไม่อาจต้านทานความร้อนแรงของป่าแดดได้ในที่สุด

สุวรรณิ์นำดอกไม้มาใช้เป็นสัญลักษณ์ของสตรีเพศ และความดีงามของผู้มนุษย์ได้อย่างเหมาะสม ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่ประณีตงดงาม เข้าใจสารที่สุวรรณิ์สื่ออย่างชัดเจน

๒.๖. การใช้แดดเป็นสัญลักษณ์

การใช้แดดเป็นสัญลักษณ์นี้ปรากฏในเรื่อง ดอกไม้ในป่าแดด และวันที่แดดสวย โดยสุวรรณิ์นำลักษณะของแดดที่แผดกล้าร้อนแรง มาใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความชั่วร้ายของจิตใจมนุษย์ในสังคม ที่นับวันยิ่งรุนแรงกล้าแข็งขึ้น

เรื่องดอกไม้ในป่าแดด ในตัวบทมิได้กล่าวถึงป่า แต่จากการตั้งชื่อเรื่องและการตีความสารตลอดเรื่อง สุวรรณิ์ใช้ป่าแทนสังคมที่แวดล้อมมนุษย์หรือตัวละครในเรื่อง ส่วนดอกไม้แทนคุณงามความดีของผู้มนุษย์ เป็นภาพที่เข้ากันระหว่างภาพป่ากับภาพดอกไม้ เพราะป่าเป็นแหล่งให้ชีวิตแก่ต้นไม้ดอกไม้ใบหญ้า มีความชุ่มชื้น มีแร่ธาตุต่างหล่อเลี้ยงให้ต้นไม้ดอกไม้เจริญเติบโตอย่างงดงาม แต่ในขณะเดียวกันป่าก็แฝงความน่าสะพรึงกลัว เพราะความสลบซับซ้อนของป่า ป่าจึงเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมที่มีความสลบซับซ้อน ความหยอกย้อนด้วยกลโกงและ

เล่นที่เหลี่ยมของมนุษย์อันเป็นไปตามกลไกของสังคม ก็เลสอันแรงกล้าของมนุษย์ ความหมายของ
ป่าจึงชัดเจนขึ้น

เมื่อสุวรรณภินำภาพป่าแดดมาแสดงให้เห็น ความร้อนแรงแผดเผาทำลายดอกไม้
เพราะดอกไม้หรือความงดงามเป็นสิ่งที่บอบบาง เมื่อมาอยู่ท่ามกลางป่าแดดที่ร้อนแรงย่อมสู้กัน
ไม่ได้ เกิดภาพที่ตัดกันอย่างรุนแรงในความรู้สึก เป็นกลวิธีที่เรียกว่า Paradox หรือ ปฏิทรรศน์
คือคำกล่าวที่มองอย่างผิวเผินแล้วจะขัดแย้งกันเอง หรือไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่ถ้าพิจารณาให้ดี จะ
เป็นคำกล่าวที่มีความหมายลึกซึ้งและเป็นไปได้ (ราชบัณฑิตยสถาน , ๒๕๓๙ : ๑๖๐)
ความยิ่งใหญ่ของป่าแดดคือความยิ่งใหญ่เข้มแข็งของความชั่ว แดดจึงเป็นสัญลักษณ์แทน
ความชั่วร้ายต่างๆ ของมนุษย์ในสังคมที่คอยแต่จะแผดเผาทำลายความงดงาม ป่าจึงไม่อาจเป็นที่
ให้ชีวิตอีกต่อไปแต่เป็นป่าที่ทำลายชีวิต ดอกไม้จึงเติบโตขึ้นอย่างเหี่ยวเฉาเกรียมกรอบท่ามกลาง
แดด และตายลงในที่สุด

ตัวบทสุวรรณภินได้กล่าวถึงภาพสัญลักษณ์ป่าแดดนี้ โดยกล่าวควบคู่ไปกับภาพสัญลักษณ์
ดอกไม้ไม้ไผ่ดังนี้

เมื่อฉันยังเด็ก ฉันพูดคุยกับดอกไม้เหล่านั้นถึงจะตอบฉันไม่ได้ แต่มันก็มองดู
ฉัน ด้วยกลีบทุกกลีบและเกสรทุกเกสร ในดึกแถวห้องพักของพ่อไม่มีใครปลุกต้นไม้และไม่เคยมี
ใครคิดถึงต้นไม้

เมื่อฉันพยายามปลุก พ่อหัวเราะเยาะ

"ไม่มีแดด จะขึ้นได้อย่างไร "

แต่ฉันก็ยังคอยเฝ้าดู และรอน้ำ หวังว่าสักวันหนึ่งต้นไม้จะผลิบานเขียวเล็กๆ...โต
ขึ้น และมีดอกเหมือนที่โรงเรียน จะมีดอกสีอะไรฉันก็พอใจทั้งนั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๔)

ฉันรอน้ำในกระถางทุกวัน ทุกครั้งที่รดฉันมีความหวัง

คงจะมีเมล็ดที่แข็งแรงมากสักเมล็ดหนึ่ง

ในที่สุดมันก็ขึ้นมาจนได้ เป็นต้นเดียวในกระถางที่ฉันใจจดใจจ่อ และหวังว่าคง

จะโตขึ้นมีดอกงามเหมือนที่โรงเรียน....

และบ่อยครั้งที่ฉันไปโรงเรียนโดยไม่มีอาหารเช้า และเลยไปจนถึงกลางวัน เหล่านี้
ทำให้ฉันเป็นเด็กที่อดทนและแข็งแกร่งขึ้น

ไม่เหมือนต้นอ่อนที่ฉันรักนักหนา มันตายไปในวันหนึ่งเพราะต้องการแดด

(ดอกไม้ฯ ส.๑ : ๑๕ - ๑๗)

ดอกไม้เป็นตัวแทนของคุณงามความดี ที่โรงเรียนมีดอกไม้ทั้งดงามนั้นเพราะตามอุดมคติ
แล้วโรงเรียนเป็นที่ป่มเพาะ ปลูกฝังความดีงามให้แก่มนุษย์ และภาพต้นไม้ (ดอกไม้) ที่ตายลง
เพราะต้องการแดดนั้นก็สะท้อนให้เห็นถึงความหมายของป่าแดดอย่างชัดเจน แม้ว่าสุวรรณีจะ
ไม่ได้เสนอภาพป่าแดดออกมาตรงๆ แต่ภายในตัวบทของเรื่องก็ปรากฏภาพแดดที่ร้อนแรง
แดดเผาลิงต่างๆ ดังนี้

แดดร้อนมากขึ้นทุกที เหมือนจะเผาทุกสิ่งทุกอย่างให้มอดไหม้ไป ลมที่พัด
มาร้อนจนรู้สึกระคายผิวหนังแปลบปลาบ

(ดอกไม้ฯ ส.๑ หน้า๘๐)

แดดร้อนเปรี้ยงอยู่เหนือศีรษะ ไม่มีร่มเงาเอื้อให้เรา ลมที่พัดมาทำให้รู้สึกร้อน
ยิ่งขึ้น ผงฝุ่นและซีเมนต์ปลิวว่อน สรรพสำเนียงรอบข้างไม่ชวนให้เราอยู่ที่นั่นอีกต่อไป

(ดอกไม้ฯ ส.๑ : ๑๗๐)

ผู้หญิงสองสามคนแต่งตัวสะสวยบาดมัยน์ตาเดินผ่านเราไป ฉันยังทันเห็นหน้า
ของหล่อนที่เต็มไปด้วยสีสรรพ์แดงๆ ชาวและดำ...หล่อนพวกนั้นเดินเข้าไปในบ้าน ซึ่งครั้งหนึ่ง
เคยเป็นบ้านของป้า ตาและยายตายลงที่บ้านนี้ ป้าและแม่กับลุงอีกหลายคนถือกำเนิดที่นี้

ป้ายืนตะลึงแลดูสาว ๆ พวกนั้น และอีกอึดใจเดียวความร้อนทำให้ป้าเป็นลมล้ม
พับไป

(ดอกไม้ฯ ส.๑ : ๑๗๐ - ๑๗๑)

เสียงเหล่านั้นผ่านเข้ามาในโสตประสาท จับความได้บ้างไม่ได้บ้าง แดดข้างนอก

แฝดแรงขึ้นเห็นเป็นตัวเต็มอียบ คนงานทำงานของตนต่อไปท่ามกลางแดดและฝุ่นที่ปลิวคุ้งด้วย
แรงลม

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๗๙)

"คุณน่าจะเสียใจ" เจ้าของร้านกาแฟพูดขึ้น เขาเป็นคนจีนที่พูดไทยได้ชัด " หรือ
คุณเขียตว่ายังงี้ เขาทำบ้านนั้นเป็นบ้านผู้หญิงไม่ดี เสียชื่อกันทั้งหมู่บ้าน "

ตึกสร้างใหม่นี้ก็ของเขา "

เรามองฝ่าแดดเปลวระยิบออกไป

"เขาว่่าสร้างเป็นบาร์ มีผู้หญิง" เขาพูดขึ้น

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๑๗๙)

"บางทีเขียตหมดกำลังใจ " ฉันทิมพำ นัยน์ตาแลดูกึ่งก้านดอกไม้ที่โยกไสวอยู่
กับลม ดูมันว่าเรีงราวกับเต็นท์ระบำอยู่กลางแดด

(ดอกไม้ฯ ล.๑ : ๒๑๘)

จันอ้อมมาแต่ไกล สีหน้าของเขากระจำงเหมือนแดดที่ล้อมรอบตัวเขาอยู่นั้น

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๑๘๙)

ห้องทำงานของนายติดเครื่องปรับอากาศเย็นเยเยือก ผิดกับข้างนอกที่อากาศ
ร้อนราวกับอยู่ในทะเลทราย แต่เขาก็ยังไม่เท่าที่ร้อนใจ

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๓๖)

ฉันทิมออกจากที่นั้นอย่างไม่คิดว่าจะต้องกลับไปอีก แดดข้างนอกร้อนเร่า
ราวกับว่าจะแผดเผาทุกสิ่งทุกอย่างให้มอดไหม้

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๒๔๓)

แดดเริ่มแข็งมากขึ้นเป็นลำดับ น้ำในสระสะท้อนประกายแปลบปลาบ เหมือน
ทะเลรับแดดในยามเช้า ลมพัดแรงจนออกจะหนาวทั้งที่มีแดด

(ดอกไม้ฯ ล.๒ : ๓๓๓)

ฉันปล่อยให้เขานั่งอยู่ที่นั่นตามลำพัง ระหว่างที่เดินข้ามทุ่งหญ้าคาและพงอ้อ
แดดจัดขึ้นกว่าเดิม ทว่าฉันไม่รู้สิกร้อนหนาวอะไร

(ตอกไม้ฯ ล.๒ : ๓๔๐)

ทุกครั้งที่ตัวละครเอกของเรื่องจะประสบกับชะตากรรมอันร้ายกาจของชีวิต ก่อให้
 เกิดความเจ็บช้ำน้ำใจ สะทกสะเทือนใจ จากผู้คนรอบข้างที่แวดล้อมหลอมนอยู่ สั่นคลอน
 ความดีงามของตัวละครเอก สุวรรณีให้ตัวละครเอกสัมผัสกับแดดที่ร้อนแรง เช่น

ในขณะที่แม่ของตัวละครเอก ไปตามพ่อที่ทอดทิ้งเธอและแม่ นั่น ก็ปรากฏภาพของแดด
 ที่ร้อนแรง เมื่อตัวละครเอกติดตามป่าไปดูบ้านเดิมที่ป่าชายและผู้ชี้นำไปทำสถานเริงรมย์
 ก็ปรากฏภาพของแดด

และเมื่อตัวละครเอกไปเจรจาขอความช่วยเหลือเรื่องเงินจากนาย กลับพบว่าสิ่ง
 ที่นายต้องการก็คือตัวเธอ ปรากฏภาพของแดดที่รุนแรงคือ "แดดร้อนราวกับอยู่ในทะเลทราย "
 และ " แดดข้างนอกร้อนเร้าราวกับว่าจะแผดเผาทุกสิ่งทุกอย่างให้มอดไหม้ "

เมื่อตัวละครเอก ไม่อาจทัดทานต่อความเลวร้ายความชั่วของผู้คนที่แวดล้อมได้อีกต่อไป
 ภาพของแดดที่ปรากฏคือ "แดดเริ่มแข็งมากขึ้นเป็นลำดับ" "แดดจัดขึ้นกว่าเดิม แต่ทว่าฉันไม่รู้
 สิกร้อนหนาวอะไร " ภาพของแดดที่แผดเผา ก็คือภาพป่าแดดซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนสังคมที่
 เต็มไปด้วยความชั่วร้าย เล่ห์เหลี่ยมและกลโกงต่างๆของมนุษย์ด้วยกัน ที่คอยแต่จะจ้องทำลาย
 ความดีงามที่แสนบอบบาง คุณงามความดีที่มีอยู่เพียงน้อยนิด ย่อมไม่อาจทัดทานความชั่วที่
 เข้มแข็งและยิ่งใหญ่ได้

ส่วนในเรื่องวันที่แดดสวย แดดก็ใช้เป็นสัญลักษณ์แทนความชั่วร้ายในจิตใจของมนุษย์ ใน
 สังคมเมืองที่ นับวันจะเห็นแก่ตัวมากขึ้น แล้งน้ำใจ ขาดจิตสำนึกของการเป็นมนุษย์ ภายในเรื่อง
 สุวรรณีกำหนดให้ ตัวละครเอกของเรื่องเป็นผู้มองศพอยู่ริมถนน และได้ตั้งข้อสังเกตติดพันต่อ
 ว่าผู้คนที่ ตนคิดว่าต้องเห็นศพนั่น แต่ไม่มีผู้ใดให้ความสนใจ คิดช่วยเหลือ หรือเพียงแม่แต่จะ
 ดาม เพราะมนุษย์ในสังคมเมืองต้องแก่งแย่งชิงดีกัน ไม่มีเวลามานั่งสนใจปัญหาของผู้อื่น

ภายในเรื่องจะมีภาพของแดดและความร้อนปรากฏเป็นแสงแดดและความร้อน ที่ค่อยๆ

ร้อนแรงขึ้นเรื่อยๆ เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความโหดร้าย เห็นแก่ตัวของมนุษย์ในสังคมเมือง ดังนี้

... ผ่านสะพานสีดำ ที่มีต้นบอนเป็นพวงรอบอยู่ข้างล่าง แต่ก่อนเคยมีดอกไม้ชนิดหนึ่ง กลีบสีขาวบางบานลอยเป็นแพ ตรงส่วนที่มีน้ำกระเพื่อมรับแดดแวววิบแปลบปลาบ แต่ก็เป็นวันที่แดดมีประกายงาม

(วันที่ , : ๓๐๙)

บริเวณนั้นเป็นที่ทำการรถไฟที่ดูสงบ ชราภาพอย่างเคร่งขรึม และงามสง่า ตัวอาคารเป็นรูปโค้งสีเหลืองคร่ำ แต่ก็ได้ถูกบูรณะเสียใหม่ มันทอประกายสีเหลืองตุ๋นๆ ในวันที่ -- ถูกแล้ว วันที่มีแดดสวย

(วันที่ , : ๓๑๐)

อากาศเริ่มร้อน ควันจากท่อไอเสียพลั่งๆออกมาไม่ได้หยุดยั้ง

(วันที่ , : ๓๑)

แดดเริ่มฉายแสง ตัวตึกที่ทำการรถไฟดูเหลืองจ้ำจ้น ... ฉันทเลียวกลับไปดูศพ แดดส่องตรงเก้าอี้ของเขา อีกไม่นานแดดก็จะลามเลียไปทั้งเนื้อทั้งตัว

(วันที่ , : ๓๑๙)

รถจอดนิ่ง ไม่มีการเคลื่อนไหว ร้อนยิ่งกว่าเดิม มีแดดมากแล้ว ฉันท่าเสียงข้างๆ แดดเริ่มส่องคนตายแล้วทั้งตัว ฉันทเองพะวงถึงเขาเพียงนิดหน่อยเท่านั้น อยากไปทำงานให้เร็ว มากกว่า

(วันที่ , : ๓๒๓)

แดดที่ปรากฏอย่างสม่ำเสมอ เป็นสัญลักษณ์สำคัญที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับแนวคิดของเรื่อง ความรุนแรง เข้มแข็งของแดด คือความเข้มแข็งยิ่งใหญ่ของความชั่ว ความเห็นแก่ตัว ความโหดร้ายที่มนุษย์ในสังคมมี และมีมากขึ้นทุกขณะ

สัญลักษณ์แดดที่สุวรรณีนำมาใช้ ก่อให้เกิดจินตภาพที่รุนแรงชัดเจน ผู้อ่านเห็นถึงความร้อนรุนแรงแห่งความชั่ว จิตใจที่ไร้สำนึกที่อันติงามของคนในสังคม และนับวันความร้อน

ความเข้มแข็งของแสงแดดที่เกี่ยวกราดก็ยิ่งทวีขึ้น มนุษย์ในสังคมไม่อาจหนีอำนาจความรุนแรงนี้ได้ เพราะอำนาจของแดดครอบคลุมไปทั่ว ดอกไม้จึงไม่อาจสู้แสงที่ร้อนแรงของแดดได้ และมนุษย์เองก็กลับเห็นว่าแดดนั้นสวยงาม

๒.๗. การใช้พระจันทร์เป็นสัญลักษณ์

สุวรรณีนำความงามนวลละไมแห่งแสงจันทร์ที่อาบทอ ให้ภาพที่นุ่มนวลเย็นตา เป็นภาพที่ชวนให้หลงใหลใฝ่ฝัน แสงจันทร์ทรงงามราวภาพฝันนี้เมื่ออาบทอสิ่งใด อิทธิพลแห่งแสงจันทร์จะทำให้สิ่งนั้น ดูมีเสน่ห์ชวนหลงใหล สุวรรณีตระหนักในความงามของแสงจันทร์ จึงนำมาเป็นสัญลักษณ์แทนความมีเสน่ห์ ชวนหลงใหล ทั้งความลุ่มหลงมัวเมาในรสเสน่ห์หา

ดังปรากฏในลิลิตพระลอ พระเพื่อนพระแพงหลงใหลในความงามของพระลอ "จากเสียงลือเสียงเล่าอ้างที่ซบกล่อมขยอโฉมพระลอ ซึ่งกล่าวถึงความงาม ความมีเสน่ห์ โดยนำพระจันทร์มาเป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

๑ ฤาษีจรไนแหล่งหล้า   ทุกทั่วคนเที่ยวค้า
เล่าล้นขยอโฉม ท่านแล ฯ

๒ เดือนจรัสโพยมแจ่มฟ้า   ฝิบได้เห็นหน้า
ลอรราชไชร่ดูเดือน ดุจแล ฯ

(ลิลิตพระลอ , : ๕)

จากบทประพันธ์ที่ยกมา ผู้อ่านเกิดจินตภาพของพระลอผู้มีความงามเป็นเลิศ เพราะความสวยงามเลิศลอยแห่งดวงจันทร์หรือแสงจันทร์ที่นำมาเปรียบ "โฉมบาทบพิตรเปลืองใจโลก" (ลิลิตพระลอ , ๒๕๑๗ : ๖) นอกจากนั้นกรียังใช้พระจันทร์เป็นสัญลักษณ์แทนความมีเสน่ห์อันทำให้พระเพื่อนพระแพงหลงใหลไม่เป็นอันกินอันนอน และ " สาวหนุ่มพึงเป็นบ้า อยู่เพียงโหยทน ฯ (ลิลิตพระลอ, ๒๕๑๗ : ๖)

ภาพตัวละครที่ถูกแสงจันทร์อาบทอ ให้ภาพที่น้ามอง ชวนหลงใหล

การที่กระจงเห็นดอกแก้วสวยงามจนตนหลงใหลนั้นเป็นเพราะ บรรยายกาศที่สวยงาม
ท่ามกลางธรรมชาติที่งดงามชวนหลงใหล เหมือนภาพฝันมีส่วนช่วยทำให้มนุษย์มีความรู้สึกที่ نرمย์
ยินดี เห็นอะไรก็สวยงามไปหมด และเป็นตัวแทนความลุ่มหลงในอำนาจแห่งดึกฤษณา สุวรรณี
สร้างภาพเดือนที่ลอยเด่นเพื่อส่องแสง อันเป็นสัญลักษณ์แทนเสน่ห์และอำนาจดึกฤษณา ดังนี้

หนุ่มสุรินทร์เป่าใบไม้เป็นเพลงเพราะ ขณะนี้เขาเดินอยู่ในป่า เขาเป่าใบไม้เป็น
เพลงเรื่อยเยินๆ เสียงสูงต่ำเข้ากับแสงเดือนที่ลอยมาจากป่าไม้เบญจพรรณ กลิ่นดอกสักหอม
อ่อนราวกับกลิ่นเนื้อสาว

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๒๖)

ดอกพิกุลก็คือดอกแก้ว... เป็นของเป็นเสียแล้วละหนอ... ข้าแล้วข้าร้างหน
ทางที่ไปคืนนี้สิ้นเข้า... สักครูก็ถึงทางเกวียนที่มารับรรจบกับชายป่า เดือนลอยสูง แต่ก็ยังไม่พัน
แนวไม้ แสงไฟลอดดอกมาจากพุ่มไม้ใกล้บ้าน

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๒๖ - ๑๒๗)

ดอกอะไรสักอย่างหอมฉุนเกินกว่าที่เขาคิดว่าเป็นดอกสักตั้งแต่แรก นกกกลางคืน
ร้องเสียงแหลมผ่านไปอย่างรวดเร็ว แสงเดือนอ่อนนวลกระทบหลังคาบ้านบางตอนเป็นเงามืดดำ
ราวกับหัวใจเขาที่เขาหลงเพราะเวลานครของหนุ่มอื่นมาบังเสียแล้ว

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๒๗)

หล่อนสวยนัก ในเสื้อผ้าและชินแบบง่าย ๆ ท่ามกลางแสงจันทร์อันเนียนละไม
และกลิ่นดอกสักจุง เขาไปที่ไร้หล่อนก็นั่งอยู่สภาพนั้นทุกที นั้งปั้นฝ้ายหมุนกงล้อ ดึงฝ้ายเป็น
สายยาว ช่างตัวหล่อนมีตะเกียงดวงเล็กจุกตวบๆ แวบๆ

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๓๓)

รดยนต์แล่นผ่านทอบเอาฝุ่นมาอย่างเคย เขาแลเห็นหล่อนเลือนๆ อยู่ในกลุ่ม
หมอกฝุ่น มองเลือนๆ อย่างนี้ก็พอทนได้อยู่หรอก เหมือนอย่างที่เขาเคยพบหล่อนทุกคืน
ท่ามกลางแสงตะเกียงริบหรี่และแสงจันทร์ในกระท่อมท่ามกลางอวลกลิ่นดอกสักนั้นเอง

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๓๔)

แสงจันทร์ "อ่อนนวล" และ "เนียนละไม" ที่ปรากฏให้บรรยากาศของแสงจันทร์ที่ฉายแสง
อาบทอสรรพสิ่งให้งดงามราวกับภาพฝัน เมื่อแสงจันทร์อาบทอตัวละคร ตัวละครจึงดูงดงามชวน-
ฝัน ให้บรรยากาศแห่งความรื่นรมย์อันดิ้นรนหลงใหลใฝ่ฝัน และยังสื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจใน
รสเสน่ห์ ที่นำทลวงโหลชวนฝันดังแสงจันทร์

ในเรื่องเรื่องนี้ไม่มีพระจันทร์ พระจันทร์จึงเป็นสัญลักษณ์แทนความมีเสน่ห์ชวนหลงใหล
ของตัวละครเอกในเรื่อง และในขณะเดียวกัน พระจันทร์ก็สื่อแทนความลุ่มหลงมัวเมาในรสเสน่ห์
ของตัวละครเอก ด้วย

เมื่อตัวละครเอกสิ้นชีวิต ภาพพระจันทร์จึงไม่ปรากฏ คินนี่ไม่มีพระจันทร์ก็คือ คินนี่ไม่
มีนั้ตผู้มีเสน่ห์ที่ทลวงสาวทลวงโหล และในขณะเดียวกันนั้ตก็ได้ปลดจากความลุ่มหลงมัวเมาใน
รสเสน่ห์ของตนด้วย ภายในตัวบทจึงปรากฏภาพพระจันทร์ที่เป็นสัญลักษณ์ ดังนี้

ลมพัดรุนแรงฝนทำท่าว่าจะตก พระจันทร์ที่ส่องแสงอ่อนนวลอยู่เมื่อครู่ลับไปใน

เมฆ

นั้ตพยายามนึกถึงกีฬา แล้วบอกลาคุณลุงอย่างลำบากยากเย็น

(คินนี่ฯ . : ๔๑)

จันทร์ที่ส่องแสงอ่อนนวลลับไปในเมฆ ก็คือนั้ตหักห้ามอารมณ์ปรารถนาในรสเสน่ห์ที่ตน
คุ้นชินได้ คือพยายามจะบอกลาคุณลุง พระจันทร์ที่ส่องแสงอ่อนนวลจึงหายไป. . . . . ผ ผ

ดีกมากแล้ว ตาคุณลุงกระจายพรายอยู่บนท้องฟ้า มีแต่ความมืดและความเงียบ....ไม่
มีพระจันทร์อย่างที่เขายากจะให้ แต่ความงามของคืนเดือนมืด ก็สวยแฉกไปอีกแบบหนึ่ง

(คินนี่ฯ . : ๑๔๘)

และเมื่อนั้ตตัวละครเอกของจบชีวิตลง เพราะความลุ่มหลงที่ผู้อื่นมีต่อตน และเพราะ

ความลุ่มหลงมัวเมาในกิเลสตัณหาของตน คินนี้ท้องฟ้าจึงไร้แสงจันทร์

นัทเคยชมว่าตนเด่นว่าไต่สวย

แต่คินนี้ไม่มีนัท

ทะเลก็ดูอ้างว้างและเปล่าเปลี่ยว ความมืดเริ่มเข้ามายึดครองแสงตะวันที่อำลาโลกไป วันรุ่งขึ้นและต่อๆ ไปก็จะเหมือนเดิมซ้ำกับซ้ำกัลปี เพราะฉะนั้นจะห่วงกับอารมณ์ฉาบฉวยของตัวเองไปทำไม

หล่อนคงได้พบเขากันในเร็ววันนี้

คู่เขยของหล่อนผสมเหล่ามาโค้งให้ตรงหน้า หล่อนถลาเข้าไปจูบเขา ถึงไม่มีนัท ก็ยังมีคนอื่น ๆ ที่เป็นผู้ชายเหมือนกัน

ทะเลราบคลื่น ได้ยินเสียงเครื่องเรือเบาๆ เป็นคินเดือนมืดท้องฟ้ามีแต่ความระยิบระยับ บนดาดฟ้านี้ไม่ใช่หรือที่หล่อนเคยฝันไว้ว่าจะมีนัทมาเคียงข้าง...ในคินนี้

ด้วยทางตา ดูเหมือนหล่อนจะแลเห็นเขาไวๆ

แต่แล้วก็คิดเสียว่า คงด้วยอุปาทานทรอกกระมัง เพราะคินนี้พระจันทร์ไม่ส่องแสง ท้องฟ้ามีแต่ดาว ซึ่งไม่อาจให้แสงเทียบเคียงได้เลยกับแสงจันทร์

เรือใช้เครื่องแล่นต่อไปโดยไม่มีจุดหมาย มีแต่อารมณ์สนุกและดำฤชณาเท่านั้นที่เป็นแนวนำไป

ส่วนจะไปถึงไหนนั้น ไม่มีใครรู้ และไม่มีผู้ใดสนใจเลย

(คินนี้ฯ , : ๓๘๙)

การนำพระจันทร์หรือแสงจันทร์มาเป็นสัญลักษณ์แทนความมีเสน่ห์ชวนหลงใหลในอำนาจแห่งดำฤชณา ภาพฝันที่งดงามจากรัตนมีแห่งเสี้ยวเดือนทอง ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพที่งดงามประทับใจ เป็นสัญลักษณ์ที่สุวรรณีจงใจนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเรื่องราวอย่างชัดเจน

๒.๘. การใช้กลิ่นหอมของดอกไม้เป็นสัญลักษณ์

นอกจากสุวรรณีจะใช้แสงแห่งจันทร์แทนความมีเสน่ห์ และเสน่ห์หาในเชิงเพชรแล้ว กลิ่นของดอกไม้มีคุณสมบัติบางประการที่สุวรรณีสังเกตเห็น ให้เป็นสัญลักษณ์แทนเสน่ห์ของหญิงสาว และเสน่ห์ในอำนาจตกุณณาที่เราใจให้มนุษย์ผู้ที่ตกอยู่ในท่วงอารมณ์รักกลุ่มหลง ได้ไม่ต่างอะไรจากกลิ่นดอกไม้ ดังนี้

กลิ่นดอกไม้ที่จริงใจ

หนุ่มสุรินทร์เป่าใบไม้เป็นเพลงเพราะ ขณะนี้เขาเดินอยู่ในป่า เขาเป่าใบไม้เป็นเพลงเรื่อยเยินๆ เสียงสูงต่ำเข้ากับแสงเดือนที่ลอดมาจากป่าไม้เบญจพรรณ กลิ่นดอกสักหอมอ่อนราวกับกลิ่นเนื้อสาว เขาย่ำใบไม้กรอบแกรบ ทั้งใบไม้ที่ใช้ต่างเครื่องดนตรีเพราะเบือเต็มท้น เขาร้องเพลงชาวเหนือแทน

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๒๗)

ดอกพิกุลก็คือดอกแก้ว... เป็นของเป็นเสียแล้ว... เขาพิมพ์เบาๆ พลังชะเง้อมองไปยังบ้านที่เขามาเยือน ดอกอะไรสักอย่างหอมฉุนเกินกว่าที่เขาคิดว่าเป็นดอกสักตั้งแต่แรก นกกกลางคืนร้องเสียงแหลมผ่านไปอย่างรวดเร็ว แสงเดือนอ่อนนวลกระทบหลังคาบ้านบางตอน เป็นเงามีตตำราวกับหัวใจเขาที่เขาหลงเพราะเวลานี้ศรีของหนุ่มอื่นมาบังเสียแล้ว

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๒๗)

หล่อนสวยนัก ในเสื้อผ้าและชินแบบง่าย ๆ ท่ามกลางแสงจันทร์อันเนียนละไม และกลิ่นดอกสักจริง เขาไปที่ไรหล่อนก็นั่งอยู่สภาพนั้นทุกที นั่งปั้นฝ้ายหมุนกงล้อ ดึงฝ้ายเป็นสายยาว ช่างตัวหล่อนมีตะเกียงดวงเล็กจตุวอบๆ แวบๆ

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๓๓)

รถยนต์แล่นผ่านหอบเอาฝุ่นมาอย่างเคย เขาแลเห็นหล่อนเลือนๆ อยู่ในกลุ่มหมอกฝุ่น มองเลือนๆ อย่างนี้ก็พอทนได้อยู่หรอก เหมือนอย่างที่เขาเคยพบหล่อนทุกคืน

ท่ามกลางแสงตะเกียงริบหรี่และแสงจันทร์ในกระท่อมท่ามกลางอวลกลิ่นดอกสัสนั่นเอง

(ดอกพิกุลฯ , : ๑๓๕)

กลิ่นมหาหงส์หอมระรวย อบอวลไปทั่วบริเวณ กลีบขาวๆ ของมันพราวอยู่ใน
แสงดาวสลัว ช่วยให้เขามีความรู้สึกลึกซึ้งและอ่อนหวาน ถ้าหากว่าไม่มีทิวเขาเข้ามาบังอยู่ในหัวใจ
เขาก็จะรักสร้อยดาวได้ หล่อนไม่มีข้อบกพร่องตรงไหนเลย นอกจากสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งก็ต้อง
มีด้วยกันทั้งนั้น ถ้าเขาจะแต่งงานกับสร้อยดาว หล่อนก็จะเป็นที่เซ็ดหน้าชูตาไม่ผิดกับทิว

(คินนี่ฯ , : ๑๔๙)

สร้อยดาวเด็ดจำปีดอกหนึ่ง กลีบของมันแข็งแลดูบานทน หล่อนคิดถึงมหาหงส์ที่

บ้านโน้นขึ้นมาอย่างช่วยไม่ได้ ป่านนี้มันคงจะบานขาวเต็มต้นส่งกลิ่นจรรวยไปทั่วบริเวณ

(คินนี่ฯ , : ๙๒)

นัททำอย่างนั้นทำไม เขาก็บอกตัวเองไม่ได้ มหาหงส์หอมแรงอวลอยู่ใน
บรรยากาศ เขาแลเห็นดอกขาวๆ ของมันสลัวอยู่ในแสงจันทร์ ผ่นคงจะตก น้ำจิ้งยังซังค้ำกระบ
แสงเงินเป็นเงาขอบแวบ ทำให้เขาคิดถึงน้ำตาของผู้หญิง ผู้หญิง...ผู้หญิง ชีวิตของนัทแวดล้อม
ด้วยผู้หญิง เขาปรารถนาสตรีหลายคนเช่นนั้นหรือ นัทเคยถามตัวเองบ่อยๆ ...และก็หาคำตอบให้
กับตัวเองไม่ได้ เขารู้ว่าเขารักทิวเหลือเกิน รักและทะนุถนอมเหมือนระวีงกลีบดอกไม้ให้ชอกช้ำ
แต่ในขณะที่เดียวกันนัทก็มีคนอื่นไปด้วยพร้อมกัน

(คินนี่ฯ , : ๔๔)

สุวรรณีนากลิ่นหอมของดอกไม้มาเป็นสัญลักษณ์แทน ความมีเสน่ห์ของผู้หญิงสาว และ
อารมณ์วิไลหาที่หญิงชายพึงมีให้แก่กัน ให้เป็นสิ่งที่ตรงตามในความรู้สึกของผู้อ่าน คล้ายกับ
ศิลปะของการกล่าวถึงบทอัศจรรย์ ในส่วนนี้แม้สุวรรณีไม่ได้หมายถึงบทเข้าพระเข้านาง แต่
อารมณ์ความรู้สึกที่ปรากฏก็ไม่แตกต่างกัน เพราะเป็นอารมณ์ความรู้สึกที่ก่อให้เกิดการเข้าพระ
เข้านางในที่สุด

สุวรรณีนำความเปรียบและสัญลักษณ์มาใช้สร้างจินตภาพที่ชัดเจนงดงาม มีชีวิตชีวาแก่ผู้อ่าน โดยนำนำธรรมชาติมาเป็นความเปรียบและสัญลักษณ์ สุวรรณีเป็นนักเขียน ผูกพัน และคุ้นเคยกับธรรมชาติ จากประวัติของสุวรรณี สุวรรณีเกิดและเติบโตท่ามกลางธรรมชาติที่งดงามในจังหวัดพิษณุโลก เธอจึงรู้จักและเข้าใจธรรมชาติจนสามารถหยิบยกมาใช้เป็นความเปรียบและสัญลักษณ์เพื่อสร้างจินตภาพให้แก่งานของตนได้อย่างเหมาะสม นอกจากทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพของธรรมชาติที่ประณีตงดงาม น่าประทับใจแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงสัจธรรมในหลาย ๆ เรื่องที่สุวรรณีเล็งเห็นไม่ว่าจะเป็นความไม่จริงยั่งยืนของความสุข ความชั่วคราว อย่างน่าค้างคายาดฝนที่สุดท้ายต้องเหือดแห้งเพราะแสงตะวัน ความสว่างเป็นหนทางแห่งความจริง ความแรงกล้าแต่ต้นนั้นไม่ต่างอะไรจากความชั่วร้ายที่มีมากมายในสังคม เหล่านี้ล้วนให้ทั้งภาพและสื่อถึงความหมายอันลุ่มลึก ที่สำคัญที่สุดคือ ความเปรียบและสัญลักษณ์เหล่านี้เชื่อมโยงสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเข้าใจในสารที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้อย่างชัดเจนงดงาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย